

മഹാഭാരതം - 4

മഹാഭാരതം 4

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 76 - 100

താളിളക്കം

2020

പേര്: മഹാഭാരതം 4

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപ്പീഡിയ.

അധ്യായം 76

1 [വ്]

അഥ ദീർഘസ്യ കാലസ്യ ദേവ യാനീ നൃപോത്തമ
 വനം തദ് ഏവ നിര്യാതാ ക്രീഡാർഥം വരവർണിനീ
 2 തേന ദാസീ സഹസ്രേണ സാർധം ശർമിഷ്ടയാ തദാ
 തം ഏവ ദേശം സമ്പ്രാപ്താ യഥാകാമം ചചാര സാ
 താഭിഃ സഖീഭിഃ സഹിതാ സർവാഭിർ മുദിതാ ഭൃശം
 3 ക്രീഡന്ത്യോ fഭിരതാഃ സർവാഃ പിബന്ത്യോ മധുമാധവീം
 ഖാദന്ത്യോ വിവിധാൻ ഭക്ഷ്യാൻ വിദശന്ത്യഃ ഫലാനി ച
 4 പുനശ് ച നാഹുഷോ രാജാ മൃഗലിപ്തർ യദുച്ഛയാ
 തം ഏവ ദേശം സമ്പ്രാപ്തോ ജലാർഥി ശ്രമകർശിതഃ
 5 ദദൃശേ ദേവ യാനീം ച ശർമിഷ്ടാം താശ് ച യോഷിതഃ
 പിബന്തീർ ലലമാനാശ് ച ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാഃ
 6 ഉപവിഷ്ടാം ച ദദൃശേ ദേവ യാനീം ശുചിസ്തീതാം
 രൂപേണാപ്രതിമാം താസാം സ്തീണാം മധ്യേ വരാംഗനാം
 ശർമിഷ്ടയാ സേവ്യമാനാം പാദസംവാഹനാദിഭിഃ

7 [യ്]

ദ്വാഭ്യാം കന്യാ സഹസ്രാഭ്യാം ദ്വേ കന്യേ പരിവാരിതേ
 ഗോത്രേ ച നാമനീ ചൈവ ദ്വയോഃ പൃച്ഛാമി വാം അഹം

8 [ദേവീ]

ആഖ്യാന്ത്യാമ്യ് അഹം ആദത്വ വചനം മേ നരാധിപ
 ശുക്രോ നാമാസുരഗൃതഃ സുതാം ജാനീഹി തസ്യ മാം
 9 ഇയം ച മേ സഖീ ദാസീ യത്രാഹം തത്ര ഗാമിനി
 ദുഹിതാ ദാനവേന്ദ്രസ്യ ശർമിഷ്ടാ വൃഷപർവണഃ

10 [യ്]

കഥം ന തേ സഖീ ദാസീ കന്യേയം വരവർണിനീ
 അസുരേന്ദ്ര സുതാ സ്യഭൃ പരം കൗതൂഹലം ഹി മേ

11 [ദേവീ]

സർവ ഏവ നരവ്യാഘ്ര വിധാനം അനുവർത്തതേ
 വിധാനവിഹിതം മത്യാ മാ വിചിത്രാഃ കഥാഃ കൃമാഃ
 12 രാജവദ് രൂപവേഷൗ തേ ബ്രാഹ്മീം വാചം ബിഭർഷി ച
 കിംനാമാ ത്വം കതശ് ചാസി കസ്യ പുത്രശ് ച ശംസ മേ

13 [യ്]

ബ്രഹ്മചര്യേണ കൃത്യോ മേ വേദഃ ശ്രുതിപഥം ഗതഃ
രാജാഹം രാജപുത്രം ച യയാതിർ ഇതി വിശ്രുതഃ

14 [ദേവ]

കേനാസ്യ അർഥേന നൃപതേ ഇമം ദേശം ഉപാഗതഃ
ജിഹ്വക്ഷുർ വാരിജം കിം ചിദ് അഥ വാ മൃഗലിപ്തയാ

15 [യ]

മൃഗലിപ്തർ അഹം ഭദ്രേ പാനീയാർഥം ഉപാഗതഃ
ബഹു ചാപ്യ അനയുഷേതാ റ്റസ്മി തൻ മാനജ്ഞാതും അർഹസി

16 [ദേവ]

ദ്വാദ്യാം കന്യാ സഹസ്രാദ്യാം ദാസ്യം ശർമിഷ്ടയാ സഹ
ത്വദധീനാസ്മി ഭദ്രം തേ സഖാ ഭർതാ ച മേ ഭവ

17 [യ]

വിധ്യ് ഔഗന്ധസി ഭദ്രം തേ ന ത്യാം അർഹോ റ്റസ്മി ഭാമിനി
അവിവാഹ്യാ ഹി രാജാനോ ദേവ യാനി പിതൃസ് തവ

18 [ദേവ]

സംസൃഷ്ടം ബ്രഹ്മണാ ക്ഷത്രം ക്ഷത്രം ച ബ്രഹ്മ സംഹിതം
ഋഷിം ച ഋഷിപുത്രം ച നാഹുഷാംഗ വദസ്യ മാം

19 [യ]

ഏകദേശോദ്ഭവാ വർണാശ് ചത്വാരോ റ്റപി വരാംഗനേ
പൃഥഗ് ധർമ്മാഃ പൃഥക് ശൗചാസ് തേഷാം തു ബ്രാഹ്മണോ വരഃ

20 [ദേവ]

പാണിധർമ്മോ നാഹുഷായം ന പുംഭിഃ സേവിതഃ പുരാ
തം മേ ത്യാം അഗ്രഹീർ അഗ്രേ വൃണോമി ത്യാം അഹം തതഃ

21 കഥം ന മേ മനസിന്യാഃ പാണിം അന്യഃ പൃഥാൻ സ്യശേത്
ഗൃഹീതം ഋഷിപുത്രേണ സ്വയം വാപ്യ് ഋഷിണാ ത്വയാ

22 [യ]

ക്രൂദ്ധാദ് ആശീവിഷാത് സർപാജ് ജലനാത് സർവതോ മുഖാത്
ദുരായർഷതരോ വിപ്രഃ പുരുഷേണ വിജാനതാ

23 [ദേവ]

കഥം ആശീവിഷാത് സർപാജ് ജലനാത് സർവതോ മുഖാത്
ദുരായർഷതരോ വിപ്ര ഇത്യ് ആത്മ പുരുഷർഷഭ

24 [യ]

ഏകം ആശീവിഷോ ഹന്തി ശസ്ത്രേണൈകശ് ച വധ്യതേ

ഹന്തി വിപ്രഃ സരാഷ്ട്രാണി പുരാണ്യ് അപി ഹി കോപിതഃ
 25 ദുരാധർഷതരോ വിപ്രസ് തസ്യാദ് ഭീരു മതോ മമ
 അതോ ദഭത്താം ച പിത്രാ ത്യാം ഭദ്രേ ന വിവഹാമ്യ് അഹം
 26 [ദേവ]

ദത്താം വഹസ്വ പിത്രാ മാം ത്യാം ഹി രാജൻ വൃതോ മയാ
 അയാചതോ ഭയം നാസ്തി ദത്താം ച പ്രതിഗൃഹ്ണതഃ
 27 [വ]

ത്വരിതം ദേവ യാന്യാഥ പ്രേഷിതം പിതൂർ ആത്മനഃ
 ശ്രുത്യൈവ ച സ രാജാനം ദർശയാം ആസ ഭാർഗവഃ
 28 ദൃഷ്ട്വൈവ ചാഗതം ശുക്രം യയാതിഃ പൃഥിവീപതിഃ
 വവന്ദേ ബ്രാഹ്മണം കാവ്യം പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രണതഃ സ്ഥിതഃ
 29 [ദേവ]

രാജായം നാഹുഷസ് താത ദുർഗേ മേ പാണിം അഗ്രഹീത്
 നമസ് തേ ദേഹി മാം അസ്മൈ നാന്യം ലോകേ പതിം വൃണേ
 30 [ഷ]

വൃതോ ദനയാ പതിർ വീര സുതയാ ത്യാം മമേഷ്ടയാ
 ഗൃഹാണേമാം മയാ ദത്താം മഹിഷീം നഹുഷാത്മജ
 31 [യ]

അധർമോ ന സൃശേദ് ഏവം മഹാൻ മാം ഇഹ ഭാർഗവ
 വർണസങ്കരജോ ബ്രഹ്മന്ന് ഇതി ത്യാം പ്രവൃണോമ്യ് അഹം
 32 [ഷ]

അധർമാത് ത്യാം വിമുഞ്ചാമി വരയസ്വ യഥേപ്ഷിതം
 അസ്മിൻ വിവാഹേ മാ ഗ്ലാസീർ അഹം പാപം നദാമി തേ
 33 വഹസ്വ ഭാര്യാം ധർമേണ ദേവ യാനീം സുമധ്യമാം
 അനയാ സഹ സമ്പ്രീതിം അതുലാം സമവാപ്സ്യസി

34 ഇയം ചാപി കമാരീ തേ ശർമിഷ്ടാ വാർഷപർവണി
 സന്യജ്യാ സതതം രാജൻ മാ ചൈനാം ശയനേ ഹൃദയേഃ
 35 [വ]

ഏവം ഉക്തോ യയാതിസ് തു ശുക്രം കൃത്യാ പ്രദക്ഷിണം
 ജഗാഥ സ്വപുരം ഹൃഷ്ടോ അനുജ്ഞാതോ മഹാത്മനാ

അധ്യായം 77

1 [വി]

യയാതിഃ സ്വപുരം പ്രാപ്യ മഹേന്ദ്ര പുരസംനിഭം
 പ്രവിശ്യാന്തഃപുരം തത്ര ദേവ യാനീം ന്യവേശയത്
 2 ദേവ യാന്യാൾ ചാനമതേ താം സുതാം വൃഷപർവണം
 അശോകവനികാഭ്യാശേ ഗൃഹം കൃത്വാ ന്യവേശയത്
 3 വൃതാം ദാസീ സഹസ്രേണ ശർമിഷ്ഠാം ആസുരായണീം
 വാസോഭിർ അന്നപാനൈശ് ച സംവിഭജ്യ സുസത്കൃതാം
 4 ദേവ യാന്യാ തു സഹിതഃ സ നൃപോ നഹുഷാത്മജഃ
 വിജഹാര ബഹുൻ അബ്ബാൻ ദേവവൻ മുദിതോ ഭൃശം
 5 ജതുങ്കാലേ തു സമ്പ്രാപ്തേ ദേവ യാനീ വരാംഗനാ
 ലേഭേ ഗർഭം പ്രഥമതഃ കമാരം ച വ്യജായത
 6 ഗതേ വർഷസഹസ്രേ തു ശർമിഷ്ഠാ വാർഷപർവണീ
 ദദർശ യൗവനം പ്രാപ്താ ജതും സാ ചാനുചിന്തയത്
 7 ജതുങ്കാലശ് ച സമ്പ്രാപ്തോ ന ച മേ fസ്തി പതിർ വൃതഃ
 കിം പ്രാപ്തം കിം ന കർതവ്യം കിം വാ കൃത്വാ കൃതം ഭവേത്
 8 ദേവ യാനീ പ്രജാതാസൗ വൃഥാഹം പ്രാപ്തയൗവനാ
 യഥാ തയാ വൃതോ ഭർതാ തഥൈവഹം വൃണോമി തം
 9 രാജന്താ പുത്രഹലം ദേവം ഇതി മേ നിശ്ചിതാ മതിഃ
 അപിദാനീം സ ധർമാത്മാ ഇയാൻ മേ ദർശനം രഹഃ
 10 അഥ നിഷ്കൃത്യ രാജാസൗ തസ്മിൻ കാലേ യദുച്ഛയാ
 അശോകവനികാഭ്യാശേ ശർമിഷ്ഠാം പ്രാപ്യ വിഷ്ഠിതഃ
 11 തം ഏകം രഹിതേ ദൃഷ്ട്വാ ശർമിഷ്ഠാ ചാരുഹാസിനീ
 പ്രത്യർഗ്മയാഞ്ജലിം കൃത്വാ രാജാനം വാക്യം അബ്രവീത്
 12 സോമസ്യേന്ദ്രസ്യ വിഷ്ണോർ വാ യമസ്യ വരണസ്യ വാ
 തവ വാ നാഹുഷ കലേ കഃ സ്ത്രിയം സ്പ്രഷ്ടും അർഹസി
 13 രൂപാഭിജന ശീലൈർ ഹി ത്വം രാജൻ വേതഥ മാം സദാ
 സാ ത്വാം യാചേ പ്രസാദ്യാഹം ജതും ദേഹി നരാധിപ

14 [യ]

വേദ്മി ത്വാം ശീലസമ്പന്നം ദൈത്യ കന്യാം അനിന്ദിതാം
 രൂപേ ച തേ ന പശ്യാമി സൂച്യ് അഗ്രം അപി നിന്ദിതം
 15 അബ്രവീദ് ഉശനാ കാവ്യോ ദേവ യാനീം യദാവഹം
 ന യം ആഹയിതവ്യാ തേ ശയനേ വാർഷപർവണീ

16 [ഷർ]

ന നർമ്മ യുക്തം വചനം ഹിനസ്തി; ന സ്തീഷ്യ രാജൻ ന വിവാഹ കാലേ
 പ്രാണാത്യയേ സർവധനാപഹാരേ; പഞ്ചാനന്താനുപാതകാനി
 17 പൃഷ്ടം തു സാക്ഷേപ്രവദന്തം അന്യഥാ; വദന്തി മിഥ്യോപഹിതം നരേന്ദ്ര
 ഏകാർഥതായാം തു സമാഹിതായാം; മിഥ്യാ വദന്തം അനൃതം ഹിനസ്തി
 18 [യ്]

രാജാ പ്രമാണം ഭൂതാനാം സ നശ്യേത മൃഷ്ടാ വദൻ
 അർഥക്രമം അപി പ്രാപ്യ ന മിഥ്യാ കർതും ഉത്സഹേ
 19 [ഷർ]

സമാവ് ഏതൗ മതൗ രാജൻ പതിഃ സഖ്യാശ് ച യഃ പതിഃ
 സമം വിവാഹം ഇത്യ് ആഹുഃ സഖ്യാ മേ ിസി പതിർ വൃതഃ
 20 [യ്]

ദാതവ്യം യാചമാനേഭ്യ ഇതി മേ വ്രതം ആഹിതം
 ത്വം ച യാചസി മാം കാമം ബ്രഹ്മി കിം കരവാണി തേ
 21 [ഷർ]

അധർമാത് രാഹി മാം രാജൻ ധർമം ച പ്രതിപാദയ
 ത്വത്തോ ിപത്യവതീ ലോകേ ചരേയം ധർമം ഉത്തമം
 22 ത്രയ ഏവാധനാ രാജൻ ഭാര്യാ ദാസസ് തഥാ സൃതഃ
 യത് തേ സമധിപച്ഛന്തി യസ്യ തേ തസ്യ തദ് ധനം

23 ദേവ യാനുഗ്യാ ഭൂജീഷ്യാസ്തി വശ്യാ ച തവ ഭാർഗവീ
 സാ ചാഹം ച ത്വയാ രാജൻ ഭരണീയേ ഭജസ്വ മാം
 24 [വ്]

ഏവം ഉക്തസ് തു രാജാ സ തഥ്യം ഇത്യ് ഏവ ജജ്ഞിവാൻ
 പൃജയാം ആസ ശർമിഷ്യാം ധർമം ച പ്രത്യപാദയത്

25 സമാഗമ്യ ച ശർമിഷ്യാം യഥാകാമം അവാപ്യ ച
 അന്യോന്യം അഭിസമ്പൂജ്യ ജഗതസ് തൗ യഥാഗതം
 26 തസ്തിൻ സമാഗമേ സുഭൂഃ ശർമിഷ്യാ ചാരു ഹാസിനീ
 ലേഭേ ഗർഭം പ്രഥമതസ് തസ്താൻ നൃപതിസത്തമാത്

27 പ്രജജ്ഞേ ച തതഃ കാലേ രാജൻ രാജീവലോചനാ
 ക്കമാരം ദേവഗർഭഭാഭം രാജീവനിഭ ലോചനം

അധ്യായം 78

1 [വ്]

ശ്രുത്യാ ക്കുമാരം ജാതം തു ദേവ യാനീ ശുചിസ്സീതാ
ചിന്തയാം ആസ ദുഃഖാർതാ ശർമിഷ്ടാം പ്രതി ഭാരത
2 അഭിഗമ്യ ച ശർമിഷ്ടാം ദേവ യന്യ് അബ്രവീദ് ഇദം
കിം ഇദം വൃജിനം സുഭ്ര കൃതം തേ കാമലുബ്ധയാ

3 [ഷർ]

ഋഷീർ അഭ്യോഗതഃ കശ് ചിദ് ധർമാത്മാ വേദപാരഗഃ
സ മയാ വരദഃ കാമം യാചിതോ ധർമസംഹിതം
4 നാഹം അന്യായതഃ കാമം ആചരാമി ശുചിസ്സീതേ
തസ്മാദ് ഋഷേർ മമാപത്യം ഇതി സത്യം ബ്രവീമി തേ

5 [ദേവ്]

ശോഭനം ഭീരു സത്യം ചേദ് അഥ സ ജ്ഞായതേ ദ്വിജഃ
ഗോത്ര നാമാഭിജനതോ വേത്തും ഇച്ഛാമി തേ ദ്വിജം

6 [ഷർ]

ഓജസാ തേജസാ ചൈവ ദീപ്യമാനം രവിം യഥാ
തം ദൃഷ്ട്വാ മമ സമ്പ്രഷ്ടും ശക്തിർ നാസീച് ഛുചി സ്സീതേ

7 [ദേവ്]

യദ്യ് ഏതദ് ഏവം ശർമിഷ്ടേ ന മനുർ വിദ്യതേ മമ
അപത്യം യദി തേ ലബ്ധം ജ്യേഷ്ഠാച് ശ്രേഷ്ഠാച് ച വൈ ദ്വിജാത്

8 [വ്]

അന്യോന്യം ഏവം ഉക്ത്വാ ച സമ്പ്രഹസ്യ ച തേ മിഥഃ
ജഗാമ ഭാർഗവീ വേശ്ശ തഥ്യം ഇത്യ് ഏവ ജജ്ഞുഷീ

9 യയാതിർ ദേവ യാന്യാം തു പുത്രാവ് അജനയൻ നൃപഃ
യദം ച തുർവസും ചൈവ ശക്ര വിഷ്ണു ഇവാപരൗ

10 തസ്മാദ് ഏവ തു രാജർഷേഃ ശർമിഷ്ടാ വാർഷപർവണീ
ദ്രഹ്യം ചാനം ച പൃതം ച ത്രീൻ കുമാരാൻ അജീജനത്

11 തതഃ കാലേ തു കസ്സിംഗ് ചിദ് ദേവ യാനീ ശുചിസ്സീതാ
യയാതി സഹിതാ രാജൻ നിർജഗാമ മഹാവനം

12 ദദർശ ച തദാ തത്ര കുമാരാൻ ദേവരൂപിണഃ
ക്രീഡമാനാൻ സുവിശ്രബ്ധാൻ വിസ്സീതാ ചേദം അബ്രവീത്

13 കന്ധൈതേ ദാരകാ രാജൻ ദേവപുത്രോപമാഃ ശുഭാഃ
വർചസാ രൂപതശ് ചൈവ സദൃശാ മേ മതാസ് തവ

14 ഏവം പൃഷ്യാ ഇ രാജാനം കമാരാൻ പര്യപുച്ഛത
 കിന്നാമധേയ ഗോത്രോ വഃ പുത്രകാ ബ്രാഹ്മണഃ പിതാ
 വിബൃത മേ യഥാത്ഥ്യം ശ്രോതും ഇച്ഛാമി തം ഹ്യ് അഹം
 15 തേ ദിദർശയൻ പ്രദേശിന്യാ തം ഏവ നൃപസത്തമം
 ശർമിഷ്ടാം മാതരം ചൈവ തസ്യാചഖ്യുശ് ച ദാരകാഃ
 16 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സഹിതാസ് തേ ഇ രാജാനം ഉപചക്രമുഃ
 നാഭ്യന്ദത താൻ രാജാ ദേവ യാന്യാസ് തദാന്തികേ
 തദന്തസ് തേ ദിഥ ശർമിഷ്ടാം അഭ്യയുർ ബാലകാസ് തതഃ
 17 ദൃഷ്ട്വാ ഇ തേഷാം ബാലാനാം പ്രണയം പാർഥിവം പ്രതി
 ബുദ്ധ്യാ ച തത്ത്വതോ ദേവീ ശർമിഷ്ടാം ഇദം അബ്രുവീത്
 18 മദധീനാ സതീ കസ്താദ് അകാർഷീർ വിപ്രിയം മമ
 തം ഏവാസുരധർമം ത്വം ആസഥിതാ ന ബിഭേഷി കിം
 19 [ഷ]

യദ് ഉക്തം ഋഷീർ ഇത്യ് ഏവ തത് സത്യം ചാരുഹാസിനി
 ന്യായതോ ധർമതശ് ചൈവ ചരന്തീ ന ബിഭേഷി തേ
 20 യദാ ത്വയാ വൃതോ രാജാ വൃത ഏവ തദാ മയാ
 സഖീ ഭർതാ ഹി ധർമേണ ഭർതാ ഭവതി ശോഭനേ
 21 പൂജ്യാസി മമ മാന്യാ ച ജ്യേഷ്ഠാ ശ്രേഷ്ഠാ ച ബ്രാഹ്മണീ
 ത്യത്തോ ദിപി മേ പൂജ്യതമോ രാജർഷിഃ കിം ന വേത്ഥ തത്
 22 [വ]

ശ്രുത്വാ തസ്യാസ് തതോ വാക്യം ദേവ യാന്ത് അബ്രുവീദ് ഇദം
 രാജൻ നാദ്യേഹ വത്സ്യാമി വിപ്രിയം മേ കൃതം ത്വയാ
 23 സഹസോത്പതിതാം ശ്യാമാം ദൃഷ്ട്വാ താം സാശ്രുലോചനാം
 ത്വരിതം സകാശം കാവ്യസ്യ പ്രസഥിതാം വ്യഥിതസ് തദാ
 24 അനുവവ്രാജ സംഭ്രാന്തഃ പൃഷ്ഠതഃ സാന്ത്വയൻ നൃപഃ
 ന്യവർത്ത ന ചൈവ സ്മ ക്രോധസംരക്തലോചനാ
 25 അവിബ്രുവന്തീ കിം ചിത് ഇ രാജാനം ചാരുലോചനാ
 അചിരാദ് ഇവ സമ്പ്രാപ്താ കാവ്യസ്യോശനസോ ദിപി കിം
 26 സാ ഇ ദൃഷ്ട്വേവ പിതരം അഭിവാദ്യാഗ്രതഃ സ്ഥിതാ
 അനന്തരം യയാതിസ് ഇ പൂജയാം ആസ ഭാർഗവം
 27 [ദേവ]

അധർമേണ ജിതോ ധർമഃ പ്രവൃത്തം അധരോത്തരം
 ശർമിഷ്ടയാതിവൃത്താസ്മി ദുഹിത്രാ വൃഷപർവണഃ

28 ത്രയോ റ്റസ്യം ജനിതാഃ പുത്രാ രാജ്ഞാനേന യയാതിനാ

ദുർഭഗായാ മമ ദ്വൗ തു പുത്രൗ താത ബ്രവീമി തേ

29 ധർമ്മജ്ഞ ഇതി വിഖ്യാത ഏഷ രാജാ ഭൂഭദ്രഹ

അതിക്രാന്തശ് ച മര്യാദാം കാവൈത്യതത് കഥയാമി തേ

30 [ഷ്യ]

ധർമ്മജ്ഞഃ സൻ മഹാരാജ യോ റ്റധർമം അക്രമാഃ പ്രിയം

തസ്മാജ് ജരാ ത്വം അചിരാദ് ധർഷയിഷ്യതി ദുർജയാ

31 [യ്]

ഋതം വൈ യാചമാനായാ ഭഗവൻ നാന്യചേതസാ

ദുഹിതൂർ ദാനവേന്ദ്രസ്യ ധർമ്യം ഏതത് കൃതം മയാ

32 ഋതം വൈ യാചമാനായാ ന ദദാതി പുമാൻ വൃതഃ

ഭൂണഹേത്യ് ഉച്യതേ ബ്രഹ്മൻ സ ഇഹ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ

33 അഭികാമാം സ്ത്രിയം യസ് തു ഗമ്യാം രഹസി യാചിതഃ

നോപൈതി സ ച ധർമ്മേഷു ഭൂണഹേത്യ് ഉച്യതേ ബുധൈഃ

34 ഇത്യ് ഏതാനി സമീക്ഷ്യാഹം കാരണാനി ഭൂഭദ്രഹ

അധർമ്മഭയസംവിഗ്നഃ ശർമിഷ്ടാം ഉപജഗ്മിവാൻ

35 [ഷ്യ]

നന്ദ് അഹം പ്രത്യവേഷ്ട്യസ് തേ മദധീനോ റ്റസി പാർഥിവ

മിഥ്യാചാരസ്യ ധർമ്മേഷു ചൗര്യം ഭവതി നാഹുഷ

36 [വ്]

ക്രൂദ്ധേനോശനസാ ശപ്തോ യയാതിർ നാഹുഷസ് തദാ

പുർവം വയഃ പരിത്യജ്യ ജരാം സദ്യോ റ്റന്വപദ്യത

37 [യ്]

അതുപ്തോ യൗവനസ്യാഹം ദേവ യാന്യാം ഭൂഭദ്രഹ

പ്രസാദം കരു മേ ബ്രഹ്മണ് ജരേയം മാ വിശേത മാം

38 [ഷ്യ]

നാഹം മൃഷാ ബ്രവീമ്യ് ഏതജ് ജരാം പ്രാപ്തോ റ്റസി ഭൂമിപ

ജരാം ത്വ് ഏതാം ത്വം അന്യസ്മൈ സക്രമായ യദീച്ഛസി

39 [യ്]

രാജ്യഭാക് സ ഭവേദ് ബ്രഹ്മൻ പുണ്യഭാക് കീർതിഭാക് തഥാ

യോ മേ ദദ്യാദ് വയഃ പുത്രസ് തദ് ഭവാൻ അനമന്യതാം

40 [ഷ്യ]

സക്രമായിഷ്യസി ജരാം യഥേഷ്ടം നഹുഷാത്മജ

മാം അനുധ്യായ ഭാവേന ന ച പാപം അവാപ്സ്യസി
41 വയോ ദാസ്യതി തേ പുത്രോ യഃ സ രാജാ ഭവിഷ്യതി
ആയുഷ്കാൻ കീർത്തിമാംശ് ചൈവ ബഹു് അപത്യസ് തഥൈവ ച

അധ്യായം 79

1 [വ]

ജരാം പ്രാപ്യ യയാതിസ് തു സ്വപുരം പ്രാപ്യ ചൈവ ഹ
പുത്രം ജ്യേഷ്ഠം വരിഷ്ഠം ച യദം ഇത്യ് അബ്രവീദ് വചഃ

2 ജരാ വലി ച മാം താത പലിതാനി ച പര്യഗ്ഃ

കാവ്യസ്യോശനസഃ ശാപാൻ ന ച തൃപ്തോ ിസ്തി യൗവനേ

3 ത്വം യദോ പ്രതിപദ്യസ്വ പാപ്മാനം ജരയാ സഹ

യൗവനേന ത്വദിയേന ചരേയം വിഷയാൻ അഹം

4 പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു പുനസ് തേ യൗവനം ത്വ് അഹം

ദത്താ സ്വം പ്രതിപത്യാമി പാപ്മാനം ജരയാ സഹ

5 [യദ]

സിതശ്ശശ്രുശിരാ ദീനോ ജരയാ ശിഥിലി കൃതഃ

വലി സന്തതഗാത്രൗ ച ദുർദർശോ ദുർബലഃ കൃതഃ

6 അശക്തഃ കാര്യകരണേ പരിഭ്രതഃ സ യൗവനൈഃ

സഹോപജീവിഭിശ് ചൈവ താം ജരാം നാഭികാമയേ

7 [യ]

യത് ത്വം മേ ഹൃദയാജ് ജാതോ വയഃ സ്വം ന പ്രയച്ഛസി

തസ്മാദ് അരാജ്യഭാക് താത പ്രജാ തേ വൈ ഭവിഷ്യതി

8 തുർവസോ പ്രതിപദ്യസ്വ പാപ്മാനം ജരയാ സഹ

യൗവനേന ചരേയം വൈ വിഷയാംസ് തവ പുത്രക

9 പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു പുനർ ദാസ്യാമി യൗവനം

സ്വം ചൈവ പ്രതിപത്യാമി പാപ്മാനം ജരയാ സഹ

10 [തു]

ന കാമയേ ജരാം താത കാമഭോഗ പ്രണാശിനീം

ബലരൂപാന്ത കരണീം ബുദ്ധിപ്രാണവിനാശിനീം

11 [യ]

യത് ത്വം മേ ഹൃദയാജ് ജാതോ വയഃ സ്വം ന പ്രയച്ഛസി

തസ്മാത് പ്രജാ സമുച്ഛേദം തുർവസോ തവ യാസ്യതി

12 സങ്കീർണാചാര ധർമ്മേഷു പ്രതിലോമ ചരേഷു ച

പിശിതാശിഷ്യ ചാന്ത്യേഷു മൃഗ്യ രാജാ ഭവിഷ്യസി

13 ഗുരു ദാരപ്രസക്തേഷു തിര്യഗ്യോനിഗതേഷു ച

പശുധർമിഷ്യ പാപേഷു സ്തേഷുഷു പ്രഭവിഷ്യസി

14 [വ]

ഏവം സ തുർവസം ശപ്താ യയാതിഃ സുതം ആത്മനഃ
 ശർമിഷ്ഠായാഃ സുതം ദ്രഹ്യം ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 15 ദ്രഹ്യോ ത്വം പ്രതിപദ്യസ്വ വർണരൂപവിനാശിനീം
 ജരാം വർഷസഹസ്രം മേ യൗവനം സ്വം ദദസ്വ ച
 16 പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു പ്രതിദാസ്യാമി യൗവനം
 സ്വം ചാദാസ്യാമി ഭൂയോ ഹിം പാപ്മാനം ജരയാ സഹ
 17 [ഭൂ]

ന ഗജം ന രഥം നാശ്വം ജീർണോ ഭുങ്ക്തേ ന ച സ്ത്രീയം
 വാഗ് ഭംഗഗ് ചാസ്യ ഭവതി തജ് ജരാം നാഭികാമയേ
 18 [യ്]

യത് ത്വം മേ ഹൃദയാജ് ജാതോ വയഃ സ്വം ന പ്രയച്ഛസി
 തസ്മാദ് ദ്രഹ്യോ പ്രിയഃ കാമോ ന തേ സമ്പത്യതേ ക്വ ചിത്
 19 ഉഡുപ പ്ലവ സന്താരോ യത്ര നിത്യം ഭവിഷ്യതി
 അരാജാ ഭോജശംബും ത്വം തത്രാവാപ്സ്യസി സാനന്ദഃ
 20 അനോ ത്വം പ്രതിപദ്യസ്വ പാപ്മാനം ജരയാ സഹ
 ഏകം വർഷസഹസ്രം തു ചരേയം യൗവനേന തേ
 21 [ആന]

ജീർണഃ ശിശുവദ് ആദത്തേ ഹകാലേ ഹിനം അശുചിർ യഥാ
 ന ജുഹോതി ച കാലേ ഹിനം താം ജരാം നാഭികാമയേ
 22 [യ്]

യത് ത്വം മേ ഹൃദയാജ് ജാതോ വയഃ സ്വം ന പ്രയച്ഛസി
 ജരാ ദോഷസ് ത്വയോഷേതാ ഹിനം തസ്മാത് ത്വം പ്രതിപത്യസേ
 23 പ്രജാഗ് ച യൗവനപ്രാപ്താ വിനശിഷ്യന്ത്യ അനോ തവ
 അഗ്നിപ്രസ്തന പരസ് ത്വം ചാപ്യ ഏവം ഭവിഷ്യസി
 24 പുരോ ത്വം മേ പ്രിയഃ പുത്രസ് ത്വം വരീയാൻ ഭവിഷ്യസി
 ജരാ വലീ ച മേ താത പലിതാനി ച പര്യഗ്ഃ

കാവ്യസ്യോഗനസഃ ശാപാൻ ന ച തൃപ്തോ ഹിനീ യൗവനേ
 25 പുരോ ത്വം പ്രതിപദ്യസ്വ പാപ്മാനം ജരയാ സഹ
 കം ചിത് കാലം ചരേയം വൈ വിഷയാൻ വയസാ തവ
 26 പൂർണേ വർഷസഹസ്രേ തു പ്രതിദാസ്യാമി യൗവനം
 സ്വം ചൈവ പ്രതിപത്യാമി പാപ്മാനം ജരയാ സഹ
 27 [വ്]

ഏവം ഉക്തഃ പ്രത്യവാച പുരുഃ പിതരം അഞ്ജസാ

യഥാത്ഥ മാം മഹാരാജ തത് കരിഷ്യാമി തേ വചഃ
 28 പ്രതിപത്യാമി തേ രാജൻ പാപമാനം ജരയാ സഹ
 ഗൃഹാണ യൗവനം മത്തശ് ചര കാമാൻ യഥേച്ഛിതാൻ
 29 ജരയാഹം പ്രതിച്ഛന്നോ വയോ രൂപധരസ് തവ
 യൗവനം ഭവതേ ദത്താ ചരിഷ്യാമി യഥാത്ഥ മാം
 30 [യ]

പൂരോ പ്രീതോ ിന്ധി തേ വത്സ പ്രീതശ് ചേദം ദദാമി തേ
 സർവകാമസമൃദ്ധാ തേ പ്രജാ രാജ്യേ ഭവിഷ്യതി

അധ്യായം 80

1 [വ]

പൗരവേണാഥ വയസാ യയാതിർ നഹുഷാത്മജഃ
 പ്രീതിയുക്തോ നൃപശ്രേഷ്ഠശ്ച ചചാര വിഷയാൻ പ്രിയാൻ
 2 യഥാകാമം യഥോത്സാഹം യഥാകാലം യഥാസുഖം
 ധർമാവിരുദ്ധാൻ രാജേന്ദ്രോ യഥാർഹതി സ ഏവ ഹി
 3 ദേവാൻ അതർപയദ് യജ്ഞൈഃ ശ്രാദ്ധൈസ് തദ്വത് പിതൃൻ അപി
 ദീനാൻ അനുഗ്രഹൈർ ഇഷ്ടൈഃ കാമൈശ്ച ച ദ്വിജസത്തമാൻ
 4 അതിഥീൻ അന്നപാനൈശ്ച ച വിശശ്ച ച പരിപാലനൈഃ
 ആനൃശംസ്യേന ശൂദ്രാശ്ച ച ദസ്യൂൻ സംനിഗ്രഹേണ ച
 5 ധർമ്മേണ ച പ്രജാഃ സർവ്വാ യഥാവദ് അനുരഞ്ജയൻ
 യയാതിഃ പാലയാം ആസ സാക്ഷാദ് ഇന്ദ്ര ഇവാപരഃ
 6 സ രാജാ സിംഹവിക്രാന്തോ യവാ വിഷയഗോചരഃ
 അവിരോധേന ധർമസ്യ ചചാര സുഖം ഉത്തമം
 7 സ സമ്പ്രാപ്യ ശൂഭാൻ കാമാംസ് തൃപ്തഃ ഖിന്നശ്ച ച പാർഥിവഃ
 കാലം വർഷസഹസ്രാന്തം സസ്മാര മനുജാധിപഃ
 8 പരിസംഖ്യായ കാലജ്ഞഃ കലാഃ കാഷ്ഠാശ്ച ച വീര്യവാൻ
 പൂർണം മത്യാ തതഃ കാലം പൂരം പുത്രം ഉവാച ഹ
 9 യഥാകാമം യഥോത്സാഹം യഥാകാലം അരിന്ദമ
 സേവിതാ വിഷയാഃ പുത്ര യൗവനേന മയാ തവ
 10 പൂരോ പ്രീതോ റ്റസ്മി ഭദ്രം തേ ഗൃഹാണേദം സ്വയൗവനം
 രാജ്യം ചൈവ ഗൃഹാണേദം ത്വം ഹി മേ പ്രിയകൃത് സുതഃ
 11 പ്രതിപേദേ ജരാം രാജാ യയാതിർ നാഹുഷസ് തദാ
 യൗവനം പ്രതിപേദേ ച പൂരുഃ സ്വം പുനർ ആത്മനഃ
 12 അഭിഷേജ്ഞ കാമം നൃപതിം പൂരം പുത്രം കനീയസം
 ബ്രാഹ്മണ പ്രമുഖാ വർണാ ഇദം വചനം അബ്രുവൻ
 13 കഥം ശുക്രസ്യ നപ്ലാരം ദേവ യാന്ത്യാഃ സുതം പ്രഭോ
 ജ്യേഷ്ഠം യദം അതിക്രമ്യ രാജ്യം പൂരോഃ പ്രദാസ്യസി
 14 യദുർ ജ്യേഷ്ഠസ് തവ സുതോ ജാതസ് തം അനു ഉർവസുഃ
 ശർമിഷ്ഠായാഃ സുതോ ദ്രുഹ്യസ് തതോ റ്റനഃ പൂരുർ ഏവ ച
 15 കഥം ജ്യേഷ്ഠാൻ അതിക്രമ്യ കനീയാൻ രാജ്യം അർഹതി
 ഏതത് സംബോധയാമസ് ത്വം ധർമം ത്വം അനുപാലയ

16 [യ]

ബ്രാഹ്മണ പ്രമുഖാ വർണാഃ സർവേ ശൃണ്വന്തു മേ വചഃ

ജ്യേഷ്ഠം പ്രതി യഥാ രാജ്യം ന ദേയം മേ കഥം ചന

17 മമ ജ്യേഷ്ഠേന യദുനാ നിയോഗോ നാനുപാലിതഃ

പ്രതികൂലഃ പിതൂർ യശ് ച ന സപുത്രഃ സതാം മതഃ

18 മാതാപിത്രോർ വചനകൃദ് ധിതഃ പഥ്യശ് ച യഃ സുതഃ

സപുത്രഃ പുത്രവദ് യശ് ച വർതതേ പിത്രമാതുഷു

19 യദുനാഹം അവജ്ഞാതസ് തഥാ തുർവസുനാപി ച

ദ്രഹ്യുനാ ചാനനാ ചൈവ മയ്യ് അവജ്ഞാ കൃതാ ഭൃശം

20 പുരുണാ മേ കൃതം വാക്യം മാനിതശ് ച വിശേഷതഃ

കനീയാൻ മമ ദായാദോ ജരാ യേന ധൃതാ മമ

മമ കാമഃ സ ച കൃതഃ പുരുണാ പുത്ര രൂപിണാ

21 ശുക്രേണ ച വരോ ദത്തഃ കാവ്യേനോശനസാ സ്വയം

പുത്രോ യസ് ത്യാനവർതേതേ സ രാജാ പൃഥിവീപതിഃ

ഭവതോ ിനനയാമ്യ് ഏവം പുത്ര രാജ്യേ ിഭിഷിച്യതാം

22 [പ്രകൃതയഹ്]

യഃ പുത്രോ ഗുണസമ്പന്നോ മാതാപിത്രോർ ഹിതഃ സദാ

സർവം അർഹതി കല്യാണം കനീയാൻ അപി സ പ്രഭോ

23 അർഹഃ പുരുർ ഇദം രാജ്യം യഃ സുതഃ പ്രിയകൃത് തവ

വരദാനേന ശുക്രസ്യ ന ശക്യം വജ്ഞം ഉത്തരം

24 [വ്]

പൗരജാനപദൈസ് തുഷൈർ ഇത്യ് ഉഷേതാ നാഹുഷസ് തദാ

അഭ്യഷിഞ്ചത് തതഃ പുരം രാജ്യേ സ്വേ സുതം ആത്മജം

25 ദത്താ ച പുരവേ രാജ്യം വനവാസായ ദീക്ഷിതഃ

പുരാത് സ നിര്യയാ രാജാ ബ്രാഹ്മണൈസ് താപസൈഃ സഹ

26 യദോസ് ത യദവാ ജാതാസ് തുർവസോർ യവനാഃ സുതാഃ

ദ്രഹ്യോർ അപി സുതാ ഭോജാ അനോസ് ത ള്ലേച്ഛ ജാതയഃ

27 പുരോസ് ത പൗരവോ വംശോ യത്ര ജാതോ ിസി പാർഥിവ

ഇദം വർഷസഹസ്രായ രാജ്യം കാരയിതും വശീ

അധ്യായം 81

1 [വ]

ഏവം സ നാഹുഷോ രാജാ യയാതിഃ പുത്രം ഇതുസ്തിതം
 രാജ്യേ ിഭിഷിച്യ മുദിതോ വാനപ്രസേമാ ിഭവൻ മുനിഃ
 2 ഉഷിത്വാ ച വനേവാസം ബ്രാഹ്മണൈഃ സഹ സംശ്രിതഃ
 ഫലമൂലാശനോ ദാന്തോ യഥാ സ്വർഗം ഇതോ ഗതഃ
 3 സ ഗതഃ സുരവാസം തം നിവസൻ മുദിതഃ സുഖം
 കാലസ്യ നാതിമഹതഃ പുനഃ ശക്രേണ പാതിതഃ
 4 നിപതൻ പ്രച്യുതഃ സ്വർഗാദ് അപ്രാപ്തോ മേദിനീ തലം
 സ്ഥിത ആസീദ് അന്തരിക്ഷേ സ തദേതി ശ്രുതം മയാ
 5 തത ഏവ പുനശ് ചാപി ഗതഃ സ്വർഗം ഇതി ശ്രുതിഃ
 രാജന്താ വസുമതാ സാർധം അഷ്ടകേന ച വീര്യവാൻ
 പ്രതർദനേന ശിബിനാ സമേത്യ കില സംസദി

6 [ജ]

കർമ്മണാ കേന സ ദിവം പുനഃ പ്രാപ്തോ മഹീപതിഃ
 സർവം ഏതദ് അശേഷേണ ശ്രോതും ഇച്ഛാമി തത്പതഃ
 കഥ്യമാനം ത്വയാ വിപ്ര വിപ്രർഷിഗണസംനിധൗ
 7 ദേവരാജസമോ ഹ്യ ആസീദ് യയാതിഃ പൃഥിവീപതിഃ
 വർധനഃ കുരുവംശസ്യ വിഭാവസു സമദ്യുതിഃ
 8 തസ്യ വിസ്തീർണ്ണയശസഃ സത്യകീർതേർ മഹാത്മനഃ
 ചരിതം ശ്രോതും ഇച്ഛാമി ദിവി ചേഹ ച സർവശഃ

9 [വ]

ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി യയാതേർ ഉത്തരാം കഥാം
 ദിവി ചേഹ ച പുണ്യാർഥാം സർവപാപപ്രണാശിനീം
 10 യയാതിർ നാഹുഷോ രാജാ പുത്രം പുത്രം കനീയസം
 രാജ്യേ ിഭിഷിച്യ മുദിതഃ പ്രവവ്രാജ വനം തദാ
 11 അന്തേഷു സ വിനിക്ഷിപ്യ പുത്രാൻ യദുപരോഗമാൻ
 ഫലമൂലാശനോ രാജാ വനേ സംന്യവസച് ചിരം
 12 സംശിതാത്മാ ജിതക്രോധസ് തർപയൻ പിതൃദേവതാഃ
 അഗ്നീംശ് ച വിധിവജ് ജുഹ്വൻ വാനപ്രസ്ഥവിധാനതഃ
 13 അതിഥീൻ പൂജയാം ആസ വന്ത്യേന ഹവിഷാ വിഭുഃ
 ശിലോമ്മ വൃത്തിം ആസ്ഥായ ശേഷാന കൃതഭോജനഃ
 14 പൂർണം വർഷസഹസ്രം സ ഏവംവൃത്തിർ അഭൂൻ നൃപഃ

അബ്ദുക്ഷ: ശരദസ് ത്രിംശദ് ആസീൻ നിയതവാൻ മനാ:
 15 തതശ് ച വായുഭക്ഷോ fഭൂത് സംവത്സരം അതന്ദ്രിത:
 പഞ്ചാഗ്നിമധ്യേ ച തപസ് തേപേ സംവത്സരം നൃപ:
 16 ഏകപാദസ്ഥിതശ് ചാസീത് ഷൺ മാസാൻ അനിലാശന:
 പുണ്യകീർത്തിസ് തത: സ്വർഗം ജഗാമാവൃത്യ രോദസി

അധ്യായം 82

1 [വ]

സുപർഗതഃ സ തു രാജേന്ദ്രോ നിവസൻ ദേവ സദ്മനി
പൂജിതസ് ത്രിദശൈഃ സായൈശ്ച മരുദ്ഭിർ വസുഭിസ് തഥാ

2 ദേവലോകാദ് ബ്രഹ്മലോകം സഞ്ചരൻ പുണ്യകൃദ് വശി
അവസത് പൃഥിവീപാലോ ദീർഘകാലം ഇതി ശ്രുതിഃ

3 സ കദാ ചിൻ നൃപശ്രേഷ്ഠോ യയാതിഃ ശക്രം ആഗമത്
കഥാന്തേ തത്ര ശക്രേണ പൃഷ്ടഃ സ പൃഥിവീപതിഃ

4 [ഷക്ര]

യദാ സ പൃതസ് തവ രൂപേണ രാജഞ്ഃ ജരാം ഗൃഹീത്യാ പ്രചചാര ഭൂമൗ
തദാ രാജ്യം സമ്പ്രദാവൈവ തസ്മൈഃ ത്വയാ കിം ഉക്തഃ കഥയേഹ സത്യം

5 [യ]

ഗംഗായമുനയോർ മധ്യേ കൃത്യോ ിയം വിഷയസ് തവ
മധ്യേ പൃഥിവ്യാസ് ത്വം രാജാ ഭ്രാതരോ ിന്ത്യാധിപാസ് തവ

6 അക്രോധനഃ ക്രോധനേഭ്യോ വിശിഷ്ടസ്; തഥാ തിതിക്ഷുർ അതിതിക്ഷോർ
വിശിഷ്ടഃ

അമാനുഷേഭ്യോ മാനുഷാഗ് ച പ്രധാനാഃ വിദ്വാംസ് തഥൈവാവിദുഷഃ പ്രധാനഃ

7 ആക്രശ്യമാനോ നാക്രോശേൻ മന്യൂർ ഏവ തിതിക്ഷതഃ
ആക്രോഷ്ഠാരം നിർദഹതി സുകൃതം ചാസ്യ വിന്ദതി

8 നാതം തുദഃ സ്യാൻ ന നൃശംസവാദീഃ ന ഹീനതഃ പരം അഭ്യുദദിത
യയാസ്യ വാചാ പര ഉദദിജേതഃ ന താം വദേദ് ശരതീം പാപലോക്യം

9 അതം തുദം പുരുഷം രൂക്ഷവാചം; വാക് കണ്ടകൈർ വിതുദന്തം മനുഷ്യാൻ
വിദ്വാദ് അലക്ഷ്മീകതമം ജനാനാം; മുഖേ നിബദ്ധാം നിരൂതിം വഹന്തം

10 സദ്ഭിഃ പുരസ്താദ് അഭിപൂജിതഃ സ്യാത്; സദ്ഭിസ് തഥാ പൃഷ്ഠതോ രക്ഷിതഃ
സ്യാത്

സദാസതാം അതിവാദാംസ് തിതിക്ഷേത്; സതാം വൃത്തം ചാദദിതാര്യ വൃത്തഃ
11 വാക് സായകാ വദനാൻ നിഷ്പതന്തി; ഞൈർ ആഹതഃ ശോചതി രാർത്ത്
അഹാനി

പരസ്യ വാ മർമസു യേ പതന്തി; താൻ പണ്ഡിതോ നാവസ്യജേത് പരേഷു

12 ന ഹീദൃശം സംവനനം ത്രിഷു ലോകേഷു വിദൃതേ
യഥാ മൈത്രീ ച ഭൂതേഷു ദാനം ച മധുരാ ച വാക്

13 തസ്മാത് സാന്ത്വം സദാ വാച്യം ന വാച്യം പരുഷം ക്വ ചിത്

പൂജ്യൻ സമ്പൂജയേദ് ദദ്യാൻ ന ച യാചേത് കദാ ചന

അധ്യായം 83

1 [ഇത്ര]

സർവാണി കർമാണി സമാപ്യ രാജൻ; ഗൃഹാൻ പരിത്യജ്യ വനം ഗതോ ഽസി
തത് ത്യാം പൃച്ഛാമി നഹുഷസ്യ പുത്രഃ; കേനാസി തുല്യസ് തപസാ യയാതേ

2 [യ്]

നാഹം ദേവമനുഷ്യേഷു ന ഗന്ധർവമഹർഷിഷു
ആത്മനസ് തപസാ തുല്യം കം ചിത് പശ്യാമി വാസവ

3 [ഇത്ര]

യദാവമംസമാഃ സദൃശഃ ശ്രേയസശ് ച; പാപീയസശ് ചാവിദിത പ്രഭാവഃ
തസ്മാൽ ലോകാ അന്തവന്തസ് തവേമേ; ക്ഷിണേ പുണ്യേ പതിതാസ്യ് അദ്യ
രാജൻ

4 [യ്]

സുരർഷിഗന്ധർവനരാവമാനാത്; ക്ഷയം ഗതാ മേ യദി ശക്ര ലോകാഃ
ഇച്ഛേയം വൈ സുരലോകാദ് വിഹീനഃ; സതാം മധ്യേ പതിതും ദേവരാജ

5 [ഇത്ര]

സതാം സകാശേ പതിതാസി രാജംശ്; ച്യുതഃ പ്രതിഷ്ഠാം യത്ര ലബ്ധാസി ഭൂയഃ
ഏവം വിദിത്യാ തു പുനർ യയാതേ; ന തേ ഽവമാന്യാഃ സദൃശഃ ശ്രേയസശ് ച

6 [വ്]

തതഃ പ്രഹായാമര രാജജ്ജഷ്ടാൻ; പുണ്യാൽ ലോകാൻ പതമാനം യയാതിം
സന്ദ്രേക്ഷ്യ രാജർഷിവരോ ഽഷ്ടകസ് തഃ; ഉവാച സദ് ധർമ്മവിധാനഗോപ്താ
7 കസ് ത്യാം യുവാ വാസവതുല്യരൂപഃ; സ്വതേജസാ ദീപ്യമാനോ യഥാഗ്നിഃ

പതസ്യ് ഉദീർണാംബുധരാന്ധ കാരാത് ഖാത്; ഖേചരാണാം പ്രവരോ യഥാർകഃ
8 ദൃഷ്ട്വാ ച ത്യാം സൂര്യപഥാത് പതന്തഃ; വൈശ്വാനരാർക ദൃതിം അപ്രമേയം
കിം ന സ്വിദ് ഏതത് പതതീതി സർവേ; വിതർകയന്തഃ പരിമോഹിതാഃ സുഃ

9 ദൃഷ്ട്വാ ച ത്യാം വിഷ്ണിതം ദേവമാർഗേ; ശക്രാർക വിപ്ലവപ്രതിമ പ്രഭാവം
അഭ്യുദ്ഗതാസ് ത്യാം വയം അദ്യ സർവേ; തത്ത്വം പാതേ തവ ജിജ്ഞാസമാനാഃ
10 ന ചാപി ത്യാം ധൃഷ്ണമഃ പ്രഷ്ടം അഗ്രേ; ന ച ത്യാം അസ്മാൻ പൃച്ഛസി യേ വയം
സുഃ

തത് ത്യാം പൃച്ഛാമഃ സ്പഹണീയ രൂപം; കസ്യ ത്യാം വാ കിംനിമിത്തം ത്യാം ആഗാഃ
11 ഭയം തു തേ വ്യേതു വിഷാദമോഹൗ; ത്യജാതു ദേവേന്ദ്ര സമാനരൂപ
ത്യാം വർത്തമാനം ഹി സതാം സകാശേ; നാലം പ്രസോവുഃ ഖലഹാപി ശക്രഃ

12 സന്തഃ പ്രതിഷ്ഠാ ഹി സുഖച്യുതാനാം; സതാം സദൈവമര രാജകൽപ
തേ സംഗതാഃ സ്ഥവര ജംഗമേശാഃ; പ്രതിഷ്ഠിതസ് ത്യാം സദൃശേഷു സത്സു

13 പ്രളർ അഗ്നിഃ പ്രതപനേ ഭൂമിർ ആവപനേ പ്രഭഃ
പ്രഭഃ സൂര്യഃ പ്രകാശിത്യേ സതാം ചാഭ്യാഗതഃ പ്രഭഃ

അധ്യായം 84

1 [യ്]

അഹം യയാതിർ നഹുഷസ്യ പുത്രഃ; പൂരോ പിതാ സർവഭൂതാവമാനാത്
പ്രഭ്രംശിതഃ സുരസിദ്ധർഷിലോകാത്; പരിച്യുതഃ പ്രപതാമ്യ് അൽപപുണ്യഃ
2 അഹം ഹി പൂർവോ വയസാ ഭവദ്ഭ്യസ്; തേനാഭിവാദം ഭവതാം ന പ്രയുണ്ടേ
യോ വിദ്യയാ തപസാ ജന്മനാ വാ; വൃദ്ധഃ സ പൂജ്യോ ഭവതി ദ്വിജാനാം

3 [ആസുക]

അവാദീശ് ചേദ് വയസാ യഃ സ വൃദ്ധഃ; ഇതി രാജൻ നാഭ്യവദഃ കഥം ചിത്
യോ വൈ വിദ്വാൻ വയസാ സൻ സ്തു വൃദ്ധഃ; സ ഏവ പൂജ്യോ ഭവതി ദ്വിജാനാം

4 [യ്]

പ്രതികൂലം കർമ്മണം പാപം ആഹുസ്; തദ് വർതതേ fപ്രവണേ പാപലോക്യം
സന്തോ fസതാം നാനവർതന്തി ചൈതദ്; യഥാ ആത്മൈഷാം അനുകൂല വാദീ
5 അഭൂദ് ധനം മേ വിപുലം മഹദ് വൈ; വിചേഷ്ടമാനോ നാധിഗന്താ തദ് അസ്തി
ഏവം പ്രധാര്യായാമ ഹിതേ നിവിഷ്ടോ; യോ വർതതേ സ വിജാനാതി ജീവൻ
6 നാനാഭാവാ ബഹവോ ജീവലോകേ; ദൈവാധീനാ നഷ്ടചേഷ്ടാധികാരാഃ
തത് തത് പ്രാപ്യ ന വിഹന്ത്യേത ധീരോ; ദിഷ്ടം ബലീയ ഇതി മത്യാതമ ബുദ്ധ്യോ
7 സുഖം ഹി ജന്തുർ യദി വാപി ദുഃഖം; ദൈവാധീനം വിന്ദതി നാതമ ശക്ത്യാ
തസ്യാദ് ദിഷ്ടം ബലവൻ മന്യമാനോ; ന സഞ്ജരേൻ നാപി ഹൃഷ്യേത് കദാ
ചിത്

8 ദുഃഖേ ന തപ്യേൻ ന സുഖേന ഹൃഷ്യേത്; സമേന വർതതേ സദൈവ ധീരഃ
ദിഷ്ടം ബലീയ ഇതി മന്യമാനോ; ന സഞ്ജരേൻ നാപി ഹൃഷ്യേത് കദാ ചിത്
9 ഭയേ ന മുഹ്യാമ്യ് അഷ്ടകാഹം കദാ ചിത്; സന്താപോ മേ മാനസോ നാസ്തി
കശ് ചിത്

യാതാ യഥാ മാം വിദധാതി ലോകേ; ശ്രുവം തഥാഹം ഭവിതേതി മത്യാ
10 സംസ്വേദജാ അണ്ഡജാ ഉദ്ഭിദാശ് ച; സരീസൃപാഃ കൃമയോ fഥാപ്ല മത്സ്യാഃ
തഥാശ്ശാനസ് തൃണകാഷ്ഠം ച സർവം; ദിഷ്ട ക്ഷയേ സ്വാം പ്രകൃതിം ജേന്തേ
11 അനിത്യതാം സുഖദുഃഖസ്യ ബുദ്ധ്യഃ; കസ്താത് സന്താപം അഷ്ടകാഹം ഭജേയം
കിം കര്യാം വൈ കിം ച കൃത്യാ ന തപ്യേ; തസ്താത് സന്താപം വർജയായ്മ്യ്
അപ്രമത്തഃ

12 [ആസുക]

യേ യേ ലോകാഃ പാർഥിവേന്ദ്ര പ്രധാനാസ്; ത്വയാ ഭൂതാ യം ച കാലം യഥാ ച
തൻ മേ രാജൻ ബ്രൂഹി സർവം യഥാവത്; ക്ഷേത്രജ്ഞവദ് ഭാഷസേ ത്വാ ഹി
ധർമാൻ

13 [യ്]

രാജാഹം ആസം ഇഹ സാർവഭൗമസ്; തതോ ലോകാൻ മഹതോ അജയം
വൈ

തത്രാവസം വർഷസഹസ്രമാത്രം; തതോ ലോകം പരം അസ്ത് അഭ്യുപേതഃ

14 തതഃ പുരീം പുരുഹൂതസ്യ രഥ്യാം; സഹസ്രദ്വാരാം ശതയോജനായതാം

അധ്യാവസം വർഷസഹസ്രമാത്രം; തതോ ലോകം പരം അസ്ത് അഭ്യുപേതഃ

15 തതോ ദിവ്യം അജരം പ്രാപ്യ ലോകം; പ്രജാപതേർ ലോകപതേർ ദുരാപം

തത്രാവസം വർഷസഹസ്രമാത്രം; തതോ ലോകം പരം അസ്ത് അഭ്യുപേതഃ

16 ദേവസ്യ ദേവസ്യ നിവേശനേ ച; വിജിത്യ ലോകാൻ അവസം യഥേഷ്ടം

സസൃജ്യമാനസ് ത്രിദശൈഃ സമസ്തൈസ്; ഇല്യപ്രഭാവ ദൃതിർ ഈശ്വരാണാം

17 തഥാവസം നന്ദനേ കാമരൂപി; സംവത്സരാണാം അയുതം ശതാനാം

സഹാസ്തരോദീർ വിഹരൻ പുണ്യഗന്ധാൻ; പശ്യന് നഗാൻ പുഷ്പിതാംഗ്
ചാരുരൂപാൻ

18 തത്രസഥം മാം ദേവ സുഖേഷു സക്തം; കാലേ ിതിതേ മഹതി തതോ
ടിതിമാത്രം

ദൂതോ ദേവാനാം അബ്രവീദ് ഉഗ്രരൂപോ; ധ്യാസേത്യ് ഉച്ചൈസ് ത്രിഃ പ്ലതേന
സ്വരേണ

19 ഏതാവൻ മേ വിദിതം രാജസിംഹം; തതോ ഭൃഷ്ടോ ിഹം നന്ദനാത് ക്ഷിണ
പുണ്യഃ

വാചോ ിശ്രൗഷം ചാന്തരീക്ഷേ സുരാണാം; അനക്രോശാച് ഛോചതാം
മാനവേന്ദ്ര

20 അഹോ കഷ്ടം ക്ഷിണപുണ്യോ യയാതിഃ; പതത്യ് അസൗ പുണ്യകൃത്
പുണ്യകീർതിഃ

താൻ അബ്രുവം പതമാനസ് തതോ ിഹം; സതാം മധ്യേ നിപതേയം കഥം ന

21 ഞൈർ ആഖ്യാതാ ഭവതാം യജ്ഞഭൃമിഃ; സമീക്ഷ്യ ചൈനാം ത്വരിതം
ഉപാഗതോ ിസ്മി

ഹവിർ ഗന്ധം ദേശികം യജ്ഞഭൃമേർ; ധൃമാപാംഗം പ്രതിഗൃഹ്യ പ്രതിതഃ

അധ്യായം 85

1 [ആ]

യദാവസോ നന്ദനേ കാമരൂപീ; സംവത്സരാണാം അയുതം ശതാനാം
കിം കാരണം കാർത്യായനപ്രധാന; ഹിത്യാ തത്ത്വം വസുധാം അന്വപദ്യഃ

2 [യ]

ജ്ഞാതിഃ സുഹൃത് സ്വജനോ യോ യഥേഹ; ക്ഷീണേ വിത്തേ തൃജ്യതേ
മാനവൈർ ഹി

തഥാ തത്ര ക്ഷീണപുണ്യം മനുഷ്യം; തൃജ്ഞി സദ്യഃ സേശ്വരാ ദേവസംഘാഃ

3 [ആ]

കഥം തസ്മിൻ ക്ഷീണപുണ്യാ ഭവന്തി; സാമൂഹ്യതേ മേ f'ത്ര മനോ f'തിമാത്രം
കിം വിശിഷ്ടാഃ കസ്യ ധാമോപയാന്തി; തദ് വൈ ബ്രൂഹി ക്ഷേത്രവിത് ത്വം
മതോ മേ

4 [യ]

ഇമം ഭൗമം നരകം തേ പതന്തി; ലാലപ്യമാനാ നരദേവ സർവേ
തേ കങ്കഗോമായു ബലാശനാർഥം; ക്ഷീണാ വിവൃദ്ധിം ബഹുധാ വൃജന്തി
5 തസ്മാദ് ഏതദ് വർജനീയം നരേണ; ദൃഷ്ടം ലോകേ ഗർഭഹണീയം ച കർമ്മ
ആഖ്യാതം തേ പാർഥിവ സർവം ഏതദ്; ഭൂയശ് ചേദാനീം വദ കിം തേ വദാമി

6 [ആ]

യദാ തു താൻ വിതുദന്തേ വയാംസി; തഥാ ഗൃധ്രാഃ ശിതികണ്ഠാഃ പതംഗാഃ
കഥം ഭവന്തി കഥം ആഭവന്തി; ന ഭൗമം അന്യം നരകം ശൃണോമി

7 [യ]

ഊർധ്വം ദേഹാത് കർമ്മണോ ജുംഭമാണാദ്; വ്യക്തം പൃഥിവ്യാം അനസഞ്ചരന്തി
ഇമം ഭൗമം നരകം തേ പതന്തി; നാവേക്ഷന്തേ വർഷപുശാൻ അനേകാൻ

8 ഷഷ്ടിം സഹസ്രാണി പതന്തി വ്യോമ്നി; തഥാ അശീതിം പരിവത്സരാണി
താൻ വൈ തുദന്തി പ്രപതതഃ പ്രപാതം; ഭീമാ ഭൗമാ രാക്ഷസാസ് തീക്ഷ്ണദംഷ്ടാഃ

9 [ആ]

യദ് ഏനസസ് തേ പതതസ് തുദന്തി; ഭീമാ ഭൗമാ രാക്ഷസാസ് തീക്ഷ്ണദംഷ്ടാഃ
കഥം ഭവന്തി കഥം ആഭവന്തി; കഥം ഭൂതാ ഗർഭഭൂതാ ഭവന്തി

10 [യ]

അസ്രം രേതഃ പുഷ്പഫലാനുപക്തം; അന്വേതി തദ് വൈ പുരുഷേണ സൃഷ്ടം
സ വൈ തസ്മാ രജ ആപദ്യതേ വൈ; സ ഗർഭഭൂതഃ സമുപൈതി തത്ര

11 വനസ്മതീംശ് ചൗഷധീശ് ചാവിശന്തി; അപോ വായും പൃഥിവീം ചാന്തരീക്ഷം
ചതുഷ്പദം ദ്വിപദം ചാപി സർവം; ഏവം ഭൂതാ ഗർഭഭൂതാ ഭവന്തി

12 [ആ]

അന്യദ് വപുർ വിദധാതീഹ ഗർഭഃ ഉതാഹോ സ്വീത് സ്വേന കാമേന യാതി
ആപദ്യമാനോ നരയോനിം ഏതാം; ആചക്ഷ്യ മേ സംശയാത് പ്രബ്രുവീമി
13 ശരീരദേഹാദി സമുച്ഛയം ച; ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രേ ലഭതേ കേന സഞ്ജ്ഞാം
ഏതത് തത്ത്വം സർവം ആചക്ഷ്യ പൃഷ്ടുഃ; ക്ഷേത്രജ്ഞം ത്വാം താത മന്യാമ
സർവേ

14 [യ്]

വായുഃ സമുത്കർഷതി ഗർഭയോനിം; ഋതൗ രേതഃ പുഷ്പരസാനുപൃക്തം
സ തത്ര തന്മാത്ര കൃതാധികാരഃ; ക്രമേണ സംവർധയതീഹ ഗർഭഃ
15 സ ജായമാനോ വിഗൃഹീത ഗാത്രഃ; ഷഡ് ജ്ഞാനനിഷ്ഠായതനോ മനുഷ്യഃ
സ ശ്രോത്രാഭ്യാം വേദയതീഹ ശബ്ദഃ; സർവം രൂപം പശ്യതി ചക്ഷുഷാ ച
16 ഘ്രാണേന ഗന്ധം ജിഹ്വയാമോ രസം ച; ത്വചാ സ്പർശം മനസാ വേദ ഭാവം
ഇത്യ് അഷ്ടകേഹോപചിതിം ച വിദ്ധി; മഹാത്മനഃ പ്രാണദൃതഃ ശരീരേ

17 [ആ]

യഃ സംസ്ഥിതഃ പുരുഷോ ദഹ്യതേ വാ; നിഖന്യതേ വാപി നിഘൃഷ്യതേ വാ
അഭാവ ഭൂതഃ സ വിനാശം ഏത്യഃ; കേനാത്മാനം ചേതയതേ പുരസ്താത്

18 [യ്]

ഹിത്യാ സോ fസ്മൻ സുപ്തവൻ നിഷ്കിന്ത്യാ; പുരോധായ സുകൃതം ദൃഷ്ട്വതം ച
അന്യാം യോനിം പവനാഗ്രാസസാരീ; ഹിത്യാ ദേഹം ജേതേ രാജസിംഹ

19

പുണ്യാം യോനിം പുണ്യകൃതോ വ്രജന്തി; പാപാം യോനിം പാപകൃതോ

വ്രജന്തി

കീടാഃ പതംഗാശ് ച ഭവന്തി പാപാഃ; ന മേ വിവക്ഷാസ്തി മഹാനഭാവ
20 ചതുഷ്പദാ ദ്വിപദാഃ ഷട്പദാശ് ച; തഥാ ഭൂതാ ഗർഭഭൂതാ ഭവന്തി
ആഖ്യാതം ഏതൻ നിഖിലേന സർവം; ഭൂയസ് തു കിം പൃച്ഛസി രാജസിംഹ

21 [ആ]

കിംസ്വീത് കൃത്യാ ലഭതേ താത ലോകാൻ; മർത്യഃ ശ്രേഷ്ഠാംസ് തപസാ വിദ്യയാ
വാ

തൻ മേ പൃഷ്ടുഃ ശംസ സർവം യഥാവച്; ഛന്ദോൽ ലോകാൻ യേന ഗച്ഛേത്
ക്രമേണ

22 [യ്]

തപശ് ച ദാനം ച ശമോ ദമശ് ച; ഹ്രീർ ആർജവം സർവഭൂതാനകമ്പാ
നശ്യന്തി മാനേന തമോ fഭിഭൂതാഃ; പുംസഃ സദൈവേതി വദന്തി സന്തഃ

23 അധീയാനഃ പണ്ഡിതം മന്യമാനോ; യോ വിദ്യയാ ഹന്തി യശഃ പരേഷാം

തസ്യാന്തവന്തശ് ച ഭവന്തി ലോകാഃ ന ചാസ്യ തദ് ബ്രഹ്മ ഫലം ദദാതി
 24 ചത്വാരി കർമാണ്യ് അഭയങ്കരാണി; ഭയം പ്രയച്ഛത്യ് അയഥാ കൃതാനി
 മാനാഗ്നിഹോത്രം ഉത മാനമൗനം; മാനേനാധീതം ഉത മാനയജ്ഞഃ
 25 ന മാന്യമാനോ മുദം ആദദീതഃ; ന സന്താപം പ്രാപ്തയാച് ചാവമാനാത്
 സന്തഃ സതഃ പൂജയന്തീഹ ലോകേ; നാസാധവഃ സാധുബുദ്ധിം ലഭന്തേ
 26 ഇതി ദദ്യാദ് ഇതി യജേദ് ഇത്യ് അധീയീത മേ വ്രതം
 ഇത്യ് അസ്തിന് അഭയാന്യ് ആഹുസ് താനി വർജ്യാനി നിത്യശഃ
 27 യേനാശ്രയം വേദയന്തേ പുരാണം; മനീഷിണോ മാനസമാനഭക്തം
 തൻ നിഃശ്രേയസ് തൈജസം രൂപം ഏത്യഃ പരാം ശാന്തിം പ്രാപ്തയഃ പ്രേത്യ
 ചേഹ

അധ്യായം 86

1 [ആ]

ചരൻ ഗൃഹസ്ഥഃ കഥം ഏതി ദേവാനുഃ കഥം ഭിക്ഷുഃ കഥം ആചാര്യ കർമ്മ
വാനപ്രസ്ഥഃ സത്പഥേ സംനിവിഷ്ടോഃ ബഹുന്യത് അസ്മിൻ സമ്പ്രതി വേദയന്തി

2 [യ]

ആഹുതാധ്യായീ ഗുരു കർമ്മ സ്വചോദ്യഃ; പൂർവോത്ഥായീ ചരമം ചോപശായീ
മുദുർ ദാന്തോ ധൃതിമാൻ അപ്രമത്തഃ; സ്വാധ്യായശീലഃ സിദ്ധ്യതി ബ്രഹ്മ ചാരീ
3 ധർമ്മാഗതം പ്രാപ്യ ധനം യജ്ജേതഃ; ദദ്യാത് സദൈവമാതിഥീൻ ഭോജയേച് ച
അനാദദാനശ് ച പദൈർ അദത്തഃ; ധൈര്യം ഗൃഹസ്ഥോപനിഷത് പുരാണീ
4 സ്വവീര്യജീവീ വൃജിനാൻ നിവൃത്തോഃ; ദാതാ പരേദ്യോ ന പരോപതാപീ
താദൃങ് മൂനഃ സിദ്ധിം ഉപൈതി മുഖ്യോഃ; വസന് അരണ്യേ നിയതാഹാര ചേഷ്ടഃ
5 അശിര്പ ജീവീ നഗൃഹശ് ച നിത്യഃ; ജിതേന്ദ്രിയഃ സർവതോ വിപ്രമുക്തഃ
അനോക സാരീ ലഘുർ അൽപചാരശ്; ചരൻ ദേശാൻ ഏകചരഃ സ ഭിക്ഷുഃ
6 രാത്ര്യാ യയാ ചാഭിജിതാശ് ച ലോകാഃ; ഭവന്തി കാമാ വിജിതാഃ സുഖാശ് ച
താം ഏവ രാത്രിം പ്രയതേന വിദ്വാൻ; അരണ്യസംസ്ഥോ ഭവിതും യതാത്ഥാ
7 ദൈവൈ പൂർവാൻ ദശ ചാപരാംസ് തു; ജ്ഞാതീൻ സഹാത്ഥാനം അഥൈക
വിംശം

അരണ്യവാസീ സുകൃതേ ദധാതി; വിമുച്യാരണ്യേ സ്വശരീരധാതുൻ

8 [ആ]

കതിസിദ് ഏവ മനയോ മൗനാനി കതി ചാപ്യ ഉത
ഭവന്തി തദ് ആചക്ഷ്യ ശ്രോതും ഇച്ഛാമഹേ വയം

9 [യ]

അരണ്യേ വസതോ യസ്യ ഗ്രാമോ ഭവതി പൃഷ്ഠതഃ
ഗ്രാമേ വാ വസതോ ിരണ്യം സ മൂനഃ സ്യാജ് ജനാധിപ

10 [ആ]

കഥംസിദ് വസതോ ിരണ്യേ ഗ്രാമോ ഭവതി പൃഷ്ഠതഃ
ഗ്രാമേ വാ വസതോ ിരണ്യം കഥം ഭവതി പൃഷ്ഠതഃ

11 [യ]

ന ഗ്രാമ്യം ഉപയുജ്ജീത യ ആരണ്യോ മൂനിർ ഭവേത്
തഥാസ്യ വസതോ ിരണ്യേ ഗ്രാമോ ഭവതി പൃഷ്ഠതഃ

12 അനഗ്നിർ അനികേതശ് ച അഗോത്ര ചരണോ മൂനിഃ

കൗപീനാച്ഛാദനം യാവത് താവദ് ഇച്ഛേച് ച ചിവരം

13 യാവത് പ്രാണാഭിസന്ധാനം താവദ് ഇച്ഛേച് ച ഭോജനം

തഥാസ്യ വസതോ ഗ്രാമേ ിരണ്യം ഭവതി പൃഷ്ഠതഃ
 14 യസ് തു കാമാൻ പരിത്യജ്യ തൃക്തകർമാ ജിതേന്ദ്രിയഃ
 ആതിഷ്ഠേത മുനിർ മൗനം സ ലോകേ സിദ്ധിം ആപ്സയാത്
 15 ധൗതദന്തം കൃത്തനഖം സദാ സ്തോതം അലങ്കൃതം
 അസിതം സിതകർമ്മസ്ഥം കസ് തം നാർചിതും അർഹതി
 16 തപസാ കർശിതഃ ക്ഷമാഃ ക്ഷീണമാംസാസ്ഥി ശോണിതഃ
 യദാ ഭവതി നിർദ്വന്ദ്വോ മുനിർ മൗനം സമാസ്ഥിതഃ
 അഥ ലോകം ഇമം ജിത്വാ ലോകം വിജയതേ പരം
 17 ആന്വേന്ദ്ര തു യദാഹാരം ഗോവൻ മൃഗയതേ മുനിഃ
 അഥാസ്യ ലോകഃ പൂർവോ യഃ സോ ിമൃതത്വായ കൽപതേ

അധ്യായം 87

1 [ആ]

കതരസ് ത് ഏതയോഃ പൂർവം ദേവാനാം ഏതി സാത്മ്യതാം
ഉഭയോർ ധാവതോ രാജൻ സൂര്യാ ചന്ദ്രമസോർ ഇവ

2 [യ്]

അനികേതോ ഗൃഹസേമഷു കാമവൃത്തേഷു സംയതഃ
ഗ്രാമ ഏവ വസൻ ഭിക്ഷുസ് തയോഃ പൂർവതരം ഗതഃ

3 അപ്രാപ്യ ദീർഘം ആയുസ് തു യഃ പ്രാപ്നോ വികൃതിം ചരേത്
തപ്യേത യദി തത് കൃത്വാ ചരേത് സോ ിന്ത്യത് തതസ് തപഃ

4 യദ് വൈ നൃശംസം തദ് അപഥ്യം ആഹുർ; യഃ സേവതേ ധർമം അനർഥബു
ദ്ധിഃ

അസോ ിപ്യ് അനീശശ് ച തമൈവ രാജംസഃ; തദാർജവം സ സമാധിസ്
തദാര്യം

5 [ആ]

കേനാസി ഭൂതഃ പ്രഹിതോ ിദ്യ രാജൻ; യുവാ സ്രഗ്വി ദർശനീയഃ സുവർചഃ
കുത ആഗതഃ കതരസ്യാം ദിശി താം; ഉതാഹോ സിത് പാർഥിവം സ്ഥാനം
അസ്തി

6 [യ്]

ഇമം ഭൗമം നരകം ക്ഷിണപുണ്യഃ; പ്രവേഷ്യം ഉർവീം ഗഗനാദ് വിപ്രകീർണ്ണഃ
ഉക്താഹം വഃ പ്രപതിഷ്യാമ്യ് അനന്തരം; ത്വരന്തി മാം ബ്രാഹ്മണാ ലോകപാലാഃ

7 സതാം സകാശേ തു വൃതഃ പ്രപാതസ്; തേ സംഗതാ ഗുണവന്തശ് ച സർവേ
ശക്രാച് ച ലബ്ധോ ഹി വരോ മയൈഷഃ; പതിഷ്യതാ ഭൂമിതലേ നരേന്ദ്ര

8 [ആ]

പുച്ഛാമി ത്യാം മാ പ്രപത പ്രപാതം; യദി ലോകാഃ പാർഥിവ സന്തി മേ ിത്ര
യദ്യ് അന്തരിക്ഷേ യദി വാ ദിവി ശ്രിതാഃ; ക്ഷേത്രജ്ഞം ത്യാം തസ്യ ധർമസ്യ
മന്യേ

9 [യ്]

യാവത് പൃഥിവ്യാം വിഹിതം ഗവാശ്വം; സഹാരണ്യൈഃ പശുഭിഃ പർവതൈശ്
ച

താവൽ ലോകാ ദിവി തേ സംസ്ഥിതാ വൈ; തഥാ വിജാനീഹി നരേന്ദ്ര സിംഹ

10 [ആ]

താംസ് തേ ദദാമി മാ പ്രപത പ്രപാതം; യേ മേ ലോകാ ദിവി രാജേന്ദ്ര സന്തി
യദ്യ് അന്തരിക്ഷേ യദി വാ ദിവി ശ്രിതാസ്; താൻ ആക്രമ ക്ഷിപ്രം അമിത്ര

സാഹ

11 [യ്]

നാസ്തദ് വിധോ fബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവിച് ച; പ്രതിഗ്രഹേ വർത്തതേ രാജമുഖ്യ
യഥാ പ്രദേയം സതതം ദ്വിജേഭ്യസ്; തഥാദദം പൂർവം അഹം നരേന്ദ്ര

12 നാബ്രാഹ്മണഃ കൃപണോ ജാതു ജീവേദ്; യാ ചാപി സ്യാദ് ബ്രാഹ്മണീ വീര
പത്നീ

സോ fഹം യദൈവാക്രത പൂർവം ചരേയം; വിവിത്സമാനഃ കിം ഉ തത്ര സാധു
13 [പ്രതർദന]

പുച്ഛാമി ത്യാം സ്തപണീയ രൂപഃ പ്രതർദനോ fഹം യദി മേ സന്തി ലോകാഃ
യദ്യ് അന്തരീക്ഷേ യദി വാ ദിവി ശ്രീതാഃ; ക്ഷേത്രജ്ഞം ത്യാം തസ്യ ധർമ്മസ്യ
മന്യേ

14 [യ്]

സന്തി ലോകാ ബഹവസ് തേ നരേന്ദ്ര; അപ്യ് ഏകൈകഃ സപ്ത സപ്താപ്യ്
അഹാനി

മധു ച്യുതോ ഘൃതപൃഷ്ഠാ വിശോകാസ്; തേ നാന്വന്തഃ പ്രതിപാലയന്തി

15 [പ്ര]

താംസ് തേ ദദാമി മാ പ്രപത പ്രപാതം; യേ മേ ലോകാസ് തവ തേ വൈ ഭവന്തു
യദ്യ് അന്തരീക്ഷേ യദി വാ ദിവി ശ്രീതാസ്; താൻ ആക്രമ ക്ഷിപ്രം അപേതമോ
ഹഃ

16 [യ്]

ന തുല്യതേജാഃ സുകൃതം കാമയേതഃ യോഗക്ഷേമം പാർഥിവ പാർഥിവഃ സൻ
ദൈവാദേശാദ് ആപദം പ്രാപ്യ വിദ്വാംശ്; ചരേൻ നൃശംസം ന ഹി ജാതു രാജാ
17 ധർമ്യം മാർഗം ചേതയാനോ യശസ്യം; കര്യാൻ നൃപോ ധർമം അവേക്ഷമാ
ണഃ

ന മദ്വിധോ ധർമ്മബുദ്ധിഃ പ്രജാനൻ; കര്യാദ് ഏവം കൃപണം മാം യഥാത്ഥ

18 കര്യാം അപൂർവം ന കൃതം യദ് അന്യൈർ; വിവിത്സമാനഃ കിം ഉ തത്ര സാധു
ബ്രൂവാണം ഏവം നൃപതിം യയാതിം; നൃപോത്തമോ വസു മനാബ്രവീത് തം

അധ്യായം 88

1 [വസ്]

പുച്ഛാമി ത്യാം വസ്യ മനാ രൗശദശിർ; യദ്യ് അസ്തി ലോകോ ദിവി മഹ്യം നരേന്ദ്ര
യദ്യ് അന്തരിക്ഷേ പ്രഥിതോ മഹാത്മൻ; ക്ഷേത്രജ്ഞം ത്യാം തസ്യ ധർമസ്യ
മന്യേ

2 [യ്]

യദ് അന്തരിക്ഷം പൃഥിവി ദിശശ് ച; യത് തേജസാ തപതേ ഭാനമാംശ് ച
ലോകാസ് താവന്തോ ദിവി സംസ്ഥിതാ വൈ; തേ നാന്തവന്തഃ പ്രതിപാലയന്തി

3 [വസ്]

താംസ് തേ ദദാമി പത മാ പ്രപാതം; യേ മേ ലോകാസ് തവ തേ വൈ ഭവന്തു
ക്രിണീഷ്വൈനാംസ് തൃണകേനാപി രാജൻ; പ്രതിഗ്രഹസ് തേ യദി സമ്യക്
പ്രദുഷ്ടഃ

4 [യ്]

ന മീദ്യാഹം വിക്രയം വൈ സ്മരാമി; വൃഥാ ഗൃഹീതം ശിശുക്വാച് ഛങ്കമാനഃ
കുര്യാം ന ചൈവാക്രത പൂർവം അന്യൈർ; വിവിത്സമാനഃ കിം ഉ തത്ര സാധു

5 [വസ്]

താംസ് ത്യാം ലോകാൻ പ്രതിപദ്യസ്വ രാജൻ; മയാ ദത്താൻ യദി നേഷ്ടഃ ക്രയസ്
തേ

അഹം ന താൻ വൈ പ്രതിഗന്താ നരേന്ദ്ര; സർവേ ലോകാസ് തവ തേ വൈ
ഭവന്തു

6 [ഷിബി]

പുച്ഛാമി ത്യാം ശിബിർ ഔശീനരോ ിഹം; മമാപി ലോകാ യദി സന്തീഹ താത
യദ്യ് അന്തരിക്ഷേ യദി വാ ദിവി ശ്രീതാഃ; ക്ഷേത്രജ്ഞം ത്യാം തസ്യ ധർമസ്യ
മന്യേ

7 [യ്]

ന ത്യാം വാചാ ഹൃദയേനാപി വിദ്വൻ; പരീപ്ലമാനാൻ നാവമംസ്ഥാ നരേന്ദ്ര
തേനാനന്താ ദിവി ലോകാഃ ശ്രീതാസ് തേ; വിദ്യദൃഢാഃ സ്വനവന്തോ മഹാന്തഃ

8 [ഷ്]

താംസ് ത്യാം ലോകാൻ പ്രതിപദ്യസ്വ രാജൻ; മയാ ദത്താൻ യദി നേഷ്ടഃ ക്രയസ്
തേ

ന ചാഹം താൻ പ്രതിപത്യേഹ ദത്താ; യത്ര ഗത്യാ ത്യാം ഉപാസ്തേ ഹ
ലോകാൻ

9 [യ്]

യഥാ ത്വം ഇന്ദ്ര പ്രതിമപ്രഭാവസ്; തേ ചാപ്യ് അനന്താ നരദേവ ലോകാഃ
തഥാദ്യ ലോകേ ന രമേ fന്യദന്തേ; തസ്മാച് ഛരിബ്ബേ നാഭിനന്ദാമി ദായം
10 [ആ]

ന ചേദ് ഏകൈകശോ രാജാൻ ലോകാൻ നഃ പ്രതിനന്ദസി
സർവേ പ്രദായ ഭവതേ ഗന്താരോ നരകം വയം
11 [യ്]

യദ് അർഹായ ദദധ്യാം തത് സന്തഃ സത്യാനൃശംസ്യതഃ
അഹം ഇ നാഭിയുഷ്ണോമി യത്കൃതം ന മയാ പുരാ
12 [ആ]

കസ്യേതേ പ്രതിദൃശ്യന്തേ രഥാഃ പഞ്ച ഹിരണ്മയാഃ
ഉച്ചൈഃ സന്തഃ പ്രകാശന്തേ ജ്വലന്തോ fഗ്നിശിഖാ ഇവ
13 [യ്]

യുഷ്മാൻ ഏതേ ഹി വക്ഷ്യന്തി രഥാഃ പഞ്ച ഹിരണ്മയാഃ
ഉച്ചൈഃ സന്തഃ പ്രകാശന്തേ ജ്വലന്തോ fഗ്നിശിഖാ ഇവ
14 [ആ]

ആതിഷ്ടസ്വ രഥം രാജൻ വിക്രമസ്വ വിഹായസാ
വയം അപ്യ് അനുയാസ്യാമോ യദാ കാലോ ഭവിഷ്യതി
15 [യ്]

സർവൈർ ഇദാനീം ഗന്തവ്യം സഹസ്വർഗജിതോ വയം
ഏഷ നോ വിരജാഃ പന്ഥാ ദൃശ്യതേ ദേവ സദ്മനഃ
16 [വ്]

തേ fധിരഹ്യ രഥാൻ സർവേ പ്രയാതാ നൃപസത്തമാഃ
ആക്രമന്തോ ദിവം ഭാഭിർ ധർമ്മേണാവൃത്യ രോദസീ
17 [ആ]

അഹം മന്വേ പൂർവം ഏകോ fസ്തി ഗന്താഃ സഖാ ചേന്ദ്രഃ സർവഥാ മേ മഹാത്മാ
കസ്മാദ് ഏവം ശിബിർ ഔശീനരോ fയം; ഏകോ fത്യഗാത് സർവവേഗേന
വാഹാൻ
18 [യ്]

അദദാദ് ദേവ യാനായ യാവദ് വിന്തം അവിന്ദത
ഉശീനരസ്യ പുത്രോ fയം തസ്മാച് ഛ്രേഷ്ണോ ഹി നഃ ശിബിഃ
19 ദാനം തപഃ സത്യം അഥാപി ധർമോ ഹ്രീഃ; ശ്രീഃ ക്ഷമാ സൗമ്യ തഥാ
തിതിക്ഷാ
രാജന് ഏതാന്യ് അപ്രതിമസ്യ രാജ്ഞഃ; ശിബ്ബേഃ സമിതാന്യ് അനൃശംസസ്യ

ബുദ്ധ്യം

ഏവംവൃത്തോ ഹ്രിനിഷേധശ് ച യസ്മാത്; തസ്മാച്ഛിബിർ അത്യഗാദ് വൈ
രഥേന

20 [വ]

അഥാഷ്ടകഃ പുനർ ഏവാന്വപ്ലച്ഛൻ; മാതാമഹം കൗതുകാദ് ഇന്ദ്രകൽപം
പുച്ഛാമി ത്യാം നൃപതേ ബ്രഹ്മി സത്യം; കൃതശ് ച കസ്യാസി സത്യശ് ച കസ്യ
കൃതം ത്വയാ യദ് ധി ന തസ്യ കർതാ; ലോകേ ത്വദന്യഃ ക്ഷത്രിയോ ബ്രാഹ്മണോ
വാ

21 [യ]

യയാതിർ അസ്മി നഹൃഷസ്യ പുത്രഃ; പുരോഃ പിതാ സാർവഭൗമസ് ത് ഇഹാസം
ഗൃഹ്യം അർഥം മാമകേഭ്യോ ബ്രവീമി; മാതാമഹോ ിഹം ഭവതാം പ്രകാശഃ
22 സർവാം ഇമാം പൃഥിവീം നിർജിഗായ; പ്രസ്ഥേ ബദ്ധ്യാ ഹ്യ് അദദം ബ്രാഹ്മ
ണേഭ്യഃ

മേധ്യാൻ അശ്യാൻ ഏകശഹാൻ സുരൂപാംസ്; തദാ ദേവാഃ പുണ്യഭാജോ ഭവന്തി
23 അദദാം അഹം പൃഥിവീം ബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ; പൂർണാം ഇമാം അഖിലാം വാഹന
സ്യ

ഗോഭിഃ സുവർണേന ധനൈശ് ച മുഖ്യൈസ്; തത്രാസൻ ഗാഃ ശതം അർബുദാനി
24 സത്യേന മേ ദ്യൗശ് ച വസുന്ധരാ ച; തഥൈവാഗ്നിർ ജ്വലതേ മാനുഷേഷു
ന മേ പൃഥാ വ്യാഹൃതം ഏവ വാക്യം; സത്യം ഹി സന്തഃ പ്രതിപൂജയന്തി
സർവേ ച ദേവാ മുനയശ് ച ലോകാഃ; സത്യേന പൂജ്യാ ഇതി മേ മനോഗതം

25 യോ നഃ സ്വർഗജിതഃ സർവാൻ യഥാവൃത്തം നിവേദയേത്
അനന്യയുർ ദ്വിജാഗ്രേഭ്യഃ സ ലഭേൻ നഃ സലോകതാം

26 [വ]

ഏവം രാജാ സ മഹാത്മാ ഹ്യ് അതീവ; സ്വൈർ ദൗഹിത്രൈസ് താരിതോ
ഫിമിത്രസാഹഃ

ത്യക്ത്വാ മഹീം പരമോദാരകർമാ; സ്വർഗം ഗതഃ കർമ്മഭിർ വ്യാപ്യ പൃഥ്വീം

അധ്യായം 89

1 [ജ]

ഭഗവൺ ശ്രോതും ഇച്ഛാമി പുരോർ വംശകരാൻ നൃപാൻ
 യദ് വീര്യാ യാദൃശാശ് ചൈവ യാവന്തോ യത് പരാക്രമാഃ
 2 ന ഹ്യ അസ്മിൻ ശീലഹീനോ വാ നിർവീര്യോ വാ നരാധിപഃ
 പ്രജാ വിരഹിതോ വാപി ഭൂതപൂർവഃ കദാ ചന
 3 തേഷാം പ്രഥിതവൃത്താനാം രാജ്ഞാം വിജ്ഞാനശാലിനാം
 ചരിതം ശ്രോതും ഇച്ഛാമി വിസ്തരേണ തപോധന

4 [വ]

ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി യൻ മാം ത്വം പരിപുച്ഛസി
 പുരോർ വംശധരാൻ വിരാഞ് ശക്ര പ്രതിമതേജസഃ
 5 പ്രവീരേശ്വര രൗദ്രാശ്വാസ് ത്രയഃ പുത്രാ മഹാരഥാഃ
 പുരോഃ പൗഷ്യോ അജായന്ത പ്രവീരസ് തത്ര വംശക്രതഃ
 6 മനസ്യൂർ അഭവത് തസ്മാച് ഛൂരഃ ശ്യേനീ സുതഃ പ്രഭഃ
 പൃഥിവ്യാശ് ചതുരന്തായാ ഗോപ്താ രാജീവലോചനഃ
 7 സുഭൃഃ സംഹനനോ വാമീ സൗവീരീ തനയാസ് ത്രയഃ
 മനസ്യോർ അഭവൻ പുത്രാഃ ശൂരാഃ സർവേ മഹാരഥാഃ
 8 രൗദ്രാശ്വസ്യ മഹേഷ്യാസാ ദശാപ്സരസി സുനവഃ
 യജാനോ ജജ്ഞിരേ ശൂരാഃ പ്രജാവന്തോ ബഹുശ്രുതാഃ
 സർവേ സർവാസ്ത്വവിദ്യാംസഃ സർവേ ധർമ്മപരായണാഃ
 9 ലുചേപൂർ അഥ കക്ഷേപഃ കൃകണേപുശ് ച വീര്യവാൻ
 സ്ഥണ്ഡിലേ പൂർവന്വേപുശ് ച സ്ഥലേപുശ് ച മഹാരഥഃ
 10 തേജേപൂർ ബലവാൻ ധീമാൻ സത്യേപുശ് ചേന്ദ്ര വിക്രമഃ
 ധർമ്മേപഃ സംനതേപുശ് ച ദശമോ ദേവ വിക്രമഃ
 അനായുഷ്ടി സുതാസ് താത രാജസുയാശ്വമേധിനഃ
 11 മതിനാരസ് തതോ രാജാ വിദ്യാംശ് ചർചേപുതോ ദഭേവത്
 മതിനാര സുതാ രാജംശ് ചത്വാരോ ദമിതവിക്രമാഃ
 തംസൂർ മഹാൻ അതിരഥോ ദ്രഹ്യൂശ് ചാപ്രതിമദ്യുതിഃ
 12 തേഷാം തംസൂർ മഹാവീര്യഃ പൗരവം വംശം ഉദ്ദഹൻ
 ആജഹാര യശോ ദീപ്തം ജിഗായ ച വസുന്ധരാം
 13 ഇലിനം തു സുതം തംസൂർ ജനയാം ആസ വീര്യവാൻ
 സോ ദപി കൃത്സ്നാം ഇമാം ഭൂമിം വിജിഗ്ധേ ജയതാം വരഃ
 14 രഥന്തര്യാം സുതാൻ പഞ്ച പഞ്ച ഭൂതോപമാംസ് തതഃ

ഇലിനോ ജനയാം ആസ ദുഃഷ്ണപ്രഭൃതിൻ നൃപ
 15 ദുഃഷ്ണന്തം ശൂര ഭീമൗ ച പ്രപൂർവം വസും ഏവ ച
 തേഷാം ജ്യേഷ്ഠോ ഭവദ് രാജാ ദുഃഷ്ണന്തോ ജനമേജയ
 16 ദുഃഷ്ണന്താദ് ഭരതോ ജജ്ഞേത വിദ്വാഞ് ശാകന്തലോ നൃപഃ
 തസ്മാദ് ഭരത വംശസ്യ വിപ്രതസ്ഥേ മഹദ് യശഃ
 17 ഭരതസ് തിസൃഷ്ട സ്ത്രീഷു നവ പുത്രാൻ അജീജനത്
 നാഭ്യനന്ത താൻ രാജാ നാനരൂപാ മമേത്യ് ഉത
 18 തതോ മഹദ്ഭിഃ ക്രതുഭിർ ഈജാനോ ഭരതസ് തദാ
 ലേഭേ പുത്രം ഭരദ്വാജാദ് ഭൃമന്യം നാമ ഭാരത
 19 തതഃ പുത്രിണം ആത്മാനം ജ്ഞാത്യാ പൗരവനന്തനഃ
 ഭൃമന്യം ഭരതശ്രേഷ്ഠ യൗവരാജ്യേ ഭൃത്യേഷചയത്
 20 തതസ് തസ്യ മഹീന്ദ്രസ്യ വിതഥഃ പുത്രകോ ഭവത്
 തതഃ സ വിതഥോ നാമ ഭൃമന്യോർ അഭവത് സുതഃ
 21 സുഹോത്രശ് ച സുഹോതാ ച സുഹവിഃ സുയജുസ് തഥാ
 പുഷ്കരിണ്യാം ഗൃചികസ്യ ഭൃമന്യോർ അഭവൻ സുതാഃ
 22 തേഷാം ജ്യേഷ്ഠഃ സുഹോത്രസ് തു രാജ്യം ആപ മഹീക്ഷിതാം
 രാജസുയാശ്വമേധാദ്വൈഃ സോ ഭൃയജദ് ബഹുഭിഃ സവൈഃ
 23 സുഹോത്രഃ പൃഥിവീം സർവാം ബൃഹജ്ജേ സാഗരാംബരാം
 പൂർണാം ഹസ്തിഗവാശ്വസ്യ ബഹുരതസമാകലാം
 24 മമജേജവ മഹീ തസ്യ ഭൂരി ഭാരാവഹീഡിതാ
 ഹസ്ത്യശ്വരഥസമ്പൂർണാ മനുഷ്യകലിലാ ഭൃശം
 25 സുഹോത്രേ രാജനി തദാ ധർമ്മതഃ ശാസതി പ്രജാഃ
 ചൈത്യയുപാകിതാ ചാസിദ് ഭൂമിഃ ശതസഹസ്രശഃ
 പ്രവൃദ്ധജനസന്യാ ച സഹദേവാ വ്യരോചത
 26 ഐക്ഷ്യാകീ ജനയാം ആസ സുഹോത്രാത് പൃഥിവീപതേഃ
 അജമീഡം സുമീഡം ച പുരുമീഡം ച ഭാരത
 27 അജമീഡോ വരസ് തേഷാം തസ്മിൻ വംശഃ പ്രതിഷ്ഠിതഃ
 ഷദ് പുത്രാൻ സോ ഭൃപ്യ് അജനയത് തിസൃഷ്ട സ്ത്രീഷു ഭാരത
 28 ഗൃക്ഷം ഭൂമിന്യ് അഥോ നീലീ ദുഃഷ്ണ പരമേഷ്വിനൗ
 കേശിന്യ് അജനയജ് ജഹനം ഉഭൗ ച ജനരൂപിണൗ
 29 തഥേമേ സർവപാഞ്ചാലാ ദുഃഷ്ണ പരമേഷ്വിനോഃ
 അന്യയാഃ കശികാ രാജഞ് ജഹ്നോർ അമിതതേജസഃ
 30 ജനരൂപിണയോർ ജ്യേഷ്ഠം ഗൃക്ഷം ആഹുർ ജനാധിപം

31 ജക്ഷാത് സംവരണോ ജജേത രാജൻ വംശകരസ് തവ
 ആർക്ഷേ സംവരണേ രാജൻ പ്രശാസതി വസുന്ധരാം
 സക്ഷയഃ സുമഹാൻ ആസീത് പ്രജാനാം ഇതി ശുശ്രൂമഃ
 32 വ്യശീര്യത തതോ രാഷ്ട്രം ക്ഷയൈർ നാനാവിധൈസ് തഥാ
 ക്ഷൻ മൃത്യുഭ്യാം അനാവൃഷ്ട്യാ വ്യാധിഭിശ് ച സമാഹതം
 അഭ്യപ്ലൻ ഭാരതാംശ് ചൈവ സപത്താനാം ബലാനി ച
 33 ചാലയൻ വസുധാം ചൈവ ബലേന ചതുരംഗിണാ
 അഭ്യയാത് തം ച പാഞ്ചാലേയാ വിജിത്യ തരസാ മഹീം
 അക്ഷൗഹിണിഭിർ ദശഭിഃ സ ഏനം സമരേ ിജയത്
 34 തതഃ സദാരഃ സാമാത്യഃ സപുത്രഃ സസുഹൃജ്ജനഃ
 രാജാ സംവരണസ് തസ്മാത് പലായത മഹാഭയാത്
 35 സിന്ധോർ നദസ്യ മഹതോ നികണ്ടേ ന്യവസത് തദാ
 നദീ വിഷയപര്യന്തേ പർവതസ്യ സമീപതഃ
 തത്രാവസൻ ബഹുൻ കാലാൻ ഭാരതാ ദുർഗമാശ്രിതഃ
 36 തേഷാം നിവസതാം തത്ര സഹസ്രം പരിവത്സരൻ
 അഥാഭ്യഗച്ഛദ് ഭരതാൻ വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ ജ്ഞിഃ
 37 തം ആഗതം പ്രയന്തേന പ്രത്യുദ്ഗമ്യാഭിവാദ്യ ച
 അർഹ്യം അഭ്യോഹരംസ് തസ്തൈ തേ സർവേ ഭാരതാസ് തദാ
 നിവേദ്യ സർവം ജ്ഞയേ സത്കാരേണ സുവർചസേ
 38 തം സമാം അഷ്ടമീം ഉഷ്ണം രാജാ വദ്വ്രേ സ്വയം തദാ
 പുരോഹിതോ ഭവാൻ നോ ിസ്തു രാജ്യായ പ്രയതാമഹേ
 ഓം ഇത്യ് ഏവം വസിഷ്ഠോ ിപി ഭാരതാൻ പ്രത്യപദ്യത
 39 അഥാഭ്യഷിഞ്ചത് സാഗ്രാജ്യേ സർവക്ഷത്രസ്യ പൗരവം
 വിഷാണ ഭൂതം സർവസ്യാം പൃഥിവ്യാം ഇതി നഃ ശ്രുതം
 40 ഭരതാധ്യക്ഷിതം പൂർവം സോ ിധ്യതിഷ്ഠത് പുരോത്തമം
 പുനർ ബലിഭൃതശ് ചൈവ ചക്രേ സർവമഹീക്ഷിതഃ
 41 തതഃ സ പൃഥിവീം പ്രാപ്യ പുനർ ഈജേ മഹാബലഃ
 ആജമീവോ മഹായജ്ഞൈർ ബഹുഭിർ ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ
 42 തതഃ സംവരണാത് സൗരീ സുഷുവേ തപതീ കുരം
 രാജന്വേ തം പ്രജാഃ സർവാ ധർമ്മജ്ഞ ഇതി വവ്രിരേ
 43 തസ്യ നാസ്താഭിവിഖ്യാതം പൃഥിവ്യാം കുരുജാംഗലം
 കുരുക്ഷേത്രം സ തപസാ പുണ്യം ചക്രേ മഹാതപാഃ
 44 അശ്വവന്തം അഭിഷ്ഠന്തം തഥാ ചിത്രരഥം മൂനിം

ജനമേജയം ച വിഖ്യാതം പുത്രാംശ് ചാസ്യാനശ്രുശ്രമഃ
 പഞ്ചൈതാൻ വാഹിനീ പുത്രാൻ വ്യജായത മനസിനി
 45 അഭിഷ്യാതഃ പരിക്ഷിത് തു ശബലാശ്യാശ് ച വിദ്യവാൻ
 അഭിരാജോ വിരാജശ് ച ശൽമലശ് ച മഹാബലഃ
 46 ഉച്ചൈഃശ്രവാ ഭദ്ര കാരോ ജിതാരിശ് ചാഷ്ടമഃ സ്യതഃ
 ഏതേഷാം അന്വവായേ തു ഖ്യാതാസ് തേ കർമ്മജെർ ഗുണൈഃ
 47 ജനമേജയാദയഃ സപ്ത തഥൈവാന്യേ മഹാബലാഃ
 പരിക്ഷിതോ ഫഭവൻ പുത്രാഃ സർവേ ധർമാർഥകോവിദാഃ
 48 കക്ഷസേനോഗ്ര സേനൗ ച ചിത്രസേനശ് ച വിദ്യവാൻ
 ഇദ്രസേനഃ സുഷേണശ് ച ഭീമസേനശ് ച നാമതഃ
 49 ജനമേജയസ്യ തനയാ ഭൂവി ഖ്യാതാ മഹാബലാഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രഃ പ്രഥമജഃ പാണ്ഡുർ ബാഹ്ലീക ഏവ ച
 50 നിഷ്യാശ് ച മഹാതേജാസ് തഥാ ജാംബുനദോ ബലി
 കണ്യാദരഃ പദാതിശ് ച വസാതിശ് ചാഷ്ടമഃ സ്യതഃ
 സർവേ ധർമാർഥകശലാഃ സർവേ ഭൂതിഹിതേ രതാഃ
 51 ധൃതരാഷ്ട്രോ ഫഥ രാജാസീത് തസ്യ പുത്രോ ഫഥ കണ്യാകഃ
 ഹസ്തീ വിതർകഃ ക്രാഥശ് ച കണ്ഡലശ് ചാപി പഞ്ചമഃ
 ഹവിഃ ശ്രവാസ് തഥേന്ദ്രാഭഃ സുമന്യശ് ചാപരാജിതഃ
 52 പ്രതിപസ്യ ത്രയഃ പുത്രാ ജജ്ഞിരേ ഭരതർഷഭ
 ദേവാപിഃ ശന്തനശ് ചൈവ ബാഹ്ലീകശ് ച മഹാരഥഃ
 53 ദേവാപിസ് തു പ്രവവ്രാജ തേഷാം ധർമപരീപ്തയാ
 ശന്തനശ് ച മഹീം ലേഭേ ബാഹ്ലീകശ് ച മഹാരഥഃ
 54 ഭരതസ്യാന്വയേ ജാതാഃ സത്യാവന്തോ മഹാരഥാഃ
 ദേവർഷികൽപാ നൃപതേ ബഹവോ രാജസത്തമാഃ
 55 ഏവംവിധാശ് ചാപ്യ് അപരേ ദേവകൽപാ മഹാരഥാഃ
 ജാതാ മനോർ അന്വവായേ ഐല വംശവിവർധനാഃ

അധ്യായം 90

1 [ജ]

ശ്രുതസ് ത്വന്തോ മയാ വിപ്ര പുർവേഷാം സംഭവോ മഹാൻ
 ഉദാരാശ് ചാപി വംശേ fസ്തിൻ രാജാനോ മേ പരിശ്രുതാഃ
 2 കിം തു ലഘ്വ് അർഥസംയുക്തം പ്രിയാഖ്യാനം ന മാം അതി
 പ്രീണാത്യ് അതോ ഭവാൻ ഭൂയോ വിസ്തരേണ ബ്രവീതു മേ
 3 ഏതാം ഏവ കഥാം ദിവ്യാം ആപ്രജാ പതിതോ മനോഃ
 തേഷാം ആജനനം പുണ്യം കസ്യ ന പ്രീതിം ആവഹേത്
 4 സദ് ധർമ്മഗുണമാഹാശൈത്യർ അഭിവർധിതം ഉത്തമം
 വിഷ്ടഭ്യ ലോകാംസ് ത്രീൻ ഏഷാം യശഃ സ്തീതം അവസഥിതം
 5 ഗുണപ്രഭാവ വീര്യൗജഃ സന്ത്യാത്സാഹവതാം അഹം
 ന തൃപ്യാമി കഥാം ശൃണ്വന് അമൃതാസ്യാദ സംമിതാം

6 [വ]

ശൃണു രാജൻ പുരാ സമ്യങ് മയാ ദൈവായനാച് ശ്രുതം
 പ്രോച്യമാനം ഇദം കൃത്സം സ്വവംശജനനം ശുഭം

7 ദക്ഷസ്യാദിതിഃ

അദിതേർ വിവസ്വാൻ

വിവസ്വതോ മനുഃ

മനോർ ഇലാ

ഇലായാഃ പുത്രരവാഃ

പുത്രരവസ ആയുഃ

ആയുഷോ നഹുഷഃ

നഹുഷസ്യ യയാതിഃ

8 യയാതേർ ദ്വേ ഭാര്യേ ബഭ്രവതുഃ

ഉഗനസോ ദുഹിതാ ദേവ യാനീ വൃഷപർവണശ് ച ദുഹിതാ ശർമിഷ്ഠാ നാമ

അത്രാനവംശോ ഭവതി

9 യദം ച തുർവസും ചൈവ ദേവ യാനീ വൃജായത

ദ്രഹ്യം ചാനം ച പൃതം ച ശർമിഷ്ഠാ വാർഷപർവണീ

10 തത്ര യദോർ യാദവാഃ

പുരോഃ പൗരവാഃ

11 പുരോർ ഭാര്യോ കൗസല്യാ നാമ

തസ്യാം അസ്യ ജജേത ജനമേജയോ നാമ

യസ് ത്രീൻ അശ്വമേധാൻ ആജഹാര

വിശ്വജിതാ ചേഷ്ടയാ വനം പ്രവിവേശ
 12 ജനമജയഃ ഖല്പ് അനന്താം നാമോപയേമേ മാധവീം
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ പ്രാചിന്യാൻ
 യഃ പ്രാചീം ദിശം ജിഗായ യാവത് സൂര്യോദയാത്
 തതസ് തസ്യ പ്രാചിന്യത്വം
 13 പ്രാചിന്യാൻ ഖല്പ് അശ്ലകീം ഉപയേമേ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ സംയാതിഃ
 14 സംയാതിഃ ഖല്പ ദൃഷദ്വതോ ദുഹിതരം വരാംഗീം നാമോപയേമേ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ അഹം പാതിഃ
 15 അഹം പാതിസ് തു ഖല്പ കൃതവീര്യദുഹിതരം ഉപയേമേ ഭാനമതീം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ സാർവഭൗമഃ
 16 സാർവഭൗമഃ ഖല്പ ജിത്വാജഹാര കൈകേയീം സുനന്ദാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ജയത്സേനഃ
 17 ജയത്സേനഃ ഖല്പ വൈദർഭീം ഉപയേമേ സുഷുവാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ അരാചീനഃ
 18 അരാചീനോ ഫപി വൈദർഭീം ഏവാപരാം ഉപയേമേ മര്യാദാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ മഹാഭൗമഃ
 19 മഹാഭൗമഃ ഖല്പ പ്രാസേനജിതീം ഉപയേമേ സുയജ്ഞാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ അയുത നായീ
 യഃ പുരുഷമേധാനാം അയുതം ആനയത്
 തദ് അസ്യായുത നായീത്വം
 20 അയുതനായീ ഖല്പ പൃഥുരൂവസോ ദുഹിതരം ഉപയേമേ ഭാസാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ അക്രോധനഃ
 21 അക്രോധനഃ ഖല്പ കാലിനീം കരണ്യം നാമോപയേമേ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ദേവാതിഥിഃ
 22 ദേവാതിഥിഃ ഖല്പ വൈദേഹീം ഉപയേമേ മര്യാദാം നാമ
 തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ദൃഢഃ
 23 ദൃഢഃ ഖല്പ് ആംഗേയീം ഉപയേമേ സുദേവാം നാമ
 തസ്യാം പുത്രം അജനയദ് ദൃക്ഷം
 24 ദൃക്ഷഃ ഖല്പ തക്ഷക ദുഹിതരം ഉപയേമേ ജ്യാലാം നാമ
 തസ്യാം പുത്രം മതിനാരം നാമോത്പാദയാം ആസ
 25 മതിനാരഃ ഖല്പ സരസ്വത്യാം ദ്വാദശ വാർഷികം സത്രം ആജഹാര
 26 നിവൃത്തേ ച സത്രേ സരസ്വത്യ് അഭിഗമ്യ തം ഭർതാരം വരയാം ആസ

തന്ധ്യാം പുത്രം അജനയത് തംസും നാമ

27 അത്രാനവംശോ ഭവതി

28 തംസും സരസ്വതീ പുത്രം മതിനാരാദ് അജീജനത്

ഇലിനം ജനയാം ആസ കാലിന്ദ്യാം തംസുർ ആരമജം

29 ഇലിനസ് തു രഥന്ത്ര്യാം ദുഃഷന്താദ്യാൻ പഞ്ച പുത്രാൻ അജനയത്

30 ദുഃഷന്തഃ ഖല്യ വിശ്വാമിത്ര ദുഹിതരം ശകന്തലാം നാമോപയേമേ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ ഭരതഃ

തത്ര ശ്ലോകൗ ഭവതഃ

31 മാതാ ഭന്ത്യാ പിതൃഃ പുത്രോ യേന ജാതഃ സ ഏവ സഃ

ഭരന്ധ്യാ പുത്രം ദുഃഷന്ത മാവമംസഥാഃ ശകന്തലാം

32 രേതോ ധാഃ പുത്ര ഉന്നയതി നരദേവ യമക്ഷയാത്

ത്വം ചാസ്യ ധാതാ ഗർഭന്ത്യ സത്യാം ആഹ ശകന്തലാ

33 തതോ ഫന്ത്യ ഭരതത്വം

34 ഭരതഃ ഖല്യ കാശേയിം ഉപയേമേ സാർവസേനീം സുനന്ദാം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ ഭ്രമന്യഃ

35 ഭ്രമന്യഃ ഖല്യ ദാശാർഹീം ഉപയേമേ ജയാം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ സുഹോത്രഃ

36 സുഹോത്രഃ ഖല്യ ഇക്ഷ്യാകന്ത്യം ഉപയേമേ സുവർണാം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ ഹസ്തീ

യ ഇദം ഹാസ്തീനപുരം മാപയാം ആസ

ഏതദ് അന്ധ്യ ഹാസ്തീനപുരത്വം

37 ഹസ്തീ ഖല്യ ത്രൈഗർതീം ഉപയേമേ യശോധരാം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ വികണ്ഠഃ

38 വികണ്ഠഃ ഖല്യ ദാശാർഹീം ഉപയേമേ സുദേവാം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ ഫജമീഡഃ

39 അജമീഡന്ത്യ ചതുർവിംശം പുത്രശതം ബഭ്രുവ കൈകേയ്യാം നാഗായാം

ഗാന്ധര്യാം വിമലായാം ഋക്ഷായാം ചേതി

പൃഥക്പൃഥക് വംശകരാ നൃപതയഃ

തത്ര വംശകരഃ സംവരണഃ

40 സംവരണഃ ഖല്യ വൈവസ്വതീം തപതീം നാമോപയേമേ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ കരുഃ

41 കരുഃ ഖല്യ ദാശാർഹീം ഉപയേമേ ശുഭാംഗീം നാമ

തന്ധ്യാം അന്ധ്യ ജ്ജേണ വിഡൂരഃ

- 42 വിഡൂരമസ്തു മാഗധീം ഉപയേമേ സന്ദ്രിയാം നാമ
തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ിരഗ്യാൻ നാമ
- 43 അരഗ്യാൻ ഖലു മാഗധീം ഉപയേമേ ിമൃതാം നാമ
തസ്യാം അസ്യ ജജേണ പരിക്ഷിത്
- 44 പരിക്ഷിത് ഖലു ബാഹുദാം ഉപയേമേ സുയശാം നാമ
തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ഭീമസേന:
- 45 ഭീമസേന: ഖലു കൈകേയീം ഉപയേമേ സുകുമാരീം നാമ
തസ്യാം അസ്യ ജജേണ പര്യശ്രവാ:
- യം ആഹു: പ്രതീപം നാമ
- 46 പ്രതീപ: ഖലു ശൈബ്യാം ഉപയേമേ സുനന്ദാം നാമ
തസ്യാം പുത്രാൻ ഉത്പാദയാം ആസ ദേവാപിം ശന്തനം ബാഹ്ലീകം ചേതി
- 47 ദേവാപി: ഖലു ബാല ഏവാരണ്യം പ്രവിവേശ
ശന്തനസ്തു മഹിപാലോ ിഭവത്
അത്രാന്തവംശോ ഭവതി
- 48 യം യം കരാഭ്യാം സൃശതി ജീർണം സ സുഖം അശ്ലതേ
പുനർ യുവാ ച ഭവതി തസ്താത് തം ശന്തനം വിദു:
- 49 തദ് അസ്യ ശന്തന്തം
- 50 ശന്തന: ഖലു ഗനാം ഭാഗീരഥീം ഉപയേമേ
തസ്യാം അസ്യ ജജേണ ദേവവ്രത:
- യം ആഹുർ ഭീഷ്മ ഇതി
- 51 ഭീഷ്മ: ഖലു പിത: പ്രിയചികീർഷയാ സത്യവതിം ഉദവഹൻ മാതരം
യാം ആഹുർ ഗന്ധകാലീതി
- 52 തസ്യാം കാനീനോ ഗർഭ: പരാശരാദ് ദ്വൈപായന:
തസ്യാം ഏവ ശന്തനോർ ദ്വൗ പുത്രോ ബഭ്രവതു:
- ചിത്രാംഗദോ വിചിത്രവീര്യസ് ച
- 53 തയോർ അപ്രാപ്തയൗവന ഏവ ചിത്രാംഗദോ ഗന്ധർവേണ ഹത:
വിചിത്രവീര്യസ്തു രാജാ സമഭവത്
- 54 വിചിത്രവീര്യ: ഖലു കൗസല്യാത്മജേ ിബികാംബാലികേ കാശിരാജ
ദുഹിതരാവ് ഉപയേമേ
- 55 വിചിത്രവീര്യസ് ത് അനപത്യ ഏവ വിദേഹത്വം പ്രാപ്ത:
- 56 തത: സത്യവതീ ചിന്തയാം ആസ
ദൗഷന്തോ വംശ ഉച്ഛിദ്യതേ ഇതി
- 57 സാ ദ്വൈപായനം ഋഷിം ചിന്തയാം ആസ

58 സ തസ്യഃ പുരതഃ സ്ഥിതഃ കിം കരവാണീതി

59 സാ തം ഉവാച

ഭ്രാതാ തവാനപത്യ ഏവ സ്വര്യാതോ വിചിത്രവീര്യഃ

സാധ്യാപത്യം തസ്യോത്പാദയേതി

60 സ പരം ഇത്യ് ഉക്ത്വാ ത്രീൻ പുത്രാൻ ഉത്പാദയാം ആസ യുതരാഷ്ട്രം
പാഞ്ച്യം വിദൂരം ചേതി

61 തത്ര യുതരാഷ്ട്രസ്യ രാജ്ഞഃ പുത്രശതം ബഭ്രുവ ഗാന്ധാര്യാം വരദാനാദ്
ദ്വൈപായനസ്യ

62 തേഷാം യുതരാഷ്ട്രസ്യ പുത്രാണാം ചത്വാരഃ പ്രധാനാ ബഭ്രുവുർ ദുര്യോധനോ
ദുഃശാസനോ വികർണശ് ചിത്രസേനേതി

63 പാണ്ഡോസ് തു ദ്വേ ഭാര്യേ ബഭ്രുവതുഃ കുന്തി മാദ്രീ ചേത്യ് ഉഭേ സ്ത്രീരതേ

64 അഥ പാണ്ഡുർ മൃഗയാം ചരൻ മൈഥുന ഗതം ദൃഷ്ടിം അപശ്യൻ മൃഗ്യാം
വർതമാനം

തഥൈവാപ്സത മനാസാദിത കാമരസം അതുപ്തം ബാണേനാഭിജ്ജ്യാലാന

65 സ ബാണവിഭോവാച പാണ്ഡുഃ

ചരതാ ധർമ്മം ഇയം യേന ത്വയാഭിജ്ഞേന കാമരസസ്യാഹം അനവാപ്തകാമ
രസോ ിഭിഹതസ് തസ്മാത് ത്വം അപ്യ് ഏതാം അവസ്ഥാം ആസാദ്യാനവാപ്ത
കാമരസഃ പഞ്ചത്വം ആപ്സ്യസി ക്ഷിപ്രം ഏവേതി

66 സ വിവർണരൂപഃ പാണ്ഡുഃ ശാപം പരിഹരമാണോ നോപാസർപത ഭാര്യേ

67 വാക്യം ചോവാച

സ്വചാപല്യാദ് ഇദം പ്രാപ്തവാൻ അഹം

ശൃണോമി ച നാനപത്യസ്യ ലോകാ സന്തീതി

68 സാ ത്വം മദർഥേ പുത്രാൻ ഉത്പാദയേതി കുന്തിം ഉവാച

69 സാ തത്ര പുത്രാൻ ഉത്പാദയാം ആസ ധർമാദ് യുധിഷ്ഠിരം മാരുതാദ്
ഭീമസേനം ശക്രാദ് അർജുനം ഇതി

70 സ താം ഹൃഷ്ടരൂപഃ പാണ്ഡുർ ഉവാച

ഇയം തേ സപത്യനപത്യാ

സാധ്യാപത്യം അപത്യം ഉത്പാദ്യതാം ഇതി

71 സൈവം അസ്ത്വ് ഇത്യ് ഉക്തഃ കുന്ത്യാ

72 തതോ മാദ്വ്യാം അശ്വിദ്വ്യാം നക്ഷത്ര സഹദേവാവ് ഉത്പാദിതൗ

73 മാദ്രീം ഖല്പ് അലക്രതാം ദൃഷ്ട്വാ പാണ്ഡുർ ഭാവം ചക്രേ

74 സ താം സൃഷ്ടൈവ വിദേഹത്വം പ്രാപ്തഃ

75 തദൈതനം ചിതാസ്ഥം മാദ്രീ സമന്യാരുരോഹ

76 ഉവാച കന്തിം

യമയോർ ആര്യാപ്രമത്തയാ ഭവിതവ്യം ഇതി

77 തതസ് തേ പഞ്ച പാണ്ഡവാഃ കന്ത്യാ സഹിതാ ഹാസ്തിനപുരം ആനീയ
താപസൈർ ഭീഷ്മസ്യ വിദൂരസ്യ ച നിവേദിതാഃ

78 തത്രാപി ജതു ഗൃഹേ ദഗ്ധും സമാരണ്ണാ ന ശക്വിതാ വിദൂര മന്ത്രിതേന

79 തതസ് ച ഹിഡിംബം അന്തരാ ഹത്യൈക ചക്രാം ഗതാഃ

80 തന്ത്യാം അപ്യ് ഏകചക്രായാം ബകം നാമ രാക്ഷസം ഹത്യാ പാഞ്ചാല
നഗരം അഭിഗതാഃ

81 തന്യാദ് ഭൂപദിം ഭാര്യാം അവിന്ദൻ സ്വവിഷയം ചാജശുഃ കശലിനഃ

82 പുത്രാംശ് ചോത്പാദയാം ആസുഃ

പ്രതിവിന്ധ്യം യുധിഷ്ഠിരഃ

സുത സോമം വൃകോദരഃ

ശ്രുതകീർത്തിം അർജുനഃ

ശതാനീകം നകലഃ

ശ്രുതകർമാണം സഹദേവേതി

83 യുധിഷ്ഠിരസ് തു ഗോവാസനസ്യ ശൈബ്യസ്യ ദേവികാം നാമ കന്ത്യാം
സ്വയംവരേ ലേഭേ

തന്ത്യാം പുത്രം ജനയാം ആസ യൗധേയം നാമ

84 ഭീമസേനോ ിപി കാശ്യാം ബലധരാം നാമോപയേമേ വീര്യശ്രുതീകാം

തന്ത്യാം പുത്രം സർവഗം നാമോത്പാദയാം ആസ

85 അർജുനഃ ഖല്വ ദ്വാരുവതീം ഗത്യാ ഭഗിനീം വാസുദേവസ്യ സുഭദ്രാം നാമ
ഭാര്യാം ഉദവഹത്

തന്ത്യാം പുത്രം അഭിമന്യും നാമ ജനയാം ആസ

86 നകലസ് തു ചൈദ്യാം കരേണവതീം നാമ ഭാര്യാം ഉദവഹത്

തന്ത്യാം പുത്രം നിരമിത്രം നാമാജനയത്

87 സഹദേവോ ിപി മാദ്രീം ഏവ സ്വയംവരേ വിജയാം നാമോപയേമേ

തന്ത്യാം പുത്രം അജനയത് സുഹോത്രം നാമ

88 ഭീമസേനസ് തു പൂർവം ഏവ ഹിഡിംബായാം രാക്ഷസ്യാം ഘടോത്കചം
നാമ പുത്രം ജനയാം ആസ

89 ഇത്യ് ഏത ഏകാദശ പാണ്ഡവാനാം പുത്രാഃ

90 വിരാടസ്യ ദുഹിതരം ഉത്തരാം നാമാഭിമന്യൂർ ഉപയേമേ

തന്ത്യാം അസ്യ പരാസൂർ ഗർഭോ ിജായത

91 തം ഉത്സംഗേന പ്രതിജഗ്രാഹ പൃഥാ നിയോഗാത് പുരുഷോത്തമസ്യ വാസു

ദേവസ്യ

ഷാബ്ദാസികം ഗർഭം അഹം ഏനം ജീവയിഷ്യാമീതി

92 സഞ്ജീവയിത്യാ ചൈനം ഉവാച

പരീക്ഷിണേ കലേ ജാതോ ഭവത്വ് അയം പരീക്ഷിൻ നാമേതി

93 പരീക്ഷിത് തു ഖലു മാദ്രവതീം നാമോപയേമേ

തസ്യാം അസ്യ ജനമേജയഃ

94 ജനമേജയാത് തു വപുഷ്മായാം ദ്വൗ പുത്രൗ ശതാനീകഃ ശങ്കുശ് ച

95 ശതാനീകസ് തു ഖലു വൈദേഹീം ഉപയേമേ

തസ്യാം അസ്യ ജജേണ പുത്രോ ശ്ശമേധേ ദത്തഃ

96 ഇത്യ ഏഷ പുരോർ വംശസ് തു പാണ്ഡവാനാം ച കീർത്തിതഃ

പുരോർ വംശം ഇമം ശ്രുത്വാ സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ

അധ്യായം 91

1 [വി]

ഇക്ഷ്യാകവംശപ്രഭവോ രാജാസീത് പൃഥിവീപതിഃ
 മഹാഭീഷ ഇതി ഖ്യാതഃ സത്യവാക് സത്യവിക്രമഃ
 2 സോ ഹൃദ്രമേധ സഹസ്രേണ വാജപേയശതേന ച
 തോഷയാം ആസ ദേവേദ്രം സ്വർഗം ലേഭേ തതഃ പ്രഭുഃ
 3 തതഃ കദാ ചിദ് ബ്രഹ്മാണം ഉപാസാം ചക്രിരേ സുരാഃ
 തത്ര രാജർഷയോ ആസൻ സ ച രാജാ മഹാഭീഷഃ
 4 അഥ ഗംഗാ സരിച്ഛേഷ്ടാ സമുപായാത് പിതാമഹം
 തസ്യ വാസഃ സമുദ്ഭൂതം മാതൃതേന ശശിപ്രഭം
 5 തതോ ഹൃദവൻ സുരഗണാഃ സഹസ്രാവാണ്മുഖാസ് തദാ
 മഹാഭീഷസ് തു രാജർഷീർ അശങ്കോ ദൃഷ്ട്വാൻ നദീം
 6 അപധ്യാതോ ഭഗവതാ ബ്രഹ്മണാ സ മഹാഭീഷഃ
 ഉക്തശ് ച ജാതോ മർത്യേഷു പുനർ ലോകാൻ അവാപ്സ്യസി
 7 സ ചിന്തയിത്യാ നൃപതിർ നൃപാൻ സർവാംസ് തപോധനാൻ
 പ്രതീപം രോചയാം ആസ പിതരം ഭൂരി വർചസം
 8 മഹാഭീഷം തു തം ദൃഷ്ട്വാ നദീ ധൈര്യച് ച്യുതം നൃപം
 തം ഏവ മനസാധ്യായം ഉപാവർതത് സരിദ് വരാ
 9 സാ തു വിധ്വസ്തുവപുഷഃ കശ്ശലാഭിഹതൗജസഃ
 ദദർശ പഥി ഗച്ഛന്തി വസൂൻ ദേവാൻ ദിവൗകസഃ
 10 തഥാരൂപാംശ് ച താൻ ദൃഷ്ട്വാ പപ്രച്ഛ സരിതാം വരാ
 കിം ഇദം നഷ്ടരൂപാഃ സ്ഥ കച് ചിത് ക്ഷേമം ദിവൗകസാം
 11 താം ഊച്യർ വസവോ ദേവാഃ ശപ്താഃ സ്മോ വൈ മഹാനദീ
 അൽപേ ഹൃദ്രായേ സംരംഭാദ് വസിഷ്ഠേന മഹാത്മനാ
 12 വിമൂഢാ ഹി വയം സർവേ പ്രച്ഛന്നം ഭൃഷിസത്തമം
 സന്ധ്യാം വസിഷ്ഠം ആസീനം തം അത്യഭിസ്മൃതാഃ പുരാ
 13 തേന കോപാദ് വയം ശപ്താ യോനൗ സംഭവതേതി ഹ
 ന ശക്യാം അന്യഥാ കർതും യദ് ഉക്തം ബ്രഹ്മവാദിനാ
 14 ത്വം തസ്മാൻ മാനുഷീ ഭൂത്യാ സൃഷ്ട പുത്രാൻ വസൂൻ ഭൂവി
 ന മാനുഷീണാം ജാരം പ്രവിശേമാശുഭം വയം
 15 ഇത്യ് ഉക്താ താൻ വസൂൻ ഗംഗാ തഥേത്യ് ഉക്താബ്രവീദ് ഇദം
 മർത്യേഷു പുരുഷശ്രേഷ്ഠഃ കോ വഃ കർതാ ഭവിഷ്യതി
 16 [വസവഹ്]

പ്രതിപസ്യ സുതോ രാജാ ശന്തൻ നാമ ധാർമികഃ
 ഭവിതാ മാനുഷേ ലോകേ സ നഃ കർതാ ഭവിഷ്യതി
 17 [ഗൾഗാ]

മമാപ്യ ഏവം മതം ദേവാ യഥാവദ് അത മാനുലാഃ
 പ്രിയം തസ്യ കരിഷ്യാമി യുഷ്യാകം ചൈതദ് ഇപ്ശിതം
 18 [വസവഹ്]

ജാതാൻ കമാരാൻ സ്വാൻ അപ്സു പ്രക്ഷേപ്തം വൈ ത്വം അർഹസി
 യഥാ നചിര കാലം നോ നിഷ്ക്രതിഃ സ്യാത് ത്രിലോകഗേ
 19 [ഗ്]

ഏവം ഏതത് കരിഷ്യാമി പുത്രസ് തസ്യ വിധീയതാം
 നാസ്യ മോലഃ സംഗമഃ സ്യാത് പുത്ര ഹേതോർ മയാ സഹ
 20 [വസവഹ്]

തുരീയാർധം പ്രദാസ്യാമോ വിര്യസ്യൈകൈകശോ വയം
 തേന വിദ്യേണ പുത്രസ് തേ ഭവിതാ തസ്യ ചേച്ഛിതഃ
 21 ന സമ്പത്സ്യതി മർത്യേഷു പുനസ് തസ്യ തു സന്തതിഃ
 തസ്മാദ് അപുത്രഃ പുത്രസ് തേ ഭവിഷ്യതി സ വിര്യവാൻ
 22 [വ്]

ഏവം തേ സമയം കൃത്യാ ഗംഗയാ വസവഃ സഹ
 ജഗ്ധഃ പ്രഹൃഷ്ടമനസോ യഥാ സങ്കൽപം അജ്ജസാ

അധ്യായം 92

1 [വി]

തതഃ പ്രതീപോ രാജാ സ സർവഭൂതഹിതേ രതഃ
 നിഷസാദ സമാ ബഹീർ ഗംഗാതീരഗതോ ജപൻ
 2 തസ്യ രൂപഗുണോപേതാ ഗംഗാ ശ്രീർ ഇവ രൂപിണി
 ഉത്തീര്യ സലിലാത് തസ്മാൽ ലോഭനീയതമാകൃതിഃ
 3 അധീയാനസ്യ രാജർഷേർ ദിവ്യരൂപാ മനസിനി
 ദക്ഷിണം ശാലസങ്കാശം ഊരും ഭേദേ ശുഭാനനാ
 4 പ്രതീപസ് തു മഹീപാലസ് താം ഉവാച മനസിനി
 കരവാണി കിം തേ കല്യാണി പ്രിയം യത് തേ ദീകാക്ഷിതം

5 [സ്മി]

ത്യാം അഹം കാമയേ രാജൻ കരുശ്രേഷ്ഠ ജേസ്യ മാം
 ത്യാഗഃ കാമവതിനാം ഹി സ്മീണാം സദ്ഭിർ വിഗർഹിതഃ

6 [പ്ര]

നാഹം പരസ്ത്വിയം കാമാദ് ഗച്ഛേയം വരവർണിനി
 ന ചാസവർണാം കല്യാണി ധർമ്യം തദ് വിദ്ധി മേ വ്രതം

7 [സ്മി]

നാശ്രേയസ് അസ്മി നാഗമ്യാ ന വശവയാ ച കർഹി ചിത്
 ഭജ മ്യാം ഭജമാനാം ത്വം രാജൻ കന്യാം വരസ്ത്വിയം

8 [പ്ര]

മയാതിവൃത്തം ഏതത് തേ യൻ മാം ചോദയസി പ്രിയം
 അന്യഥാ പ്രതിപന്നം മാം നാശയേദ് ധർമവിപ്ലവഃ

9 പ്രാപ്യ ദക്ഷിണം ഊരും മേ ത്വം ആശ്ലിഷ്ട്വാ വരാംഗനേ
 അപത്യാനാം സ്തേഷാണാം ച ഭീരു വിദ്ധ്യ് ഏതദ് ആസനം

10 സവ്യതഃ കാമിനീ ഭാഗസ് ത്വയാ സ ച വിവർജിതഃ
 തസ്മാദ് അഹം നാചരിഷ്യേ ത്വയി കാമം വരാംഗനേ

11 സ്തേഷാ മേ ഭവ കല്യാണി പുത്രാർഥേ ത്യാം വൃണോമ്യ് അഹം
 സ്തേഷാപേക്ഷം ഹി വാമോരു ത്വം ആഗമ്യ സമാശ്രിതാ

12 [സ്മി]

ഏവം അപ്യ് അസ്മു ധർമജ്ഞ സംയുജ്യേയം സുതേന തേ
 ത്വദ്ഭൈത്യേവ ഭജീഷ്യാമി പ്രഖ്യാതം ഭാരതം കലം

13 പൃഥിവ്യാം പാർഥിവാ യേ ച തേഷാം യുയം പരായണം
 ഗുണാ ന ഹി മയാ ശക്യാ വജ്ഞം വർഷശന്തൈർ അപി

കലസ്യ യേ വഃ പ്രഥിതാസ് തത് സാധുത്വം അനുത്തമം
 14 സ മേ നാഭിജനജ്ഞഃ സ്യുദ് ആചരേയം ച യദ് വിഭോ
 തത് സർവം ഏവ പുത്രസ് തേ ന മീമാംസേത കർഹി ചിത്
 15 ഏവം വസന്തീ പുത്രേ തേ വർധയിഷ്യാമ്യ് അഹം പ്രിയം
 പുത്രൈഃ പുണ്യൈഃ പ്രിയൈശ് ചാപി സ്വർഗം പ്രാപ്സ്യതി തേ സുതഃ
 16 [വ്]

തഥേത്യ് ഉക്ത്വാ തു സാ രാജംസ് തത്രൈത്രവാന്തരധിയത
 പുത്ര ജന്മ പ്രതീക്ഷംസ് തു സ രാജാ തദ് അധാരയത്
 17 ഏതസ്തിന് ഏവ കാലേ തു പ്രതീപഃ ക്ഷത്രീയർഷഭഃ
 തപസ് തേപേ സുതസ്യർഥേ സഭാര്യഃ കുരുനന്ദന
 18 തയോഃ സമഭവത് പുത്രോ വൃദ്ധയോഃ സ മഹാഭിഷഃ
 ശാന്തസ്യ ജജേഞ സന്താനസ് തസ്മാദ് ആസീത് സ ശന്തഃ
 19 സംസ്മരാംശ് ചാക്ഷയാംൽ ലോകാൻ വിജിതാൻ സ്വേന കർമണാ
 പുണ്യകർമക്രൂദ് ഏവാസീച് ഛന്തഃ കരു സത്തമ
 20 പ്രതീപഃ ശന്തനം പുത്രം യൗവനസ്ഥം തതോ fന്ദ്രശാത്
 പുരാ മാം സ്ത്രീ സമഭ്യാഗാച് ഛന്തനോ ഭൂതയേ തവ
 21 ത്യാം ആവ്രജേദ് യദി രഹഃ സാ പുത്ര വരവർണിനീ
 കാമയാനാഭിരൂപാഭ്യോ ദിവ്യാ സ്ത്രീ പുത്രകാമ്യയാ
 സാ ത്വയാ നാനയോക്തവ്യാ കാസി കസ്യാസി വാംഗനേ
 22 യച് ച കര്യാൻ ന തത് കാര്യം പ്രഷ്ടവ്യാ സാ ത്വയാനഘ
 മനിയോഗാദ് ജേന്തീം താം ഭജേഥാ ഇത്യ് ഉവാച തം
 23 ഏവം സന്ദിശ്യ തനയം പ്രതീപഃ ശന്തനം തദാ
 സ്വേ ച രാജ്യേ fഭിഷിച്ഛൈനം വനം രാജാ വിവേശ ഹ
 24 സ രാജാ ശന്തനർ ധീമാൻ ഖ്യാതഃ പൃഥ്വ്യാം ധന്തര്യഃ
 ബഭ്രുവ മൃഗയാ ശീലഃ സതതം വനഗോചരഃ
 25 സ മൃഗാൻ മഹിഷാംശ് ചൈവ വിനീഹ്ലൻ രാജസത്തമഃ
 ഗംഗാം അനുചചാരൈകഃ സിദ്ധചാരണസേവിതാം
 26 സ കദാ ചിൻ മഹാരാജ ദദർശ പരമസ്ത്രീയം
 ജാജ്വല്യമാനാം വപുഷാ സാക്ഷാത് പദ്മാം ഇവ ശ്രീയം
 27 സർവാനവദ്യാം സുദതീം ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാം
 സൂക്ഷ്മാംബരധരാം ഏകാം പദ്മോദര സമപ്രഭാം
 28 താം ദൃഷ്ട്വാ ഹൃഷ്ടരോമാഭൂദ് വിസ്മിതോ രൂപസമ്പദാ
 പിബന് ഇവ ച നേത്രാഭ്യാം നാത്രപ്യത നരാധിപഃ

29 സാ ച ദൃഷ്ട്വൈവ രാജാനം വിചരതം മഹാദ്യുതിം
 സ്നേഹാദ് ആഗതസൗഹാർദാ നാതുപ്യത വിലാസിനീ
 30 താം ഉവാച തതോ രാജാ സാന്വയത് ശ്ലക്ഷ്ണയാ ഗിരാ
 ദേവീ വാ ദാനവീ വാ ത്വം ഗന്ധർവീ യദി വാപ്സരഃ
 31 യക്ഷീ വാ പന്നഗീ വാപി മാനുഷീ വാ സുമധ്യമേ
 യാ വാ ത്വം സുരഗർഭാഭേ ഭാര്യാ മേ ഭവ ശോഭനേ
 32 ഏതച്ഛ്രുത്യാ വചോ രാജ്ഞഃ സസ്മിതം മൃദു വൽഗു ച
 വസ്മനാം സമയം സ്മൃത്യാ അഭ്യഗച്ഛദ് അനിന്ദിതാ
 33 ഉവാച ചൈവ രാജ്ഞഃ സാ ഹ്ലാദയന്തീ മനോ ഗിരാ
 ഭവിഷ്യാമി മഹീപാല മഹിഷീ തേ വശാനഗാ
 34 യത് തു കുര്യാം അഹം രാജഞ് ശുഭം വാ യദി വാശുഭം
 ന തദ് വാരയിതവ്യാസ്മി ന വക്തവ്യാ തഥാപ്രിയം
 35 ഏവം ഹി വർതമാനേ ിഹം ത്വയി വത്സ്യാമി പാർഥിവ
 വാരിതാ വിപ്രിയം ചോക്താ ത്യജേയം ത്വാം അസംശയം
 36 തഥേതി രാജ്ഞാ സാ തുക്താ തദാ ഭരതസന്തമ
 പ്രഹർഷം അതുലം ലേഭേ പ്രാപ്യ തം പാർഥിവോത്തമം
 37 ആസാദ്യ ശന്തനസ് താം ച ബുഭുജേ കാമതോ വശീ
 ന പ്രഷ്ടവ്യേതി മന്വാനോ ന സ താം കിം ചിദ് ഉഛചിവാൻ
 38 സ തസ്യഃ ശീലവൃത്തേന രൂപൗദാര്യമുണേന ച
 ഉപചാരേണ ച രഹസ് തുതോഷ ജഗതീപതിഃ
 39 ദിവ്യരൂപാ ഹി സാ ദേവീ ഗംഗാ ത്രിപഥഗാ നദീ
 മാനുഷം വിഗ്രഹം ശ്രീമത് കൃത്യാ സാ വരവർണിനീ
 40 ഭാഗ്യോപനത കാമസ്യ ഭാര്യേവോപസ്മിതാഭവത്
 ശന്തനോ രാജസിംഹസ്യ ദേവരാജസമദ്യുതേഃ
 41 സംഭോഗസ്നേഹചാതുര്യൈർ ഹാവ ലാസ്യൈർ മനോഹരൈഃ
 രാജാനം രമയാം ആസ യഥാ രേമേ തഥൈവ സഃ
 42 സ രാജാ രതിസക്തത്വാദ് ഉത്തമസ്ത്രീ ഗുണൈർ ഹൃതഃ
 സംവത്സരാൻ ജുജുൻ മാസാൻ ന ബുബ്ബോധ ബഹുൻ ഗതാൻ
 43 രമമാണസ് തയാ സാർധം യഥാകാമം ജനേശ്വരഃ
 അഷ്ടാവ് അജനയത് പുത്രാംസ് തസ്യാം അമര വർണിനഃ
 44 ജാതം ജാതം ച സാ പുത്രം ക്ഷിപത്യ് അംഭസി ഭാരത
 പ്രീണാമി ത്വാഹം ഇത്യ് ഉക്ത്യാ ഗംഗാ സ്ത്രോതസ്യ് അമജ്ജയത്
 45 തസ്യ തൻ ന പ്രിയം രാജ്ഞഃ ശന്തനോർ അഭവത് തദാ

ന ച താം കിം ചനോവാച ത്യാഗാദ് ഭീതോ മഹീപതിഃ
 46 അഥ താം അഷ്ടമേ പുത്രേ ജാതേ പ്രഹസിതാം ഇവ
 ഉവാച രാജാ ദുഃഖാർതഃ പരീപ്ലൻ പുത്രം ആത്മനഃ
 47 മാ വധീഃ കാസി കന്യാസി കിം ഹിംസസി സുതാൻ ഇതി
 പുത്രാപ്ലി സുമഹത് പാപം മാ പ്രാപസ് തിഷ്ടു ഗർഹിതേ
 48 [സ്ത്രീ]
 പുത്ര കാമന തേ ഹന്തി പുത്രം പുത്രവതാം വര
 ജീർണ്ണസ് ഇ മമ വാസോ ിയം യഥാ സ സമയഃ കൃതഃ
 49 അഹം ഗംഗാ ജഹനുസുതാ മഹർഷിഗണസേവിതാ
 ദേവകാര്യാർഥ സിദ്ധ്യർഥം ഉഷിടാഹം ത്വയാ സഹ
 50 അഷ്ടമേ വസവോ ദേവാ മഹാഭാഗാ മഹൗജസഃ
 വസിഷ്ഠ ശാപദോഷേണ മാനുഷത്വം ഉപാഗതാഃ
 51 തേഷാം ജനയിതാ നാന്യസ് ത്വദൃതേ ഭൂവി വിദ്യതേ
 മദ്വിധാ മാനുഷീ ധാത്രീ ന ചൈവാസ്തീഹ കാ ചന
 52 തസ്മാത് തജ് ജനനീ ഹേതോർ മാനുഷത്വം ഉപാഗതാ
 ജനയിത്വാ വസുൻ അഷ്ടൗ ജിതാ ലോകാസ് ത്വയാക്ഷയാഃ
 53 ദേവാനാം സമയസ് ത്വ ഏഷ വസുനാം സംശ്രൂതോ മയാ
 ജാതം ജാതം മോക്ഷയിഷ്യേ ജന്മതോ മാനുഷാദ് ഇതി
 54 തത് തേ ശാപാദ് വിനിർമൂക്താ ആപവസ്യ മഹാത്മനഃ
 സ്വസ്തി തേ ിസ്തു ഗമിഷ്യാമി പുത്രം പാഹി മഹാബ്രതം
 55 ഏഷ പര്യായ വാസോ മേ വസുനാം സംനിധൗ കൃതഃ
 മത്പ്രസൂതം വിജാനീഹി ഗംഗാ ദത്തം ഇമം സുതം

അധ്യായം 93

1 [ഷമ്തന]

ആപവോ നാമ കോ ന് ഏഷ വസുനാം കിം ച ദൃശ്യതം
യസ്യാഭിശാപാത് തേ സർവേ മാനുഷീം തനം ആഗതഃ

2 അനേന ച കമാരേണ ഗംഗാ ദത്തേന കിം കൃതം
യസ്യ ചൈവ കൃതേനായം മാനുഷേഷു നിവത്യതി

3 ഈശാനഃ സർവലോകസ്യ വസവസ് തേ ച വൈ കൃതം
മാനുഷേഷുദപദ്യന്ത തൻ മമാചക്ഷ്യ ജാഹ്നവി

4 [വ]

സൈവം ഉക്താ തതോ ഗംഗാ രാജാനം ഇദം അബ്രവീത്
ഭർതാരം ജാഹ്നവി ദേവീ ശന്തനം പുരുഷർഷഭം

5 യം ലേഭേ വരണഃ പുത്രം പുരാ ഭരതസത്ഥമ
വസിഷ്ടോ നാമ സ മുനിഃ ഖ്യാത ആപവ ഇത്യ് ഉത

6 തസ്യാശ്രമപദം പുണ്യം മൃഗപക്ഷിഗണാനിതം
മേരോഃ പാർശ്വേ നഗേന്ദ്രസ്യ സർവർതുകസ്മാവൃതം

7 സ വാരുണീസ് തപസ് തേപേ തസ്മിൻ ഭരതസത്ഥമ
വനേ പുണ്യകൃതാം ശ്രേഷ്ഠഃ സ്വാദുമൂലഹലോദകേ

8 ദക്ഷസ്യ ദുഹിതാ യാ ഇ സുരഭീത്യ് അതിഗർവിതാ
ഗാം പ്രജാതാ ഇ സാ ദേവീ കശ്യപാദ് ഭരതർഷഭ

9 അനുഗ്രഹാർഥം ജഗതഃ സർവകാമദുഃഖാം വരാം
താം ലേഭേ ഗാം ഇ ധർമാത്ഥാ ഹോമധേനം സ വാരുണിഃ

10 സാ തസ്മിൻസ് താപസാരണ്യേ വസന്തീ മുനിസേവിതേ
ചചാര രമ്യേ ധർമ്യേ ച ഗൗർ അപേതഭയാ തദാ

11 അഥ തദ് വനം ആജഗ്മുഃ കദാ ചിദ് ഭരതർഷഭ
പൃഥ്വ് ആദ്യാ വസവഃ സർവേ ദേവദേവർഷിസേവിതം

12 തേ സദാരാ വനം തച് ച വ്യചരന്ത സമന്തതഃ
രേമിരേ രമണീയേഷു പർവതേഷു വനേഷു ച

13 തത്രൈകസ്യ ഇ ഭാര്യാ വൈ വസോർ വാസവ വിക്രമ
സാ ചരന്തീ വനേ തസ്മിൻ ഗാം ദദർശ സുമധ്യമാ

യാ സാ വസിഷ്ടസ്യ മനേഃ സർവകാമധുഗ് ഉത്തമാ
14 സാ വിസ്മയസമാവിഷ്ടാ ശീലദ്രവിണ സമ്പദാ

ദിവേ വൈ ദർശയാം ആസ താം ഗാം ഗോവൃഷഭേക്ഷണ
15 സ്യാപിനാം ച സുദോഗ്ധ്രീം ച സുവാലധി മുഖാം ശുഭാം

ഉപപന്നാം ഗുണൈഃ സർവൈഃ ശീലേനാനന്തമേന ച
 16 ഏവംഗുണസമായുക്താം വസവേ വസു നന്ദിനീ
 ദർശയാം ആസ രാജേന്ദ്ര പുരാ പൗരവനന്ദന
 17 ദ്യൗസ് തദാ താം തു ദൃഷ്ട്വൈവ ഗാം ഗജേന്ദ്രേന്ദ്ര വിക്രമ
 ഉവാച രാജംസ് താം ദേവീം തസ്യാ രൂപഗുണാൻ വദൻ
 18 ഏഷാ ഗൗർ ഉത്തമാ ദേവി വാരുണേർ അസിതേക്ഷണേ
 ഋഷേസ് തസ്യ വരാഭോഹേ യസ്യേദം വനം ഉത്തമം
 19 അസ്യഃ ക്ഷീരം പിബേൻ മർത്യഃ സ്വാദു യോ വൈ സുമധ്യമേ
 ദശവർഷസഹസ്രാണി സ ജീവേത് സ്ഥിരയൗവനഃ
 20 ഏതച്ഛ്രോത്യാ തു സാ ദേവി നൃപോത്തമ സുമധ്യമാ
 തം ഉവാചാനവദ്യാംഗീ ഭർതാരം ദീപ്തേജസം
 21 അസ്തി മേ മാനുഷേ ലോകേ നരദേവാത്മജാ സഖീ
 നാമ്നാ ജിനവതീ നാമ രൂപയൗവന ശാലിനീ
 22 ഉശീനരസ്യ രാജർഷേഃ സത്യസന്ധസ്യ ധീമതഃ
 ദുഹിതാ പ്രഥിതാ ലോകേ മാനുഷേ രൂപസമ്പദാ
 23 തസ്യാ ഹേതോർ മഹാഭാഗ സവത്സാം ഗാം മമേസ്തിതാം
 ആനയസ്വാമര ശ്രേഷ്ഠ ത്വരിതം പുണ്യവർധന
 24 യാവദ് അസ്യഃ പയഃ പീത്യാ സാ സഖീ മമ മാനദ
 മാനുഷേഷു ഭവത് ഏകാ ജരാ രോഗവിവർജിതാ
 25 ഏതൻ മമ മഹാഭാഗ കർതും അർഹസ്യ അനിദിത
 പ്രിയം പ്രിയതരം ഹ്യ അസ്താൻ നാസി മേ ിന്യത് കഥം ചന
 26 ഏതച്ഛ്രോത്യാ വചസ് തസ്യാ ദേവ്യഃ പ്രിയചികീർഷയാ
 പൃഥ്വീ ആദൈദ്യർ ഭ്രാതൃഭിഃ സാർധം ദ്യൗസ് തദാ താം ജഹാര ഗാം
 27 തയാ കമലപത്രാക്ഷ്യാ നിയുക്തോ ദ്യൗസ് തദാ നൃപഃ
 ഋഷേസ് തസ്യ തപസ് തീവ്രം ന ശശാക നിരീക്ഷിതും
 ഹൃതാ ഗൗഃ സാ തദാ തേന പ്രപാതസ് തു ന തർകിതഃ
 28 അമാശ്രമപദം പ്രാപ്തഃ ഫലാന്യ ആദായ വാരുണിഃ
 ന ചാപശ്യത ഗാം തത്ര സവത്സാം കാനനോത്തമേ
 29 തതഃ സ മൃഗയാം ആസ വനേ തസ്തിംസ് തപോധനഃ
 നാധ്യഗച്ഛച് ച മൃഗയാംസ് താം ഗാം മുനിർ ഉദാരധീഃ
 30 ജ്ഞാത്യാ തഥാപനീതാം താം വസുഭിർ ദിവ്യദർശനഃ
 യയൗ ക്രോധവശം സദ്യഃ ശശാപ ച വസുംസ് തദാ
 31 യസ്താൻ മേ വസവോ ജഹ്രൂർ ഗാം വൈ ദോഗ്ധ്രീം സുവാലധിം

തസ്നാത് സർവേ ജനിഷ്യന്തി മാനുഷേഷു ന സംശയഃ
 32 ഏവം ശശാപ ഭഗവാൻ വസൂംസ് താൻ മുനിസത്തമഃ
 വശം കോപസ്യ സമ്പ്രാപ്ത ആപവോ ഭരതർഷഭ
 33 ശപ്താ ച താൻ മഹാഭാഗസ് തപസ്യ് ഏവ മനോ ദധേ
 ഏവം സ ശപ്തവാൻ രാജൻ വസൂൻ അഷ്ടൗ തപോധനഃ
 മഹാപ്രഭാവോ ബ്രഹ്മർഷിർ ദേവാൻ രോഷസമന്വിതഃ
 34 അഥാശ്രമപദം പ്രാപ്യ തം സു ഭൂയോ മഹാത്മനഃ
 ശപ്താഃ സു ഇതി ജാനന്ത ഋഷിം തം ഉപചക്രമുഃ
 35 പ്രസാദയന്തസ് തം ഋഷിം വസവഃ പാർഥിവർഷഭ
 ന ലേഭിരേ ച തസ്നാത് തേ പ്രസാദം ഋഷിസത്തമാത്
 ആപവാത് പുരുഷവ്യാഘ്രേ സർവധർമ്മവിശാരദാത്
 36 ഉവാച ച സ ധർമാത്മാ സപ്ത യുയം ധരാദയഃ
 അനുസംവത്സരാച് ഛാപമോക്ഷം വൈ സമവാപ്സ്യഥ
 37 അയം തു യതക്രതേ യുയം മയാ ശപ്താഃ സ വത്സ്യതി
 ദ്യൗസ് തദാ മാനുഷേ ലോകേ ദീർഘകാലം സ്വപ്കർമ്മണാ
 38 നാനൃതം തച് ചികീർഷാമി യുഷ്മാൻ ക്രുദ്ധോ യദ് അബ്രുവം
 ന പ്രജാസ്യതി ചാപ്യ് ഏഷ മാനുഷേഷു മഹാമനാഃ
 39 ഭവിഷ്യതി ച ധർമാത്മാ സർവശാസ്ത്രവിശാരദഃ
 പിതൃഃ പ്രിയഹിതേ യുക്തഃ സ്ത്രീ ഭോഗാൻ വർജയിഷ്യതി
 ഏവം ഉക്ത്വാ വസൂൻ സർവാഞ്ജഗാമ ഭഗവാൻ ഋഷിഃ
 40 തതോ മാം ഉപജഗ്മുസ് തേ സമസ്തോ വസവസ് തദാ
 അയാചന്ത ച മാം രാജൻ വരം സ ച മയാ കൃതഃ
 ജാതാഞ്ജാതാൻ പ്രക്ഷിപാസ്താൻ സ്വയം ഗംഗേ ത്വം അംഭസി
 41 ഏവം തേഷാം അഹം സമ്യക് ശപ്താനാം രാജസത്തമ
 മോക്ഷാർഥം മാനുഷാൽ ലോകാദ് യഥാവത് കൃതവത്യ് അഹം
 42 അയം ശാപാദ് ഋഷേസ് തസ്യ ഏക ഏവ നൃപോത്തമ
 ദ്യൗ രാജൻ മാനുഷേ ലോകേ ചിരം വത്സ്യതി ഭാരത
 43 ഏതദ് ആഖ്യായ സാ ദേവീ തത്രൈവാനന്തരധീയത
 ആദായ ച കമാരം തം ജഗാഥാഥ യഥേന്ദ്രിതം
 44 സ തു ദേവവ്രതോ നാമ ഗാംഗേയ ഇതി ചാഭവത്
 ദ്വിനാമാ ശന്തനോഃ പുത്രഃ ശന്തനോർ അധികോ ഗുണൈഃ
 45 ശന്തനഗ് ചാപി ശോകാർതോ ജഗാമ സ്വപുരം തതഃ
 തസ്യഹം കീർതയിഷ്യാമി ശന്തനോർ അമിതാൻ ഗുണാൻ

46 മഹാഭാഗ്യം ച നൃപതേർ ഭാരതസ്യ യശസിനഃ
യഥേതിഹാസോ ദൃതിമാൻ മഹാഭാരതം ഉച്യതേ

അധ്യായം 94

1 [വി]

സ ഏവം ശന്തൻ ധീമാൻ ദേവരാജർഷിസക്തഃ
 ധർമാത്മാ സർവലോകേഷു സത്യവാഗ് ഇതി വിശ്രുതഃ
 2 ദമോ ദാനം ക്ഷമാ ബുദ്ധിർ ഹ്രീർ യുതിസ് തേജ ഉത്തമം
 നിത്യായുസ് ആസൻ മഹാസത്യേ ശന്തനു പുരുഷർഷഭേ
 3 ഏവം സ ഗുണസമ്പന്നോ ധർമാർഥകുശലോ നൃപഃ
 ആസീദ് ഭരത വംശസ്യ ഗോപ്താ സാധു ജനസ്യ ച
 4 കാബ്യഗ്രീവഃ പൃഥു വ്യംസോ മത്തവാരണവിക്രമഃ
 ധർമ ഏവ പരഃ കാമാദ് അർഥാച് ചേതി വ്യവസ്ഥിതഃ
 5 ഏതായുസ് ആസൻ മഹാസത്യേ ശന്തനു ഭരതർഷഭേ
 ന ചാസ്യ സദൃശഃ കശ് ചിത് ക്ഷത്രിയോ ധർമതോ ദിവേത്
 6 വർത്തമാനം ഹി ധർമേ സ്വേ സർവധർമവിദാം വരം
 തം മഹീപാ മഹീപാലം രാജരാജ്യേ ദൃഢേഷേചയൻ
 7 വീതശോകഭയാബാധാഃ സുഖസ്വപ്നവിബോധനാഃ
 പ്രതി ഭാരത ഗോപ്താരം സമപദ്യന്ത ഭൂമിപാഃ
 8 ശന്തന പ്രമുഖൈർ ഗൃപ്തേ ലോകേ നൃപതിഭിസ് തദാ
 നിയമാത് സർവവർണാനാം ബ്രഹ്മോത്തരം അവർത്തത
 9 ബ്രഹ്മ പര്യചരത് ക്ഷത്രം വിശഃ ക്ഷത്രം അനുവൃതാഃ
 ബ്രഹ്മക്ഷത്രാനരക്താഗ് ച ശൂദ്രാഃ പര്യചരൻ വിശഃ
 10 സ ഹാസ്തിനപുരേ രമ്യേ കുരൂണാം പുടഭേദനേ
 വസൻ സാഗരപദ്യന്താം അന്വശാദ് വൈ വസുന്ധരാം
 11 സ ദേവരാജസദൃശോ ധർമജ്ഞഃ സത്യവാഗ് ജ്ജ്ഞഃ
 ദാനധർമതപോ യോഗാച് ഹ്രീയാ പരമയാ യുതഃ
 12 അരാഗദ്വേഷസംയുക്തഃ സോമവത് പ്രിയദർശനഃ
 തേജസാ സൂര്യസങ്കാശോ വായുവേഗസമോ ജവേ
 അന്തകപ്രതിമഃ കോപേ ക്ഷമയാ പൃഥിവീസമഃ
 13 വധഃ പശുവരാഹാണാം തമൈവ മൃഗപക്ഷിണാം
 ശന്തനു പൃഥിവീപാലേ നാവർത്തത വൃഥാ നൃപഃ
 14 ധർമബ്രഹ്മോത്തരേ രാജ്യേ ശന്തൻ വിനയാത്മവാൻ
 സമം ശശാസ ഭൂതാനി കാമരാഗവിവർജിതഃ
 15 ദേവർഷിപിത്രയജ്ഞാർഥം ആരഭ്യന്ത തദാ ക്രിയാഃ
 ന ചാധർമേണ കേഷാം ചിത് പ്രാണിനാം അഭവദ് വധഃ

16 അസുഖാനാം അനാഥാനാം തിര്യഗ്യോനിഷു വർത്തതാം
 സ ഏവ രാജാ ഭൂതാനാം സർവേഷാം അഭവത് പിതാ
 17 തസ്മിൻ കരുപതിശ്രേഷ്ഠേ രാജരാജേശ്വരേ സതി
 ശ്രീതാ വാഗ് അഭവത് സത്യം ദാനധർമാശ്രിതം മനഃ
 18 സ സമാഃ ഷോഡശാഷ്ടൗ ച ചതന്ത്രോ ിഷ്ടൗ തഥാപരഃ
 രതിം അപ്രാപ്തവൻ സ്ത്രീഷു ബഭൂവ വനഗോചരഃ
 19 തഥാരൂപസ് തഥാചാരസ് തഥാ വൃത്തസ് തഥാ ശ്രുതഃ
 ഗാംഗേയസ് തസ്യ പുത്രോ ിഭൂൻ നാമ്നാ ദേവവ്രതോ വസുഃ
 20 സർവാസ്ത്രേഷു സ നിഷ്ണാതഃ പാർഥിവേഷ് ഇതരേഷു ച
 മഹാബലോ മഹാസത്തോ മഹാവീര്യോ മഹാരഥഃ
 21 സ കദാ ചിൻ മൃഗം വിദ്ധ്യാ ഗംഗാം അനുസരൻ നദീം
 ഭാഗീരഥീം അൽപജലാം ശന്തൻ ദൃഷ്ട്വാൻ നൃപഃ
 22 താം ദൃഷ്ട്വാ ചിന്തയാം ആസ ശന്തനഃ പുരുഷർഷഭഃ
 സ്യന്ദതേ കിം ന് ഇയം നാദ്യ സരിച്ഛേഷ്ടാ യഥാ പുരാ
 23 തതോ നിമിത്തം അന്വിച്ഛൻ ദദർശ സ മഹാമനഃ
 കമാരം രൂപസമ്പന്നം ബൃഹന്തം ചാരുദർശനം
 24 ദിവ്യം അസ്തം വികർവാണം യഥാ ദേവം പുരന്ദരം
 കൃഷ്ണാം ഗംഗാം സമാവൃത്യ ശരൈസ് തീക്ഷ്ണൈർ അവസഥിതം
 25 താം ശരൈർ ആവൃതാം ദൃഷ്ട്വാ നദീം ഗംഗാം തദ് അന്തികേ
 അഭവദ് വിസ്മിതോ രാജാ കർമ്മ ദൃഷ്ട്യാതിമാനുഷം
 26 ജാതമാത്രം പുരാ ദൃഷ്ടം തം പുത്രം ശന്തനസ് തദാ
 നോപലേഭേ സൃതിം ധീമാൻ അഭിജ്ഞാതും തം ആത്മജം
 27 സ തു തം പിതരം ദൃഷ്ട്വാ മോഹയാം ആസ മായയാ
 സംമോഹ്യ തു തതഃ ക്ഷിപ്രം തത്രൈവാനന്ദധീയത
 28 തദ് അദ്ഭുതം തദാ ദൃഷ്ട്വാ തത്ര രാജാ സ ശന്തനഃ
 ശങ്കമാനഃ സുതം ഗംഗാം അബ്രവീദ് ദർശയേതി ഹ
 29 ദർശയാം ആസ തം ഗംഗാ ബിഭൃതീ രൂപം ഉത്തമം
 ഗൃഹീത്യാ ദക്ഷിണേ പാണൗ തം കമാരം അലങ്കൃതം
 30 അലങ്കൃതാം ആഭരണൈർ അരജോ ിബരധാരിണീം
 ദൃഷ്ട്വപൂർവാം അപി സതീം നാഭ്യജാനാത് സ ശന്തനഃ
 31 [ഗ്]
 യം പുത്രം അഷ്ടമം രാജംസ് ത്വം പുരാ മയ്യ് അജായിഥഃ
 സ തേ ിയം പുരുഷവ്യാഘ്രേ നയസ്വൈനം ഗൃഹാന്തികം

32 വേദാൻ അധിജഗേ സാംഗാൻ വസിഷ്ഠാദ് ഏവ വീര്യവാൻ
കൃതാസ്തു: പരമേഷ്വാനോ ദേവരാജസമോ യുധി

33 സുരാണാം സംമതോ നിത്യം അസുരാണാം ച ഭാരത
ഉശനാ വേദ യച് ഛാസ്തം അയം തദ് വേദ സർവശഃ

34 തഥൈവാംഗിരസഃ പുത്രഃ സുരാസുരനമസ്തുതഃ
യദ് വേദ ശാസ്തം തച് ചാപി കൃസ്തം അസ്തിൻ പ്രതിഷ്ഠിതം
തവ പുത്രേ മഹാബാഹൗ സാംഗോപാംഗം മഹാത്മനി

35 ഋഷിഃ പരൈർ അനായുഷ്യോ ജാമദഗ്ന്യഃ പ്രതാപവാൻ
യദ് അസ്തം വേദ രാമശ് ച തദ് അപ്യ് അസ്തിൻ പ്രതിഷ്ഠിതം

36 മഹേഷ്വാസം ഇമം രാജൻ രാജധർമാർഥകോവിദം
മയാ ദത്തം നിജം പുത്രം വീരം വീര ഗൃഹാൻ നയ

37 [വ്]
തയൈവം സമനജ്ഞാതഃ പുത്രം ആദായ ശന്തനഃ
ഭ്രാജമാനം യഥാദിത്യം ആയയൗ സ്വപുരം പ്രതി

38 പൗരവഃ സ്വപുരം ഗത്വാ പുരന്ദര പുരോപമം
സർവകാമസമൃദ്ധാർഥം മേനേ ആത്മാനം ആത്മനാ
പൗരവേഷു തതഃ പുത്രം യൗവരാജ്യേ ദൃഢേഷ്ചയത്

39 പൗരവാഞ് ശന്തനോഃ പുത്രഃ പിതരം ച മഹായശാഃ
രാഷ്ട്രം ച രഞ്ജയാം ആസ വൃത്തേന ഭരതർഷഭ

40 സ തഥാ സഹ പുത്രേണ രഥമാണോ മഹീപതിഃ
വർതയാം ആസ വർഷാണി ചത്വാര്യ് അമിതവിക്രമഃ

41 സ കദാ ചിദ് വനം യാതോ യമുനാം അഭിതോ നദീം
മഹീപതിർ അനിർദേശ്യം ആജിത്രേദ് ഗന്ധം ഉത്തമം

42 തസ്യ പ്രഭവം അനിച്ചിൻ വിചചാര സമന്തതഃ
സ ദദർശ തദാ കന്യാം ദാശാനാം ദേവരൂപിണീം

43 താം അപ്ച്യത് സ ദൃശ്യേഷുവ കന്യാം അസിതലോചനാം
കന്യ ത്വം അസി കാ ചാസി കിം ച ഭീരു ചികീർഷസി

44 സാബ്രവീദ് ദാശകന്യാസ്തി ധർമാർഥം വാഹയേ തരിം
പിതൂർ നിയോഗാദ് ഭദ്രം തേ ദാശരാജേണ മഹാത്മനഃ

45 രൂപമാധുര്യ ഗന്ധൈസ് താം സംയുക്താം ദേവരൂപിണീം
സമീക്ഷ്യ രാജാ ദാശേയീം കാമയാം ആസ ശന്തനഃ

46 സ ഗത്വാ പിതരം തസ്യ വരയാം ആസ താം തദാ
പര്യപ്ച്യത് തതസ് തസ്യഃ പിതരം ചാത്മകാരണാത്

47 സ ച തം പ്രത്യവാചേദം ദാശരാജോ മഹീപതിം
 ജാതമാത്രൈവ മേ ദേയാ വരായ വരവർണിനീ
 ഹൃദി കാമസ്തു മേ കശ്ചിത് തം നിബോധ ജനേശ്വര
 48 യദീമാം ധർമ്മപത്നീം ത്വം മത്തഃ പ്രാർഥയസേ fനഘ
 സത്യവാഗ് അസി സത്യേന സമയം കരു മേ തതഃ
 49 സമയേന പ്രദദ്യാം തേ കന്യാം അഹം ഇമാം നൃപ
 ന ഹി മേ ത്വത്സമഃ കശ്ചിദ് വരോ ജാതു ഭവിഷ്യതി
 50 [ഷ]

ശ്രുത്വാ തവ വരം ദാശവ്യവസ്യേയം അഹം ന വാ
 ദാതവ്യം ചേത് പ്രദാസ്യാമി ന ത്വ് അദേയം കഥം ചന
 51 [ദാഷ]

അസ്യാം ജായേത യഃ പുത്രഃ സ രാജാ പൃഥിവീപതിഃ
 ത്വദ് ഉര്യധം അഭിഷേകതവ്യോ നാനൃഃ കശ്ചന പാർഥിവ
 52 [വ]

നാകാമയത തം ദാതും വരം ദാശായ ശന്തനഃ
 ശരീരജേന തീവ്രേണ ദഹ്യമാനോ fപി ഭാരത
 53 സ ചിന്തയന് ഏവ തദാ ദാശകന്യാം മഹീപതിഃ
 പ്രത്യയാദ് ധാന്യീന പുരം ശോകോപഹതചേതനഃ
 54 തതഃ കദാ ചിച്ഛോചന്തം ശന്തനം ധ്യാനം ആസ്ഥിതം
 പുത്രോ ദേവവ്രതോ fഭ്യേത്യ പിതരം വാക്യാ അബ്രുവീത്
 55 സർവതോ ഭവതഃ ക്ഷേമം വിധേയാഃ സർവപാർഥിവാഃ
 തത് കിമർഥം ഇഹാഭീക്ഷ്ണം പരിശോചസി ദുഃഖിതഃ
 ധ്യായന് ഇവ ച കിം രാജൻ നാഭിഭാഷസി കിം ചന

56 ഏവം ഉക്തഃ സപുത്രേണ ശന്തനഃ പ്രത്യഭാഷത
 അസംശയം ധ്യാനപരം യഥാ മാത്മ തഥാസ്ത്വ് ഉത
 57 അപത്യം നസ് ത്വം ഏവൈകഃ കലേ മഹതി ഭാരത
 അനിത്യതാ ച മർത്യാനാം അതഃ ശോചാമി പുത്രക

58 കഥം ചിത് തവ ഗാംഗേയ വിപത്തൗ നാസ്തി നഃ കലം
 അസംശയം ത്വം ഏവൈകഃ ശതാദ് അപി വരഃ സുതഃ

59 ന ചാപ്യ് അഹം വൃഥാ ഭൂയോ ദാരാൻ കർതും ഇഹോത്സഹേ
 സന്താനസ്യാവിനാശായ കാമയേ ഭദ്രം അസ്തു തേ
 അനപത്യതൈക പുത്രത്വം ഇത്യ് ആഹുർ ധർമ്മവാദിനഃ
 60 അഗ്നിഹോത്രം ത്രയോ വേദാ യജ്ഞാശ്ച സഹദക്ഷിണാഃ

സർവാണ്യ് ഏതാന്യ് അപത്യസ്യ കലാം നാർഹന്തി ഷോഡശീം
 61 ഏവം ഏവ മനുഷ്യേഷു സ്യാച് ച സർവപ്രജാസ് അപി
 യദ് അപത്യം മഹാപ്രാജ്ഞ തത്ര മേ നാസ്തി സംശയഃ
 ഏഷാ ത്രയീ പുരാണാനാം ഉത്തമാനാം ച ശാശ്വതീ
 62 ത്വം ച ശൂരഃ സദാമർഷീ ശസ്ത്രനിത്യശ് ച ഭാരത
 നാന്യത്ര ശസ്ത്രാത് തസ്താത് തേ നീധനം വിദ്യതേ fനഘ
 63 സോ fസ്തി സംശയം ആപന്നസ് ത്വയി ശാന്തേ കഥം ഭവേത്
 ഇതി തേ കാരണം താത ദുഃഖസ്യോക്തം അശേഷതഃ
 64 തതസ് തത് കാരണം ജ്ഞാത്വാ കൃസ്തം ചൈവം അശേഷതഃ
 ദേവവ്രതോ മഹാബുദ്ധിഃ പ്രയയാവ് അനുചിന്തയൻ
 65 അഭ്യഗച്ഛത് തദൈവാശു വൃദ്ധാമാത്യം പിതൂർ ഹിതം
 തം അപ്ലുതത് തദാഭ്യേത്യ പിതൃസ് തച് ഛോകകാരണം
 66 തസ്മൈ സ കരുമുഖ്യായ യഥാവത് പരിപ്ലുതേ
 വരം ശശംസ കന്യാം താം ഉദ്ദിശ്യ ഭരതർഷഭ
 67 തതോ ദേവവ്രതോ വൃദ്ധൈഃ ക്ഷത്രിയൈഃ സഹിതസ് തദാ
 അഭിഗമ്യ ദാശരാജാനം കന്യാം വവ്രേ പിതൃഃ സ്വയം
 68 തം ദാശഃ പ്രതിജഗ്രാഹ വിധിവത് പ്രതിപൂജ്യ ച
 അബ്രവീച് ചൈനം ആസീനം രാജസംസദി ഭാരത
 69 ത്വം ഏവ നാഥഃ പര്യാപ്തഃ ശന്തനോഃ പുരുഷർഷഭ
 പുത്രഃ പുത്രവതാം ശ്രേഷ്ഠഃ കിം ന വക്ഷ്യാമി തേ വചഃ
 70 കോ ഹി സംബന്ധകം ശ്ലാഘ്യം ഈസ്തിതം യൗനം ഈദൃശം
 അതിക്രാമൻ ന തപ്യേത സാക്ഷാദ് അപി ശതകൃതുഃ
 71 അപത്യം ചൈതദ് ആര്യസ്യ യോ യഷ്ചാകം സമോ ഗുണൈഃ
 യസ്യ ശുക്രാത് സത്യവതീ പ്രാദുർഭൂതാ യശസ്വിനീ
 72 തേന മേ ബഹുശസ് താത പിതാ തേ പരീകീർത്തിതഃ
 അർഹഃ സത്യവതീം വോഽഘം സർവരാജസു ഭാരത
 73 അസിതോ ഹ്യ് അപി ദേവർഷിഃ പ്രത്യുഖ്യാതഃ പുരാ മയാ
 സത്യവത്യാ ഭൃശം ഹ്യ് അർഥി സ ആസീദ് ജ്വലിസത്തമഃ
 74 കന്യാപിതൃത്വാത് കിം ചിത് തു വക്ഷ്യാമി ഭരതർഷഭ
 ബലവത് സപത്തതാം അത്ര ദോഷം പശ്യാമി കേവലം
 75 യസ്യ ഹി ത്വം സപതഃ സ്യാ ഗന്ധർവസ്യാസുരസ്യ വാ
 ന സ ജാതു സുഖം ജീവേത് ത്വയി കൃദ്ധേ പരന്തപ
 76 ഏതാവാൻ അത്ര ദോഷോ ഹി നാന്യഃ കശ് ചന പാർഥിവ

ഏതജ്ജാനീഹി ഭദ്രം തേ ദാനാദാനേ പരന്തപ
 77 ഏവം ഉക്തസ്തു ഗാംഗേയസ് തദ്യുക്തം പ്രത്യഭാഷത
 ശൃണ്വതാം ഭൂമിപാലാനാം പിതൂർ അർഥായ ഭാരത
 78 ഇദം മേ മതം ആദസ്വ സത്യം സത്യവതാം വര
 നൈവ ജാതോ ന വാജാത ഇന്ദ്രസം വജ്രം ഉത്സഹേത്
 79 ഏവം ഏതത് കരിഷ്യാമി യഥാ ത്വം അനുഭാഷസേ
 യോ ഽസ്യം ജനിഷ്യതേ പുത്രഃ സ നോ രാജാ ഭവിഷ്യതി
 80 ഇത്യുക്തഃ പുനർ ഏവാഥ തം ദാശഃ പ്രത്യഭാഷത
 ചികീർഷൂർ ദുഷ്കരം കർമ്മ രാജ്യാർഥേ ഭരതർഷഭ
 81 ത്വം ഏവ നാമഃ പര്യപ്തഃ ശന്തനോർ അമിതദ്യുതേഃ
 കന്യായാശ്ചൈവ ധർമ്മാത്മൻ പ്രഭൂർ ദാനായ ചേശ്വരഃ
 82 ഇദം തു വചനം സൗമ്യ കാര്യം ചൈവ നിബോധ മേ
 കൗമാരികാണാം ശീലേന വക്ഷ്യാമ്യ് അഹം അരിന്ദമ
 83 യത് ത്വയാ സത്യവത്യ് അർഥേ സത്യധർമ്മപരായണ
 രാജമധ്യേ പ്രതിജ്ഞാതം അനുരൂപം തവൈവ തത്
 84 നാന്യഥാ തൻ മഹാബാഹോ സംശയോ ഽത്ര ന കശ്ചന
 തവാപത്യം ഭവേദ്യത് തത്ര നഃ സംശയോ മഹാൻ
 85 തസ്യ തൻ മതം ആജ്ഞായ സത്യധർമ്മപരായണഃ
 പ്രത്യജാനാത് തദാ രാജൻ പിതൂഃ പ്രിയചികീർഷയാ
 86 [ദേവവ്രത]
 ദാശരാജനിബോധേദം വചനം മേ നൃപോത്തമ
 ശൃണ്വതാം ഭൂമിപാലാനാം യദ്ബ്രവീമി പിതൂഃ കൃതേ
 87 രാജ്യം താവത് പൂർവം ഏവ മയാ ത്യക്തം നരാധിപ
 അപത്യഹേതോർ അപി ച കരോമ്യ് ഏഷ വിനിശ്ചയം
 88 അദ്യ പ്രഭൃതി മേ ദാശബ്രഹ്മചര്യം ഭവിഷ്യതി
 അപുത്രസ്യാപി മേ ലോകാ ഭവിഷ്യന്ത്യ് അക്ഷയാ ദിവി
 89 [വ]
 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ സബ്രഹ്മിണീഭൃതഃ
 ദദാനീത്യ് ഏവ തം ദാശോ ധർമ്മാത്മാ പ്രത്യഭാഷത
 90 തതോ ഽന്തരിക്ഷേ ഽപ്സരസോ ദേവാഃ സർഷിഗണാസ് തഥാ
 അഭ്യവർഷന്ത കസുമൈർ ഭീഷ്മോ ഽയം ഇതി ചാബ്രുവൻ
 91 തതഃ സ പിതൂർ അർഥായ താം ഉവാച യശസിനീം
 അധിരോഹ രഥം മാതർ ഗച്ഛാവഃ സ്വഗൃഹാൻ ഇതി

92 ഏവം ഉക്ത്വാ തു ഭീഷ്മസ് താം രഥം ആരോപ്യ ഭാമിനീം
 ആഗമ്യ ഹാസ്തിനപുരം ശന്തനോഃ സംന്യവേദയത്
 93 തസ്യ തദ് ദൃഷ്ട്വരം കർമ്മ പ്രശശംസൂർ നരാധിപാഃ
 സമേതാഗ് ച പൃഥക് ചൈവ ഭീഷ്മോ ിയം ഇതി ചാബ്രുവൻ
 94 തദ് ദൃഷ്ട്വാ ദൃഷ്ട്വരം കർമ്മകൃതം ഭീഷ്മേണ ശന്തനഃ
 സ്വച്ഛന്ദമരണം തസ്മൈ ദദൗ തുഷ്ടഃ പിതാ സ്വയം

അധ്യായം 95

1 [വി]

തതോ വിവാഹേ നിർവൃത്തേ സ രാജാ ശന്തനർ നൃപഃ
 താം കന്യാം രൂപസമ്പന്നാം സ്വഗൃഹേ സംന്യവേശയത്
 2 തതഃ ശാന്തനവോ ധീമാൻ സത്യവത്യാം അജായത
 വിരശ് ചിത്രാംഗദോ നാമ വീര്യേണ മനുജാൻ അതി
 3 അഥാപരം മഹേഷ്യാസം സത്യവത്യാം പുനഃ പ്രഭുഃ
 വിചിത്രവീര്യം രാജാനം ജനയാം ആസ വിദ്യാവാൻ
 4 അപ്രാപ്തവതി തസ്മിംശ് ച യൗവനം ഭരതർഷഭ
 സ രാജാ ശന്തനർ ധീമാൻ കാലധർമ്മം ഉപേയിവാൻ
 5 സ്വർഗതേ ശന്തനൗ ഭീഷ്മശ് ചിത്രാംഗദം അരിന്ദമം
 സ്ഥാപയാം ആസ വൈ രാജ്യേ സത്യവത്യാ മതേ സ്ഥിതഃ
 6 സ തു ചിത്രാംഗദഃ ശൗര്യാത് സർവാംശ് ചികേഷപ പാർഥിവാൻ
 മനുഷ്യം ന ഹി മേനേ സ കം ചിത് സദൃശം ആത്മനഃ
 7 തം ക്ഷീപന്തം സുരാംശ് ചൈവ മനുഷ്യാൻ അസുരാംസ് തഥാ
 ഗന്ധർവരാജോ ബലവാംസ് തുല്യനാമാദ്യയാത് തദാ
 തേനാസ്യ സുമഹദ് യുദ്ധം കുരുക്ഷേത്രേ ബഭ്രവ ഹ
 8 തയോർ ബലവതോസ് തത്ര ഗന്ധർവകരുമുഖ്യയോഃ
 നദ്യാസ് തീരേ ഹിരണ്യത്യാഃ സമാസ് തിന്ദ്രോ fവദ് രണഃ
 9 തസ്മിൻ വിമർദേ തുമുലേ ശസ്ത്രവൃഷ്ടിം സമാകുലേ
 മായാധികോ fവധീദ് വീരം ഗന്ധർവഃ കുരുസത്തമം
 10 ചിത്രാംഗദം കുരുശ്രേഷ്ഠം വിചിത്രശരകാർമുകം
 അന്തായ കൃത്യാ ഗന്ധർവോ ദിവം ആചക്രമേ തതഃ
 11 തസ്മിൻ നൃപതിശാർദൂലേ നിഹതേ ഭൂരി വർചസി
 ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവോ രാജൻ പ്രേതകാര്യാണ്യ് അകാരയത്
 12 വിചിത്രവീര്യം ച തദാ ബാലം അപ്രാപ്തൗവനം
 കുരുരാജ്യേ മഹാബാഹുർ അഭ്യുഷിഞ്ചദ് അനന്തരം
 13 വിചിത്രവീര്യസ് തു തദാ ഭീഷ്മസ്യ വചനേ സ്ഥിതഃ
 അന്യശാസൻ മഹാരാജ പിതൃപൈതാമഹം പദം
 14 സ ധർമ്മശാസ്ത്രകുശലോ ഭീഷ്മം ശാന്തനവം നൃപഃ
 പുജയാം ആസ ധർമ്മേണ സ ചൈനം പ്രത്യപാലയത്

അധ്യായം 96

1 [വി]

ഹതേ ചിത്രാംഗദേ ഭീഷ്മോ ബാലേ ഭ്രാതരി ചാനുലേ
 പാലയാം ആസ തദ് രാജ്യം സത്യവത്യാ മതേ സമിതഃ
 2 സമ്പ്രാപ്തയൗവനം പശ്യൻ ഭ്രാതരം ധീമതാം വരം
 ഭീഷ്മോ വിചിത്രവീര്യസ്യ വിവാഹായാകരോൻ മതിം
 3 അഥ കാശിപതേർ ഭീഷ്മഃ കന്യാസ് തിസ്രോ ിപ്ലരഃ സമാഃ
 ശുശ്രാവ സഹിതാ രാജൻ വൃണ്വതീർ വൈ സ്വയംവരം
 4 തതഃ സ രമിനാം ശ്രേഷ്ഠോ രഥേനൈകേന വർമ്മ ഭൂത്
 ജഗാമാനമതേ മാതുഃ പുരീം വാരാണസീം പ്രതി
 5 തത്ര രാജ്ഞഃ സമുദിതാൻ സർവതഃ സമുപാഗതാൻ
 ദദർശ കന്യാസ് താഗ് ചൈവ ഭീഷ്മഃ ശന്തന്തന്തനഃ
 6 കീർത്യമാനേഷു രാജ്ഞാം തു നാമസ്വ് അഥ സഹസ്രശഃ
 ഭീഷ്മഃ സ്വയം തദാ രാജൻ വരയാം ആസ താഃ പ്രഭുഃ
 7 ഉവാച ച മഹീപാലാൻ രാജ്ഞൗ ജലദനീഃസ്വനഃ
 രഥം ആരോപ്യ താഃ കന്യാ ഭീഷ്മഃ പ്രഹരതാം വരഃ
 8 ആഹുയ ദാനം കന്യാനാം ഗുണവദ്ഭ്യഃ സൃതം ബുധൈഃ
 അലങ്കൃത്യ യഥാശക്തി പ്രദായ ച ധനാന്യ് അപി
 9 പ്രയച്ഛന്ത്യ് അപരേ കന്യാം മിഥുനേന ഗവാം അപി
 വിത്തേന കമിതേനാന്യേ ബലേനാന്യേ ിനമാന്യ ച
 10 പ്രമത്താം ഉപയാന്ത്യ് അന്യേ സ്വയം അന്യേ ച വിന്ദതേ
 അഷ്ടമം തം അഥോ വിത്തവിവാഹം കവിഭിഃ സൃതം
 11 സ്വയംവരം തു രാജന്യാഃ പ്രശംസന്ത്യ് ഉപയാന്തി ച
 പ്രമഥ്യ തു ഹൃതാം ആഹുർ ജ്യായസീം ധർമ്മവാദിനഃ
 12 താ ഇമാഃ പൃഥിവീപാലാ ജിഹീർഷാമി ബലാദ് ഇതഃ
 തേ യതധ്യം പരം ശക്ത്യാ വിജയായേതരായ വാ
 സമിതോ ിഹം പൃഥിവീപാലാ യുദ്ധായ കൃതനിശ്ചയഃ
 13 ഏവം ഉക്ത്വാ മഹീപാലാൻ കാശിരാജം ച വീര്യവാൻ
 സർവാഃ കന്യാഃ സ കൗരവ്യോ രഥം ആരോപയത് സ്വകം
 ആമന്ത്ര്യ ച സ താൻ പ്രായാച് ഛീഘ്രം കന്യാഃ പ്രഗൃഹ്യ താഃ
 14 തതസ് തേ പാർഥിവാഃ സർവേ സമുത്പേതൂർ അമർഷിതാഃ
 സംസൃഗതഃ സ്വകാൻ ബാഹുൻ ദശന്തോ ദശനച് ഛദാൻ
 15 തേഷാം ആദരണാന്യ് ആശു ത്വരിതാനാം വിമുഞ്ചതാം

ആമൃഞ്ചതാം ച വർമാണി സംഭ്രമഃ സുമഹാൻ അഭ്രത്
 16 താരാണാം ഇവ സമ്പാതോ ബഭ്രവ ജനമേജയ
 ഭൃഷണാനാം ച ശുഭ്രാണാം കവചാനാം ച സർവശഃ
 17 സവർമഭിർ ഭൃഷണൈസ് തേ ദ്രാഗ് ഭ്രാജദ്ഭിർ ഇതസ് തതഃ
 സക്രോധാമർഷ ജിഹ്മദ്രു സകഷായ ദൃശസ് തഥാ
 18 സൂതോപക്ലു പ്ലാൻ ത്ചിരാൻ സദശ്യാദൃത ധൂർ ഗതാൻ
 രഥാൻ ആസഥായ തേ വീരാഃ സർവപ്രഹരണാനപിതാഃ
 പ്രയാന്തം ഏകം കൗരവ്യം അനുസന്ദ്രുർ ഉദായുധാഃ
 19 തതഃ സമഭവദ് യുദ്ധം തേഷാം തസ്യ ച ഭാരത
 ഏകസ്യ ച ബഹുനാം ച ഇമുലം ലോമഹർഷണം
 20 തേ ത് ഇഷ്ടൻ ദശസാഹസ്രാംസ് തസ്മൈ യുഗപദ് ആക്ഷിപൻ
 അപ്രാപ്താംഗ് ചൈവ താൻ ആശു ഭീഷ്മഃ സർവാംസ് തദാച്ഛിനത്
 21 തതസ് തേ പാർഥിവാഃ സർവേ സർവതഃ പരിവാരയൻ
 വവർഷുഃ ശരവർഷേണ വർഷേണേവാദ്രിം അംബുദാഃ
 22 സ തദ് ബാണമയം വർഷം ശരൈർ ആവാദ്യ സർവതഃ
 തതഃ സർവാൻ മഹീപാലാൻ പ്രത്യവീദ്യത് ത്രിഭിസ് ത്രിഭിഃ
 23 തസ്യാതി പുരുഷാൻ അന്യാൻ ലാലവം രഥചാരിണഃ
 രക്ഷണം ചാത്മനഃ സംഖ്യേ ശതൃവോ fപ്യ് അഭ്യപുജയൻ
 24 താൻ വിനിർജിത്യ തു രണേ സർവശാസ്ത്രവിശാരദഃ
 കന്യാഭിഃ സഹിതഃ പ്രയാദ് ഭാരതോ ഭാരതാൻ പ്രതി
 25 തതസ് തം പൃഷ്ടതോ രാജന് ശാല്യരാജോ മഹാരഥഃ
 അഭ്യാഹനദ് അമേയാത്മാ ഭീഷ്മം ശാന്തനവം രണേ
 26 വാരണം ജഘനേ നിഘ്നൻ ദന്താഭ്യാം അപരോ യഥാ
 വാശിതാം അനുസന്ദ്രാപ്തോ യഥപോ ബലിനാം വരഃ
 27 സ്ത്രീ കാമതിഷ്ട തിഷ്ണേതി ഭീഷ്മം ആഹ സ പാർഥിവാഃ
 ശാല്യരാജോ മഹാബാഹുർ അമർഷേണാഭിചോദിതഃ
 28 തതഃ സ പുരുഷവ്യാഘ്രോ ഭീഷ്മഃ പരബലാർദനഃ
 തദ് വാക്യാകലിതഃ ക്രോധാദ് വിധുമോ fഗീർ ഇവ ജലൻ
 29 ക്ഷത്രധർമ്മം സമാസഥായ വ്യപേതഭയസംഭ്രമഃ
 നിവർതയാം ആസ രഥം ശാല്യം പ്രതി മഹാരഥഃ
 30 നിവർതമാനം തം ദൃഷ്ട്വാ രാജാനഃ സർവ ഏവ തേ
 പ്രേക്ഷകാഃ സമപദ്യന്ത ഭീഷ്മ ശാല്യ സമാഗമേ
 31 തൗ വൃഷാവ് ഇവ നർദന്തൗ ബലിനൗ വാശിതാന്തരേ

അന്യോന്യം അഭിവർത്തേതാം ബലവിക്രമ ശാലിനൗ
 32 തതോ ഭീഷ്മം ശാന്തനവം ശരൈഃ ശതസഹസ്രശഃ
 ശാലുരാജോ നരശ്രേഷ്ഠഃ സമവാകിരദ് ആശുശൈഃ
 33 പൂർവം അഭ്യർദിതം ദൃഷ്ട്വാ ഭീഷ്മം ശാലേന തേ നൃപാഃ
 വിസ്മിതാഃ സമപദ്യന്ത സാധു സാധ്യ് ഇതി ചാഭ്രുവൻ
 34 ലഘുലവം തസ്യ തേ ദൃഷ്ട്വാ സംയുഗേ സർവപാർഥിവാഃ
 അപൂജയന്ത സംഹൃഷ്ട്വാ വാഗ്ഭിഃ ശാലം നരാധിപാഃ
 35 ക്ഷത്രിയാണാം തദാ വാചഃ ശ്രുത്വാ പരപുരഞ്ജയഃ
 ക്രുദ്ധഃ ശാന്തനവോ ഭീഷ്മസ് തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേത്യ് അഭാഷത
 36 സാരഥിം ചാബ്രവീത് ക്രുദ്ധോ യാഹി യന്ത്രൈഃ പാർഥിവാഃ
 യാവദ് ഏനം നിഹന്ത്യ് അദ്യ ഭൂജംഗം ഇവ പക്ഷിരാട്
 37 തതോ ഫസ്തം വാരുണം സമ്യഗ് യോജയാം ആസ കൗരവഃ
 തേനാശ്യാംഗ് ചതുരോ ഫമുദ്നാച് ഛാലു രാജേണാ നരാധിപ
 38 അസ്തൈർ അസ്താണി സംവാദ്യ ശാലുരാജ്ഞഃ സ കൗരവഃ
 ഭീഷ്മോ നൃപതിശാർദൂല ന്യവധീത് തസ്യ സാരഥിം
 അസ്തേണ ചാപ്യ് അഥൈകേന ന്യവധീത് തുരഗോത്തമാൻ
 39 കന്യാ ഹേതോർ നരശ്രേഷ്ഠ ഭീഷ്മഃ ശാന്തനവസ് തദാ
 ജിത്വാ വിസർജയാം ആസ ജീവന്തം നൃപസത്തമം
 തതഃ ശാലുഃ സ്വനഗരം പ്രയയൗ ഭരതർഷഭ
 40 രാജാനോ യേ ച തത്രാസൻ സ്വയംവരദിദൃക്ഷവഃ
 സ്വാന്യ് ഏവ തേ ഫപി രാഷ്ട്രാണി ജഗ്മുഃ പരപുരഞ്ജയ
 41 ഏവം വിജിത്യ താഃ കന്യാ ഭീഷ്മഃ പ്രഹരതാം വരഃ
 പ്രയയൗ ഹാസ്തിനപുരം യത്ര രാജാ സ കൗരവഃ
 42 സോ ഫചിരേണൈവ കാലേന അത്യക്രാമൻ നരാധിപ
 വനാനി സരിതഗ് ചൈവ ശൈലാംഗ് ച വിവിധദ്രുമാൻ
 43 അക്ഷതഃ ക്ഷപയിത്വാതീൻ സംഖ്യേ ഫസംഖ്യേയവിക്രമഃ
 ആനയാം ആസ കാശ്യസ്യ സുതാഃ സാഗരഗാന്യതഃ
 44 സ്തേഷാ ഇവ സ ധർമാത്മാ ഭഗിന്യ ഇവ ചാനജാഃ
 യഥാ ദുഹിതരഗ് ചൈവ പ്രതിഗൃഹ്യ യയൗ കരൂൻ
 45 താഃ സർവാ ഗുണസമ്പന്നാ ഭ്രാതാ ഭ്രാത്രേ യവീയസേ
 ഭീഷ്മോ വിചിത്രവീര്യായ പ്രദദൗ വിക്രമാഹൃതാഃ
 46 സതാം ധർമേണ ധർമജ്ഞഃ കൃത്വാ കർമാതിമാനഷം
 ഭ്രാതൂർ വിചിത്രവീര്യസ്യ വിവാഹായോപചക്രമേ

സത്യവത്യാ സഹ മിഥഃ കൃത്യാ നിശ്ചയം ആത്മവാൻ
 47 വിവാഹം കാരയിഷ്യന്തം ഭീഷ്മം കാശിപതേഃ സുതാ
 ജ്യേഷ്ഠാ താസാം ഇദം വാക്യം അബ്രുവീദ്ധി സതി തദാ
 48 മയാ സൗഭപതിഃ പൂർവം മനസാഭിവൃതഃ പതിഃ
 തേന ചാസ്മി വൃതാ പൂർവം ഏഷ ക്രമേ ച മേ പിതഃ
 49 മയാ വരയിതവ്യോ ിഭൂച്ഛ് ചോലസ് തസ്മിൻ സ്വയംവരേ
 ഏതദ് വിജ്ഞായ ധർമ്മജ്ഞ തതസ് ത്വം ധർമ്മം ആചര
 50 ഏവം ഉക്തസ് തയാ ഭീഷ്മഃ കന്യയാ വിപ്ര സംസദി
 ചിന്താം അഭ്യഗമദ് വീരോ യുക്താം തസ്യൈവ കർമ്മണഃ
 51 സ വിനിശ്ചിത്യ ധർമ്മജ്ഞോ ബ്രാഹ്മണൈർ വേദപാരദൈഃ
 അനുജ്ജ്ഞേ തദാ ജ്യേഷ്ഠാം അംബാം കാശിപതേഃ സുതാം
 52 അംബികാംബാലികേ ഭാര്യേ പ്രാദാദ് ഭ്രാത്രേ യവീയസേ
 ഭീഷ്മോ വിചിത്രവീര്യായ വിധിദൃഷ്ടേന കർമ്മണാ
 53 തയോഃ പാണിം ഗൃഹീത്യാ സ രൂപയൗവന ദർപിതഃ
 വിചിത്രവീര്യോ ധർമ്മാത്മാ കാമാത്മാ സമപദ്യത
 54 തേ ചാപി ബൃഹതീ ശ്യാമേ നീലകഞ്ചിത മൂർധജേ
 രക്തതുംഗ നഖോപേതേ പീനശ്രോണി പയോധരേ
 55 ആത്മനഃ പ്രതിരൂപോ ിസൗ ലബ്ധഃ പതിർ ഇതി സ്ഥിതേ
 വിചിത്രവീര്യം കല്യാണം പുജയാം ആസതുസ് തു തേ
 56 സ ചാശ്വി രൂപസദൃശോ ദേവ സത്ത്വപരാക്രമഃ
 സർവാസാം ഏവ നാരിണാം ചിത്തപ്രഥമനോ ിഭവത്
 57 താഭ്യാം സഹ സമാഃ സപ്ത വിഹരൻ പൃഥിവീപതിഃ
 വിചിത്രവീര്യസ് തരണോ യക്ഷ്ണാണം സമപദ്യത
 58 സുഹൃദാം യതമാനാനാം ആക്ലേഷഃ സഹ ചികിത്സകൈഃ
 ജഗാമാസ്തം ഇവാദിത്യഃ കൗരവ്യോ യമസാദനം
 59 പ്രേതകാര്യാണി സർവാണി തസ്യ സമ്യഗ് അകാരയത്
 രാജേണാ വിചിത്രവീര്യസ്യ സത്യവത്യാ മതേ സ്ഥിതഃ
 ഋത്വിഗ്ഭിഃ സഹിതോ ഭീഷ്മഃ സർവൈശ് ച കരുപുംഗവൈഃ

അധ്യായം 97

1 [വി]

തതഃ സത്യവതി ദീനാ കൃപണാ പുത്രഗൃദ്ധിനി
 പുത്രസ്യ കൃത്യാ കാര്യാണി സ്തേഷാഭ്യാം സഹ ഭാരത
 2 ധർമ്മം ച പിതൃവംശം ച മാതൃവംശം ച മാനിനീ
 പ്രസമീക്ഷ്യ മഹാഭാഗാ ഗാംഗേയം വാക്യം അബ്രവീത്
 3 ശന്തനോർ ധർമ്മനിത്യസ്യ കൗരവ്യസ്യ യശസിനഃ
 ത്വയി പിണ്ഡശ് ച കീർതിശ് ച സന്താനം ച പ്രതിഷ്ഠിതം
 4 യഥാ കർമ്മ ശുഭം കൃത്യാ സ്വർഗോപഗമനം ധ്രുവം
 യഥാ ചായുർ ധ്രുവം സത്യേ ത്വയി ധർമ്മസ് തഥാ ധ്രുവഃ
 5 വേതഥ ധർമ്മാംശ് ച ധർമ്മജ്ഞ സമാസേനേതരേണ ച
 വിവിധാസ് ത്വം ശ്രുതീർ വേതഥ വേതഥ വേദാംശ് ച സർവശഃ
 6 വ്യവസ്ഥാനം ച തേ ധർമ്മേ കലാചാരം ച ലക്ഷയേ
 പ്രതിപത്തിം ച കൃച്ഛേഷ്യ ശുക്രാംഗിരസയോർ ഇവ
 7 തസ്മാത് സുഭൃശം ആശ്വസ്യ ത്വയി ധർമ്മഭൃതാം വര
 കാര്യേ ത്വാം വിനിയോക്ഷ്യാമി തച് ശ്രുത്വാ കർതും അർഹസി
 8 മമ പുത്രസ് തവ ഭ്രാതാ വിദ്യവാൻ സുപ്രിയശ് ച തേ
 ബാല ഏവ ഗതഃ സ്വർഗം അപുത്രഃ പുരുഷർഷഭ
 9 ഇമേ മഹീഷ്യൗ ഭ്രാതൃസ് തേ കാശിരാജസുതേ ശുഭേ
 രൂപയൗവന സമ്പന്നേ പുത്ര കാമേ ച ഭാരത
 10 തയോർ ഉത്പാദയാപത്യം സന്താനായ കലസ്യ നഃ
 മന്നിയോഗാൻ മഹാഭാഗ ധർമ്മം കർതും ഇഹാർഹസി
 11 രാജ്യേ ചൈവാഭിഷിച്യസ്വ ഭാരതാൻ അനുശാധി ച
 ദാരാംശ് ച കരു ധർമ്മേണ മാ നിമജ്ജിഃ പിതാമഹാൻ
 12 തഥോച്യമാനോ മാത്രാ ച സുഹൃദ്ഭിശ് ച പരന്തപഃ
 പ്രത്യുവാച സ ധർമ്മാത്മാ ധർമ്മ്യം ഏവോത്തരം വചഃ
 13 അസംശയം പരോ ധർമ്മസ് ത്വയാ മാതർ ഉദാഹൃതഃ
 ത്വം അപത്യം പ്രതി ച മേ പ്രതിജ്ഞാം വേതഥ വൈ പരാം
 14 ജാനാസി ച യഥാവൃതഥം ശുൽക ഹേതോസ് ത്വദ് അന്തരേ
 സ സത്യവതി സത്യം തേ പ്രതിജാനാമ്യ് അഹം പുനഃ
 15 പരിത്യജേയം ത്രൈലോക്യം രാജ്യം ദേവേഷു വാ പുനഃ
 യദ് വാപ്യ് അധികം ഏതാഭ്യാം ന തു സത്യം കഥം ചന
 16 ത്യജേച് ച പൃഥിവീ ഗന്ധം ആപശ് ച രസം ആത്മനഃ

ജ്യോതിസ് തഥാ ത്യജേദ് രൂപം വായുഃ സ്മർശഗുണം ത്യജേത്
 17 പ്രഭാം സമുത്സജേദ് അർകോ ധൂമകേതുസ് തഥോഷ്ണതാം
 ത്യജേച്ഛരണ്യം അഥാകാശഃ സോമഃ ശീതാംശൂതാം ത്യജേത്
 18 വിക്രമം വൃത്രഹാ ജഹ്യാദ് ധർമ്മം ജഹ്യാച്ഛ ച ധർമ്മരാട്
 ന ത് അഹം സത്യം ഉത്സൃഷ്ടം വ്യവസേയം കഥം ചന
 19 ഏവം ഉക്താ ഇ പുത്രേണ ഭൂരി ഭൂവിണ തേജസാ
 മാതാ സത്യവതീ ഭീഷ്മം ഉവാച തദനന്തരം
 20 ജാനാമി തേ സ്ഥിതിം സത്യേ പരാം സത്യപരാക്രമ
 ഇച്ഛൻ സൃജേമാസ് ത്രീംൽ ലോകാൻ അന്യാംസ് ത്വം സ്വേന തേജസാ
 21 ജാനാമി ചൈവ സത്യം തൻ മദർഥം യദ് അഭാഷ്യമാഃ
 ആപദ് ധർമ്മം അവേക്ഷസ്വ വഹ പൈതാമഹീം ധൂരം
 22 യഥാ തേ കലതന്തുശ് ച ധർമ്മശ് ച ന പരാഭവേത്
 സുഹൃദശ് ച പ്രഹൃഷ്യേരോസ് തഥാ കുരു പരന്തപ
 23 ലാലപ്യമാനാം താം ഏവം കൃപണാം പുത്രഗൃദ്ധിനീം
 ധർമാദ് അപേതം ബ്രുവതീം ഭീഷ്മോ ഭൂയോ ിബ്രുവീദ് ഇദം
 24 രാജന്തി ധർമാൻ അവേക്ഷസ്വ മാ നഃ സർവാൻ വ്യനീനശഃ
 സത്യാച്ഛൃതിഃ ക്ഷത്രിയസ്യ ന ധർമേഷു പ്രശസ്യതേ
 25 ശന്തനോർ അപി സന്താനം യഥാ സ്യാദ് അക്ഷയം ഭൂവി
 തത് തേ ധർമ്മം പ്രവക്ഷ്യാമി ക്ഷാത്രം രാജന്തി സന്താനം
 26 ശ്രുത്വാ തം പ്രതിപദ്യേഥാഃ പ്രാജ്ഞൈഃ സഹ പുരോഹിതൈഃ
 ആപദ് ധർമാർഥകുശലൈർ ലോകതന്ത്രം അവേക്ഷ്യ ച

അധ്യായം 98

1 [ഭൂസ]

ജാമദഗ്ന്യേന രാമേണ പിതൂർ വധം അമൃഷ്യതാ
 ക്രുദ്ധേന ച മഹാഭാഗേ ഹൈഹയാധിപതിർ ഹതഃ
 ശതാനി ദശ ബാഹുനാം നിക്രന്താന്ത് അർജുനസ്യ വൈ
 2 പുനശ് ച ധനുർ ആദായ മഹാസ്ത്വാനി പ്രമുഞ്ചതാ
 നിർദഗ്ധം ക്ഷത്രം അസക്തദ് രഥേന ജയതാ മഹീം
 3 ഏവം ഉച്ചാവചൈർ അസ്സൈർ ഭാർഗവേണ മഹാത്മനാ
 ത്രിഃ സപ്തകൃതഃ പൃഥിവീ കൃതാ നിഃക്ഷത്രിയാ പുരാ
 4 തതഃ സംഭ്രൂയ സർവാഭിഃ ക്ഷത്രിയാഭിഃ സമന്തതഃ
 ഉത്പാദിതാന്ത് അപത്യാനി ബ്രാഹ്മണൈർ നിയതാത്മഭിഃ
 5 പാണിഗ്രാഹസ്യ തനയ ഇതി വേദേഷു നിശ്ചിതം
 ധർമ്മം മനസി സംസ്ഥാപ്യ ബ്രാഹ്മണാംസ് താഃ സമദ്യയഃ
 ലോകേ fപ്യ് ആചരിതോ ദൃഷ്ടഃ ക്ഷത്രിയാണാം പുനർ ഭവഃ
 6 അഥോതഥ്യ ഇതി ഖ്യാത ആസിദ് ധീമാൻ ഭൃഷിഃ പുരാ
 മമതാ നാമ തസ്യാസീദ് ഭാര്യാ പരമസംമിതാ
 7 ഉതഥ്യസ്യ യവീയാംസ് തു പുരോധാസ് ത്രിദിവൗകസാ
 ബൃഹസ്പതിർ ബൃഹത് തേജാ മമതാം സോ fമ്പപദ്യത
 8 ഉവാച മമതാ തം തു ദേവരം വദതാം വരം
 അന്തർവതീ അഹം ഭ്രാത്രാ ജ്യേഷ്ഠനാരമ്യതാം ഇതി
 9 അയം ച മേ മഹാഭാഗ കക്ഷാവ് ഏവ ബൃഹസ്പതേ
 ഔതഥ്യോ വേദം അത്രൈവ ഷഡംഗം പ്രത്യധീയത
 10 അമോഘഭരതാസ് തഥ ചാപി നൃണം ഭവിതും അർഹസി
 തസ്മാദ് ഏവംഗതേ fദ്യ തഥ ഉപാരമിതും അർഹസി
 11 ഏവം ഉക്തസ് തയാ സമ്യഗ് ബൃഹത് തേജാ ബൃഹസ്പതിഃ
 കാമാത്മാനം തദാത്മാനം ന ശശാക നിയച്ഛിതും
 12 സംബഭ്രുവ തതഃ കാമീ തയാ സാർധം അകാമയാ
 ഉത്സൃജന്തം തു തം രേതഃ സ ഗർഭസേഥാ fദ്യഭാഷത
 13 ഭോസ് താത കന്യസ വദേ ദ്യയോർ നാസ്ത്വ് അത്ര സംഭവഃ
 അമോഘശുക്രശ് ച ഭവാൻ പൂർവം ചാഹം ഇഹാഗതഃ
 14 ശശാപ തം തതഃ ക്രുദ്ധ ഏവം ഉക്തോ ബൃഹസ്പതിഃ
 ഉതഥ്യ പുത്രം ഗർഭസഥം നിർഭർത്യ ഭഗവാൻ ഭൃഷിഃ
 15 യസ്മാത് തഥം ഹുദൃശേ കാലേ സർവഭൂതേഷ്വീതേ സതി

ഏവം ആത്മ വചസ് തസ്മാത് തമോ ദീർഘം പ്രവേക്ഷ്യസി
 16 സ വൈ ദീർഘതമാ നാമ ശാപാദ് ഭൂഷിർ അജായത
 ബൃഹസ്പതേർ ബൃഹത് കീർതേർ ബൃഹസ്പതിർ ഇവൗജസാ
 17 സപുത്രാഞ് ജനയാം ആസ ഗൗതമാദീൻ മഹായശാഃ
 ഭൂഷേർ ഉതഥ്യസ്യ തദാ സന്താനകലവൃദ്ധയേ
 18 ലോഭമോഹാഭിഭൂതാസ് തേ പുത്രാസ് തം ഗൗതമാദയഃ
 കാഷ്ടേ സമുദ്രേ പ്രക്ഷിപ്യ ഗംഗായാം സമവാസ്യജൻ
 19 ന സ്യദ് അന്ധശ് ച വൃദ്ധശ് ച ഭർതവ്യോ ിയം ഇതി സ്മൃതേ
 ചിന്തയിത്യാ തതഃ ക്രൂരഃ പ്രതിജശൂർ അഥോ ഗൃഹൻ
 20 സോ ിന്ദ്രോതസ് തദാ രാജൻ പ്ലവമാന ഭൂഷിസ് തതഃ
 ജഗാമ സുബഹുൻ ദേശാൻ അന്ധസ് തേനോഡുപേന ഹ
 21 തം തു രാജാ ബലിർ നാമ സർവധർമവിശാരദഃ
 അപശ്യൻ മജ്ജന ഗതഃ സ്ത്രോതസാഭ്യോശം ആഗതം
 22 ജഗ്രാഹ ചൈനം ധർമാത്മാ ബലിഃ സത്യപരാക്രമഃ
 ജ്ഞാത്യാ ചൈനം സ വഭ്രേ ിഥ പുത്രാർഥം മനജർഷഭ
 23 സന്താനാർഥം മഹാഭാഗ ഭാര്യോസു മമ മാനദ
 പുത്രാൻ ധർമാർഥകശലാൻ ഉത്പാദയിതു അർഹസി
 24 ഏവം ഉക്തഃ സ തേജസീ തം തഥേത്യ് ഉക്തവാൻ ഭൂഷിഃ
 തസ്മൈ സ രാജാ സ്വാം ഭാര്യാം സുദേഷ്ണാം പ്രാഹിണോത് തദാ
 25 അന്ധം വൃദ്ധം ച തം മത്യാ ന സാ ദേവീ ജഗാമ ഹ
 സ്വാം തു ധാത്രേയികാം തസ്മൈ വൃദ്ധായ പ്രാഹിണോത് തദാ
 26 തസ്യാം കാക്ഷിവാദ് ആദീൻ സ ശൂദ്രയോനാവ് ഭൂഷിർ വശീ
 ജനയാം ആസ ധർമാത്മാ പുത്രാൻ ഏകാദശൈവ തു
 27 കാക്ഷിവാദ് ആദീൻ പുത്രാംസ് താൻ ദൃഷ്ട്വാ സർവാൻ അധീയതഃ
 ഉവാച തം ഭൂഷിം രാജാ മമൈത ഇതി വിദ്യവാഃ
 28 നേത്യ് ഉവാച മഹർഷിസ് തം മമൈവൈത ഇതി ബ്രുവൻ
 ശൂദ്രയോനൗ മയാ ഹീമേ ജാതാഃ കാക്ഷിവാദ് ആദയഃ
 29 അന്ധം വൃദ്ധം ച മാം മത്യാ സുദേഷ്ണാ മഹിഷീ തവ
 അവമന്യ ദദൗ മൃഗാ ശൂദ്രാം ധാത്രേയികാം ഹി മേ
 30 തതഃ പ്രസാദയാം ആസ പുനസ് തം ഭൂഷിസന്തമം
 ബലിഃ സുദേഷ്ണാം ഭാര്യാം ച തസ്മൈ താം പ്രാഹിണോത് പുനഃ
 31 താം സ ദീർഘതമാംഗേഷു സൃഷ്ട്വാ ദേവീം അഥാബ്രവീത്
 ഭവിഷ്യതി കമാരസ് തേ തേജസീ സത്യവാഗ് ഇതി

32 തത്രാംഗോ നാമ രാജർഷിഃ സുദേഷ്ഠായാം അജായത
ഏവം അന്യേ മഹേഷ്യാസാ ബ്രാഹ്മണൈഃ ക്ഷത്രീയാ ഭൂവി
33 ജാതാഃ പരമധർമ്മജ്ഞാ വിര്യവന്തോ മഹാബലാഃ
ഏതച്ഛ്രുത്യാ ത്വം അപ്യ് അത്ര മാതഃ ക്ഷത്ര യഥേസ്ഥിതം

അധ്യായം 99

1 [ഭൂസ]

പുനർ ഭരത വംശസ്യ ഹേതും സന്താനവൃദ്ധയേ

വക്ഷ്യാമി നിയതം മാതസ് തൻ മേ നിഗദതഃ ശൃണ

2 ബ്രാഹ്മണോ ഗുണവാൻ കശ് ചിദ് ധനേനോപനിമന്ത്ര്യതാം

വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രേഷു യഃ സമുത്പാദയേത് പ്രജാഃ

3 [വ]

തതഃ സത്യവതീ ഭീഷ്മം വാചാ സംസജ്ജമാനയാ

വിഹസന്തിവ സമ്പ്രിഡം ഇദം വചനം അബ്രവീത്

4 സത്യം ഏതൻ മഹാബാഹോ യഥാ വദസി ഭാരത

വിശ്വാസാത് തേ പ്രവക്ഷ്യാമി സന്താനായ കലസ്യ ച

ന തേ ശക്യം അനാഖ്യാതും ആപദ് ധീയം തഥാവിധാ

5 ത്വം ഏവ നഃ കലേ ധർമ്മസ് ത്വം സത്യം ത്വം പരാ ഗതിഃ

തസ്മാൻ നിശമ്യ വാക്യം മേ കരുഷ്യ യദ് അനന്തരം

6 ധർമ്മയുക്തസ്യ ധർമാത്മൻ പിതൂർ ആസീത് തരീ മമ

സാ കദാ ചിദ് അഹം തത്ര ഗതാ പ്രഥമയൗവനേ

7 അഥ ധർമ്മഭൂതാം ശ്രേഷ്ഠഃ പരമർഷിഃ പരാശരഃ

ആജഗാമ തരീം ധീമാംസ് തരിഷ്യൻ യമുനാം നദീം

8 സ താര്യമാണോ യമുനാം മാം ഉപേത്യാബ്രവീത് തദാ

സാന്തപൂർവം മുനിശ്രേഷ്ഠഃ കാമാർതോ മധുരം ബഹു

9 തം അഹം ശാപഭീതാ ച പിതൂർ ഭീതാ ച ഭാരത

വന്ദൈർ അസുലഭൈർ ഉക്താ ന പ്രത്യാഖ്യാതും ഉത്സഹേ

10 അഭിഭൂയ സ മാം ബാലാം തേജസാ വശം ആനയത്

തമസാ ലോകം ആവൃത്യ നൗ ഗതാം ഏവ ഭാരത

11 മത്സ്യഗന്ധോ മഹാൻ ആസീത് പുരാ മമ ജുഗുപ്സീതഃ

തം അപാസ്യ ശുഭം ഗന്ധം ഇമം പ്രാദാത് സ മേ മുനിഃ

12 തതോ മാം ആഹ സ മുനിർ ഗർഭം ഉത്സൃജ്യ മാമകം

ദീപേ fസ്യ ഏവ സരിതഃ കന്യൈവ ത്വം ഭവിഷ്യസി

13 പാരാശര്യോ മഹായോഗീ സ ബഭ്രുവ മഹാൻ ഋഷിഃ

കന്യാ പുത്രോ മമ പുരാ ദൈവപായന ഇതി സൃതഃ

14 യോ വ്യസ്യ വേദാംഗ് ചതുരസ് തപസാ ഭഗവാൻ ഋഷിഃ

ലോകേ വ്യാസത്വം ആപേദേ കാർഷ്ണാത് കൃഷ്ണത്വം ഏവ ച

15 സത്യവാദി ശമ പരസ് തപസവി ദഗ്ധകിൽബിഷഃ

സ നിയുക്തോ മയാ വ്യക്തം ത്വയാ ച അമിതദ്യുതേ
 ഭ്രാന്തഃ ക്ഷേത്രേഷു കല്യാണം അപത്യം ജനയിഷ്യതി
 16 സ ഹി മാം ഉക്തവാംസ് തത്ര സ്മരേഃ കൃത്യേഷു മാം ഇതി
 തം സ്മരിഷ്യേ മഹാബാഹോ യദി ഭീഷ്മ ത്വം ഇച്ഛസി
 17 തവ ഹ്യ് അനമതേ ഭീഷ്മ നിയതം സ മഹാതപാഃ
 വിചിത്രവീര്യക്ഷേത്രേഷു പുത്രാൻ ഉത്പാദയിഷ്യതി
 18 മഹർഷേഃ കീർതനേ തസ്യ ഭീഷ്മഃ പ്രാഞ്ജലിർ അബ്രവീത്
 ധർമ്മം അർഥം ച കാമം ച ത്രിൻ ഏതാൻ യോ ഽനപശ്യതി
 19 അർഥം അർഥാനബന്ധം ച ധർമ്മം ധർമ്മാനബന്ധനം
 കാമം കാമാനബന്ധം ച വിപരിതാൻ പൃഥക് പൃഥക്
 യോ വിചിന്ത്യ ധിയാ സമ്യഗ് വ്യവസ്യതി സ ബുദ്ധിമാൻ
 20 തദ് ഇദം ധർമ്മയുക്തം ച ഹിതം ചൈവ കലസ്യ നഃ
 ഉക്തം ഭവത്യോ യദ് ശ്രേയഃ പരമം രോചതേ മമ
 21 തതസ് തസ്മിൻ പ്രതിജ്ഞാതേ ഭീഷ്മേണ കുരുനന്ദന
 കൃഷ്ണദ്വൈപായനം കാലീ ചിന്തയാം ആസ വൈ മുനിം
 22 സ വേദാൻ വിബ്രുവൻ ധീമാൻ മാതൂർ വിജ്ഞായ ചിന്തിതം
 പ്രാദുർബഭ്രുവാവിദിതഃ ക്ഷണേണ കുരുനന്ദന
 23 തസ്മൈ പൂജാം തദാ ദത്ത്വാ സുതായ വിധിപൂർവകം
 പരിഷ്ഠ്യ ച ബാഹുദ്യാം പ്രസ്തവൈർ അഭിഷിച്യ ച
 മുമോച ബാഷ്പം ദാശേയീ പുത്രം ദൃഷ്ട്വാ ചിരസ്യ തം
 24 താം അദ്ഭിഃ പരിഷിച്യാർതാം മഹർഷിർ അഭിവാദ്യ ച
 മാതരം പൂർവജഃ പുത്രോ വ്യാസോ വചനം അബ്രവീത്
 25 ഭവത്യോ യദ് അഭിപ്രേതം തദ് അഹം കർതും ആഗതഃ
 ശാധി മാം ധർമ്മതത്ത്വജ്ഞേ കരവാണി പ്രിയം തവ
 26 തസ്മൈ പൂജാം തതോ ഽകാർഷീത് പുരോധാഃ പരമർഷയേ
 സ ച താം പ്രതിജഗ്രാഹ വിധിവൻ മന്ത്രപൂർവകം
 27 തം ആസനഗതം മാതാ പൂഷ്ട്വാ കുശലം അഖ്യയം
 സത്യവത്യ് അഭിവിക്ഷേപ്യനം ഉവാചേദം അനന്തരം
 28 മാതാപിത്രോഃ പ്രജായന്തേ പുത്രാഃ സാധാരണാഃ കവേ
 തേഷാം പിതാ യഥാ സ്വാമി തഥാ മാതാ ന സംശയഃ
 29 വിധാതുവിഹിതഃ സ ത്വം യഥാ മേ പ്രഥമഃ സുതഃ
 വിചിത്രവീര്യോ ബ്രഹ്മർഷേ തഥാ മേ ഽവരജഃ സുതഃ
 30 യഥൈവ പിതൃതോ ഭീഷ്മസ് തഥാ ത്വം അപി മാതൃതഃ

ഭ്രാതാ വിചിത്രവീര്യസ്യ യഥാ വാ പുത്ര മന്യസേ
 31 അയം ശാന്തനവഃ സത്യം പാലയൻ സത്യവിക്രമഃ
 ബുദ്ധിം ന കരുതേ ിപത്യേ തഥാ രാജ്യാനുശാസനേ
 32 സ ത്വം വ്യപേക്ഷയാ ഭ്രാതൃഃ സന്താനായ കലസ്യ ച
 ഭീഷ്മസ്യ ചാസ്യ വചനാൻ നിയോഗാച് ച മമാനഘ
 33 അനുക്രോഗാച് ച ഭ്രാതാനാം സർവേഷാം രക്ഷണായ ച
 ആന്ദശംസ്യേന യദ് ബ്രൂയാം തച് ശൂത്യാ കർതും അർഹസി
 34 യവീയസസ് തവ ഭ്രാതർ ഭാര്യേ സുരസുതോപമേ
 രൂപയൗവന സമ്പന്നേ പുത്ര കാമേ ച ധർമ്മതഃ
 35 തയോർ ഉത്പാദയാപത്യം സമർഥോ ഹ്യ അസി പുത്രക
 അനുരൂപം കലസ്യാസ്യ സന്തത്യാഃ പ്രസവസ്യ ച
 36 [വ്യ]

വേത്ഥ ധർമ്മം സത്യവതി പരം ചാപരം ഏവ ച
 യഥാ ച തവ ധർമ്മജ്ഞേ ധർമ്മേ പ്രണിഹിതാ മതിഃ
 37 തസ്മാദ് അഹം ത്വൻ നിയോഗാദ് ധർമ്മം ഉദ്ദിശ്യ കാരണം
 ഈസ്ഥിതം തേ കരിഷ്യാമി ദൃഷ്ടം ഹ്യ ഏതത് പുരാതനം
 38 ഭ്രാതൃഃ പുത്രാൻ പ്രദാസ്യാമി മിത്രാ വരുണയോഃ സമാൻ
 വ്രതം ചരേതാം തേ ദേവ്യൗ നിർദിഷ്ടം ഇഹ യൻ മയാ
 39 സംവത്സരം യഥാന്യായം തതഃ ശുഭേ ഭവിഷ്യതഃ
 ന ഹി മാം അവ്രതോപേതാ ഉപേയാത് കാ ചിദ് അംഗനാ
 40 [സ്]

യഥാ സദ്യഃ പ്രപദ്യേത ദേവീ ഗർഭം തഥാ കരു
 അരാജകേഷു രാഷ്ട്രേഷു നാസ്തി വൃഷ്ടീർ ന ദേവതാഃ
 41 കഥം അരാജകം രാഷ്ട്രം ശക്യം ധാരയിതും പ്രഭോ
 തസ്മാദ് ഗർഭം സമാധത്വ ഭീഷ്മസ് തം വർധയിഷ്യതി
 42 [വ്യ]

യദി പുത്രഃ പ്രദാതവ്യോ മയാ ക്ഷിപ്രം അകാലികം
 വിരൂപതാം മേ സഹതാം ഏതദ് അസ്യഃ പരം വ്രതം
 43 യദി മേ സഹതേ ഗന്ധം രൂപം വേഷം തഥാ വപഃ
 അദ്വൈവ ഗർഭം കൗസല്യാ വിശിഷ്ടം പ്രതിപദ്യാതം
 44 [വ]

സമാഗമനം ആകാക്ഷന് ഇതി സോ ിന്തർഹിതോ മുനിഃ
 തതോ ിഭിഗ്മ്യ സാ ദേവീ സ്തേഷാം രഹസി സംഗതാം

ധർമ്യം അർഥസമാധ്യുക്തം ഉവാച വചനം ഹിതം
 45 കൗസല്യേ ധർമതന്ത്രം യദ് ബ്രവീമി ത്യാം നിബോധ മേ
 ഭരതാനാം സമുച്ഛേദോ വ്യക്തം മദ്ഭാഗ്യസങ്ക്ഷയാത്
 46 വ്യഥിതാം മാം ച സന്ദ്രേക്ഷ്യ പിതൃവംശം ച പീഡിതം
 ഭീഷ്മോ ബുദ്ധിം അദാൻ മേ ിത്ര ധർമസ്യ ച വിവൃദ്ധയേ
 47 സാ ച ബുദ്ധിസ് തവാധീനാ പുത്രി ജ്ഞാതം മയേതി ഹ
 നഷ്ടം ച ഭാരതം വംശം പുനർ ഏവ സമുദ്ധര
 48 പുത്രം ജനയ സുശ്രോണി ദേവരാജസമപ്രഭോ
 സ ഹി രാജ്യധൂരം ഗുർവീം ഉദ്ദക്ഷ്യതി കലസ്യ നഃ
 49 സാ ധർമതോ ിനനീയൈനാം കഥം ചിദ് ധർമചാരിണീം
 ഭോജയാം ആസ വിപ്രാംഗ് ച ദേവർഷീൻ അതിഥീംസ് തഥാ

അധ്യായം 100

1 [വി]

തതഃ സത്യവതീ കാലേ വധൂം സ്താതാം ഋതൗ തദാ
സംവേശയന്തീ ശയനേ ശനകൈർ വാക്യം അബ്രുവിത്
2 കൗസല്യേ ദേവരസ് തേ ിസ്തി സോ ിദ്യ ത്യാനപ്രവേക്ഷ്യതി
അപ്രമത്താ പ്രതീക്ഷേനം നിശീമേ ആഗമിഷ്യതി
3 ശ്വശ്രാസ് തദ് വചനശ്രുത്യാ ശയാനാ ശയനേ ശ്രഭേ
സാചിന്തയത് തദാ ഭീഷ്മം അന്യാംഗ് ച കരുപ്യാഗവാൻ
4 തതോ ിബികായാം പ്രഥമം നിയുക്തഃ സത്യവാഗ് ജഷിഃ
ദീപ്യമാനേഷു ദീപേഷു ശയനം പ്രവിവേശ ഹ
5 തസ്യ കൃഷ്ണസ്യ കപിലാ ജടാ ദീപ്തേ ച ലോചനേ
ബഭ്രൂണി ചൈവ ശൃശ്രൂണി ദൃഷ്ട്യാ ദേവീ നൃമീലയത്
6 സംബഭ്രുവ തയാ രാത്രൗ മാതുഃ പ്രിയചികീർഷയാ
ഭയാത് കാശിസുതാ തം തു നാശക്ലോദ് അഭിവിക്ഷിതും
7 തതോ നിഷ്കാന്തം ആസാദ്യ മാതാപുത്രം അമാബ്രുവിത്
അപ്യ് അന്യാം ഗുണവാൻ പുത്ര രാജപുത്രോ ഭവിഷ്യതി
8 നിശമ്യ തദ് വചോ മാതുർ വ്യാസഃ പരമബുദ്ധിമാൻ
പ്രോവാചാതീന്ദ്രിയ ജ്ഞാനോ വിധിനാ സമ്പ്രചോദിതഃ
9 നാഗായുഗ സമപ്രാണോ വിദ്വാൻ രാജർഷിസത്തമഃ
മഹാഭാഗോ മഹാവീര്യോ മഹാബുദ്ധിർ ഭവിഷ്യതി
10 തസ്യ ചാപി ശതം പുത്രാ ഭവിഷ്യന്തി മഹാബലാഃ
കിം തു മാതുഃ സ വൈഗുണ്യാദ് അന്യ ഏവ ഭവിഷ്യതി
11 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്യാ മാതാപുത്രം അമാബ്രുവിത്
നാസഃ കരൂണാം നൃപതിർ അനുരൂപസ് തപോധന
12 ജ്ഞാതിവംശസ്യ ഗോപ്താരം പിതൃണാം വംശവർധനം
ദിതീയം കരുവംശസ്യ രാജാനം ദാതും അർഹസി
13 സ തഥേതി പ്രതിജ്ഞായ നിശ്ചക്രാമ മഹാതപാഃ
സാപി കാലേന കൗസല്യാ സൃഷ്ടവേ ിസം തം ആത്മജം
14 പുനർ ഏവ തു സാ ദേവീ പരിഭാഷ്യ സ്തൃഷ്യാം തതഃ
ജഷിം ആവാഹയത് സത്യോ യഥാപൂർവം അനിന്ദിതാ
15 തതസ് തേനൈവ വിധിനാ മഹർഷിസ് താം അപദ്യത
അംബാലികാം അമാദ്യാഗാദ് ജഷിം ദൃഷ്ട്യാ ച സാപി തം
വിഷണ്ണാ പാണ്ഡുസങ്കാശാ സമപദ്യത ഭാരത

16 താം ഭീതാം പാണ്ഡുസങ്കാശാം വിഷണ്ണാം പ്രേക്ഷ്യ പാർഥിവ
 വ്യാസഃ സത്യവതീ പുത്ര ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 17 യസ്നാത് പാണ്ഡുതം ആപന്നാ വിരൂപം പ്രേക്ഷ്യ മാം അപി
 തസ്നാദ് ഏഷ സുതസ് തുഭ്യം പാണ്ഡുർ ഏവ ഭവിഷ്യതി
 18 നാമ ചാസ്യ തദ് ഏവേഹ ഭവിഷ്യതി ശുഭാനനേ
 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സ നിരാക്രാമദ് ഭഗവാൻ ജ്ജിസത്തമഃ
 19 തതോ നിഷ്ക്രാന്തം ആലോക്യ സത്യാ പുത്രം അഭാഷത
 ശശംസ സ പുനർ മാത്രേ തസ്യ ബാലസ്യ പാണ്ഡുതാം
 20 തം മാതാ പുനർ ഏവാന്യം ഏകം പുത്രം അയാചത
 തഥേതി ച മഹർഷിസ് താം മാതരം പ്രത്യഭാഷത
 21 തതഃ കമാരം സാ ദേവീ പ്രാപ്തകാലം അജീജനത്
 പാണ്ഡു ലക്ഷണസമ്പന്നം ദീപ്യമാനം ഇവ ശ്രീയാ
 തസ്യ പുത്രാ മഹേഷ്യാസാ ജജ്ഞിരേ പഞ്ച പാണ്ഡവാഃ
 22 ജതുകാലേ തതോ ജ്യേഷ്ഠാം വധും തസ്മൈ ന്യയോജയത്
 സാ ഇ രൂപം ച ഗന്ധം ച മഹർഷേഃ പ്രവിചിന്ത്യ തം
 നാകരോദ് വചനം ദേവ്യാ ഭയാത് സുരസുതോപമാ
 23 തതഃ സ്വൈർ ഭൃഷണൈർ ദാസീം ഭൃഷയിത്യാപ്തര ഉപമാം
 പ്രേഷയാം ആസ കൃഷ്ണായ തതഃ കാശിപതേഃ സുതാ
 24 ദാസീ ജ്ജിം അനപ്രാപ്തം പ്രത്യദ്ഗമ്യാഭിവാദ്യ ച
 സംവിവേശാഭ്യനുജ്ഞാതാ സത്കൃത്യോപചചാര ഹ
 25 കാമോപഭോഗേന ഇ സ തസ്യാം തുഷ്ടിം അഗാദ് ജ്ജിഃ
 തയാ സഹോഷിതോ രാത്രീം മഹർഷിഃ പ്രിയമാണയാ
 26 ഉത്തിഷ്ടന് അബ്രവീദ് ഏനാം അഭജിഷ്ട്യാ ഭവിഷ്യസി
 അയം ച തേ ശുഭേ ഗർഭഃ ശ്രീമാൻ ഉദരം ആഗതഃ
 ധർമാത്മാ ഭവിതാ ലോകേ സർവബുദ്ധിമതാം വരഃ
 27 സ ജജ്ഞേ വിദുരോ നാമ കൃഷ്ണദൈപായനാത്മജഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ച ഭ്രാതാ പാണ്ഡോശ് ചാമിതബുദ്ധിമാൻ
 28 ധർമോ വിദുര രൂപേണ ശാപാത് തസ്യ മഹാത്മനഃ
 മാണ്ഡവ്യസ്യാർഥ തത്ത്വജ്ഞഃ കാമക്രോധവിവർജിതഃ
 29 സ ധർമസ്യാനുണോ ഭൂത്വാ പുനർ മാത്രാ സമേത്യ ച
 തസ്മൈ ഗർഭം സമാവേദ്യ തത്രൈത്രവാന്തരധീയത
 30 ഏവം വിചിത്രവീര്യസ്യ ക്ഷേത്രേ ദൈവായനാദ് അപി

ജ്ഞാനീരേ ദേവഗർഭാഭാഃ കരുവംശവിവർധനാഃ

പ്രസാധകർ

നാളിളക്കം

